

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Eva Pomberg

Pomen strokovne pomoči žrtvam nasilja v družini

Diplomsko delo

Ljubljana, 2021

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Eva Pomberg

Pomen strokovne pomoči žrtvam nasilja v družini

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Jelka Zorn

Ljubljana, 2021

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, izr. prof. dr. Jelki Zorn za strokovno pomoč, kritike, nasvete in odzivnost pri pisanju diplomskega dela.

Zahvala gre tudi vsem sogovornicam, ki so sodelovale v moji raziskavi in s tem pripomogle k nastanku diplomskega dela.

Največja zahvala gre staršem, ki so mi omogočili študij in me podpirali ter vzpodbujali, da sem lahko uresničila svoje cilje.

Prav tako bi se rada zahvalila vsem najbližjim, ki so mi kakorkoli pomagali in mi stali ob strani v času študija in pisanja diplomskega dela.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Eva Pomberg

Naslov diplomskega dela: Pomen strokovne pomoči žrtvam nasilja v družini

Mentorica: izr. prof. dr. Jelka Zorn

Kraj: Ljubljana

Leto: 2021

Število strani: 124

Število prilog: 9

Ključne besede: nasilje v družini, nasilje nad ženskami, neenakost med spoloma, iskanje pomoči, oblike pomoči, psihosocialna podpora in pomoč.

Povzetek diplomskega dela: Kadar govorimo o nasilju v družini, v 90% govorimo o nasilju nad ženskami. Nad njimi se izvajajo različne vrste nasilja in sicer psihično, fizično, ekonomsko, spolno in zanemarjanje. Vse te oblike nasilja negativno vplivajo na osebe, ki so preživele nasilje. V nasilnem odnosu se srečujejo z občutki ničvrednosti, nemoči, strahu, groze in izgubljenosti. Pomembno je, da se ženske opogumijo, izstopijo iz nasilnega odnosa in poiščejo sebi ustrezno obliko pomoči. S pomočjo šestih intervjujev, ki sem jih opravila z uporabnicami varne hiše in svetovalnice za žrtve nasilja in zlorab, ter kvalitativne analize pridobljenih rezultatov sem ugotovila, da ženske večinoma ne vedo, kam se lahko zatečejo po pomoč in ne poznajo različnih oblik pomoči, ki so jim na voljo. Zato se najprej zatečejo po pomoč k svoji socialni mreži, kasneje pa večinoma podajo prijavo nasilja na policijo ali center za socialno delo. Pomembno je, da ta dva organa pomoči ženski prisluhmeta, ji verjameta in ji predstavita druge oblike pomoči, ki so jim na voljo. Strokovni delavci v socialnem varstvu so tisti, ki žrtvam nasilja nudijo pomembno psihosocialno podporo in pomoč. Osebe z izkušnjo nasilja velik pomen pripisujejo pogovoru, nasvetom in usmeritvam, ki jih prejmejo od strokovnih delavcev. Pomagajo jim, da se razbremenijo občutka krivde, se opolnomočijo in pridobijo nazaj samozavest ter pozitivno mnenje o sebi. V procesu podpore in pomoči prejmejo poleg psihične pomoči še finančno in materialno pomoč. Velik pomen pripisujejo zagovorništvu in vsem pridobljenim informacijam ter nudenju pomoči v zvezi z uradnimi postopki, s katerimi se srečajo, ko zapustijo partnerski odnos. Ženske poročajo o tem, da sta se njihovo počutje in kvaliteta življenja po prejetju psihosocialne pomoči precej izboljšala. Ustvarile so nove izkušnje in pridobile nova spoznanja. Poudarjajo, da se podpora in pomoč, ki jo dobijo od socialne mreže precej razlikuje od pomoči strokovnih delavcev, ki jih s svojim znanjem lahko bolje podprejo in lažje usmerjajo na poti k zelenim rešitvam. Glede na to, da se o problematiki nasilja in njenih posledicah ter možnih oblikah pomoči premalo govori, bi bilo nujno potrebno ozaveščanje družbe, kar bi sčasoma lahko pripeljalo do ničelne tolerance do nasilja, ki je nujno potrebna, če želimo zmanjšati število nasilnih dogodkov pri nas.

Title: The Importance of Professional Assistance to Victims of Domestic Violence

Keywords: domestic violence, violence against women, gender inequality, seeking help, forms of aid, psychosocial support and assistance.

Graduation Thesis Abstract: When dealing with domestic violence, 90 % of the time we talk about violence against women. They are subjected to various types of violence, namely psychological, physical, economic, sexual, or neglect. All previously mentioned forms have a severe negative effect on survivors of violence. They are faced with feelings of worthlessness, helplessness, fear, terror, and loss in a violent relationship. It is crucial for women to be courageous, get out of a violent relationship and find a suitable form of aid or help for themselves. Through six interviews with users of the safe house and the counseling center for victims of violence and abuse, and a qualitative analysis of the results obtained, I concluded that women mostly do not know where to turn for help, nor are they aware of various forms of help that are available for them, therefore they first turn to their social network for help, and later report the abuse to the police or a social work center. It is important that these two bodies of aid listen to the female, trust her, and present other forms of help available to them. Social workers are those who provide important psychosocial support and assistance to victims of violence or abuse. People who had the experience of violence attach great importance to conversation, advice, and guidance offered by professionals. They help them to relieve the feeling of guilt, they empower the victims, so they regain self-confidence and a positive opinion of themselves. In the process of support and assistance, in addition to psychological assistance, they also receive financial and material assistance. They value the advocacy and all the information obtained, as well as providing assistance in relation to the formal procedures they encounter when leaving a partnership. Women report that their well-being and quality of life has improved significantly after receiving psychosocial support. They created new experiences and gained new insights. They point out that the support and help they receive from the social network differs from the help of professionals, who can provide support based on their knowledge, and guide them more easily on the way to desired solutions. Given that the issue of violence and its consequences and possible forms of assistance are insufficiently discussed, it is necessary to raise public awareness, which could eventually lead to zero tolerance for violence, which is essential if we desire to reduce the number of violent cases in our country.

Kazalo

1.	Pregled problematike.....	1
1.1.	Oprelitev nasilja v družini	1
1.2.	Nasilje na podlagi spola	2
1.2.1.	Neenakost med spoloma	3
1.3.	Vrste nasilja.....	7
1.3.1.	Psihično nasilje	7
1.3.2.	Fizično nasilje	7
1.3.3.	Spolno nasilje.....	8
1.3.4.	Ekonomsko nasilje.....	9
1.3.5.	Zanemarjanje	9
1.4.	Posledice nasilja za žrtve.....	9
1.5.	Oblike pomoči osebam z izkušnjo nasilja	11
1.5.1.	Prijava nasilja.....	11
1.5.2.	Umik na varno	11
1.5.3.	Zdravstvena pomoč.....	12
1.5.4.	Psihosocialna pomoč.....	13
1.5.5.	Pravna pomoč	13
1.5.6.	Ukrepi za zaščito pred nadaljnjim nasiljem	14
1.5.7.	Varstvo človekovih pravic	15
1.5.8.	Psihoterapevtsko ali psihološko svetovanje.....	15
1.6.	Cilj psihosocialne pomoči žrtvam nasilja.....	16
2.	Formulacija problema	18
2.1.	Raziskovalna vprašanja	19
3.	Metodologija	20
3.1.	Vrsta raziskave	20
3.2.	Merski instrument	20
3.3.	Oprelitev enot raziskovanja.....	20
3.4.	Zbiranje podatkov	21

3.5.	Obdelava in analiza podatkov.....	22
4.	Rezultati in razprava.....	23
4.1.	Pred pridobljeno strokovno pomočjo.....	23
4.2.	Psihosocialna podpora in pomoč strokovnih delavcev	26
4.3.	Počutje po prejetju psihosocialne pomoči	30
4.4.	Razlikovanje med strokovno pomočjo in pomočjo socialne mreže	31
5.	Sklepi.....	34
6.	Predlogi.....	37
7.	Uporabljena literatura.....	40
8.	Priloge.....	44
	Priloga 1: Merski instrument.....	44
	Priloga 2: Intervju z osebo A.....	45
	Priloga 3: Intervju z osebo B.....	49
	Priloga 4: Intervju z osebo C.....	51
	Priloga 5: Intervju z osebo D.....	56
	Priloga 6: Intervju z osebo E	59
	Priloga 7: Intervju z osebo F	65
	Priloga 8: Odprto kodiranje.....	70
	Priloga 9: Osno kodiranje.....	113

1. Pregled problematike

1.1. Opredelitev nasilja v družini

Nasilje v družini Knežević Hočevar (2015, str. 30) opredeljuje kot družbeni problem, saj ogroža temeljne človekove pravice. Za nasilje v družini gre, kadar imamo odnos neenakomerne zlorabe moči enega družinskega člana nad drugim. Bistvo je, da ena oseba zlorablja moč proti drugi osebi, jo podreja, nadzira in upravlja njeno življenje. Nasilje v družini opredeljujemo kot vsako psihično, fizično, ekonomsko ali spolno nasilje oziroma zanemarjanje ene osebe, ki je član družine. Obran (2014, str. 19) pravi, da nasilje ni enkratni dogodek, temveč dolgotrajen, ki se lahko začne z zbadanjem v družbi; stopnjuje se v zmerjanje, hujše žaljivke, grožnje in kasneje vse to lahko preraste tudi v spolno, fizično ali ekonomsko nasilje.

Rihtaršič (2011, str. 33) navaja, še eno definicijo, ki pravi: »Nasilje v družini temelji na razumevanju nasilnega vedenja in razumevanju razmerja moči in nadzora, vključno z neprekinjeno spolno in verbalno zlorabo, grožnjami, gmotno prisilo, nadlegovanjem in družbeno izolacijo, in ne na številu udarcev.« Temelj nasilja v družini je boj za moč, nadzor in prevlado nad partnerjem (Tuerkheimer, 2004, v Filipčič, 2013, str. 42).

Filipčič (2002) pravi, da se nasilje v družini ne pojavlja zgolj v eni obliki, temveč pogosteje v več oblikah hkrati. Prav tako nasilje ni omejeno na enkratno dejanje, ampak sčasoma postaja vedno pogostejše in hujše. Bezenšek Lalić (2009, str. 11) trdi, da se moramo zavedati, da družina kot osnovna enota družbe ni samo podpirajoče okolje, ki nudi članom družine čustveno, materialno in socialno podporo, temveč je lahko tudi nasilno okolje, kjer se najbolj surovo kršijo temeljne človekove pravice, kot so pravica do življenja, varnosti, dostojanstva in zaščite pred psihično in fizično škodo.

Na nasilje v družini vplivajo alkohol, duševne bolezni in spremenjeni ekonomski ali socialni statusi, ki izzovejo stres. Prav tako je lahko razlog izguba nadzora nad svojim vedenjem ali pa negativni socialni dejavniki, kot so stres, nizka stopnja izobrazbe, brezposelnost ali revščina (Bezenšek Lalić, 2009, str. 14).

Zavedati se moramo, da je nasilje v družini pogost pojav, saj se dogaja v zaprtih in tako rekoč varnih prostorih, predvsem za povzročitelja, saj ga nihče ne more opazovati pri njegovih dejanjih, kar pa je posledica tega, da ni nobene priče (Plaz, 2004b, str. 57).

Kadar govorimo o nasilju v družini, moramo jasno vedeti, kdo so po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) družinski člani:

- zakonec ali zunajzakonski partner
- sorodnik v ravni vrsti
- sorodniki v stranski vrsti do vštete četrtga kolena
- oseba v svaštvu v ravni vrsti
- oseba v svaštvu v stranski vrsti do vštete drugega kolena
- posvojitelj in posvojenec
- rejnik in rejenec
- skrbnik in varovanec
- osebe, ki imajo skupnega otroka
- osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu
- osebe, ki so v partnerskem razmerju, ne glede na to, ali živijo v skupnem gospodinjstvu

1.2. Nasilje na podlagi spola

Leskošek in Plaz (2014 in 2004a) pravita, da gre pri nasilju v intimnih razmerjih za približno 90 % nasilja nad ženskami, s čimer se strinja Zaviršek (1997), saj pravi, da je možnost vsekakor večja, da je ženska žrtev nasilja. »Vprašanja moči in potrebe po prevladi in nadzoru izhajajo iz tradicionalno organizirane družbe, ki temelji na neenakosti med spoloma.« (Bezenšek Lalić, 2009, str. 14)

García-Moreno, Jansen, Ellsberg, Heise in Watts (2005) se dotaknejo spolnih zlorab in pravijo, da se pri ženskah pojavi veliko večje tveganje, da bodo spolno zlorabljene ali doživele spolni napad in to v različnih obdobjih svojega življenja. Prav tako Selič (2010, str. 33) pravi, da je družina za ženske in otroke potencialno najnevarnejši kraj, partner pa potencialno najnevarnejša oseba.

Še vedno ni enotne definicije za nasilje nad ženskami v zasebnem okolju. Definicije se namreč razlikujejo zaradi različnih družbenih in kulturnih kontekstov, v katerih se nasilje dogaja. Prav tako so odvisne od vrednot in norm, ki veljajo v posameznem okolju (Leskošek idr., 2013, str. 8). Sedmak in Kralj (2013, str. 159) omenjata Yllo (1993), ki prav tako pravi: »Nasilje nad ženskami je torej v prvi vrsti odvisno od družbenega vrednotenja spolov in spolnih vlog, z vidika feministične teorije pa predvsem od obstoja še vedno prisotnega patriarhalnega

modela v organizaciji družb, ki omogoča dominacijo moških nad ženskami v različnih kulturah in skozi vso zgodovino.«

Zato lahko zasledimo različne avtorje, ki vsak na svoj način definirajo nasilje nad ženskami. Leskošek idr. (2013, str. 9) definirajo nasilje nad ženskami kot: »vsako dejanje, katerega posledica je, ali zelo verjetno bo, fizična, spolna ali psihična poškodba žensk, vključujejo pa tudi dejanja, kot so prisila ali samovoljno omejevanje svobode tako v javnem kot zasebnem življenju«.

Leskošek (2014) navaja, da gre pri nasilju nad ženskami za ohranjanje moči in dominacije moških. Ženske nasilje sprejmejo kot del svojega življenja, saj med tradicionalen del ženskosti uvrščamo podreitev, skrb za druge, materinstvo, gospodinjstvo in (po)trpljenje. Tudi Sedmak in Kralj (2013, str. 159) navajata, da je nasilje nad ženskami tesno povezano z neenakostjo in z nesorazmerjem moči med spoloma v družbi.

1.2.1. Neenakost med spoloma

Vloge spolov so ustvarjene kulturno in ne biološko. Ne glede na to, kakšne so biološke razlike med moškimi in ženskami, je kultura družbe tista, ki vpliva na to, kakšno vedenje se pričakuje od moškega in kakšno od ženske. To pomeni, da je spol družbeno konstruiran, saj se vedenja moških in žensk naučimo (Haralambos in Holborn, 2005, str. 597-598).

Prav tako Hylland Eriksen (2009) pravi, da so razlike med spoloma družbeno in kulturno določene. Rečemo lahko, da je spol družbena stvaritev. Sicer je potrebno upoštevati razlike v odnosu med spoloma v različnih družbah, saj so ponekod ženske skoraj popolnoma enakopravne, drugod pa imajo le malo vpliva na svojo usodo in so podrejene.

Haralambos in Holborn (2005, str. 618-620) omenjata Walbyjevo, ki meni, da neenakost med spoloma povzroča patriarhat, to je družbena ureditev, pri kateri imajo moški predstavniki družin vso avtoriteto. Poznamo šest patriarhalnih struktur, ki omejujejo ženske in pomagajo ohranjati moško nadvlado. Te so:

- Plačano delo

Le-to povzroča prikrajšanost žensk, saj so v devetnajstem stoletju imele majhno možnost za zaposlitev. Prišlo je do sprememb v dvajsetem stoletju, ko so se ženske lahko zaposlile, vendar niso bile zaposlene pod istimi pogoji kot moški. Danes še zmeraj prevladujejo v slabše plačanih zaposlitvah in pri delu za polovični delovni čas.

- Patriarhalni odnosi v gospodinjstvu

Moški izkoriščajo ženske s tem, ko imajo dobiček od njihovega neplačanega dela, kot je na primer delo doma. V devetnajstem stoletju so bile ženske zaradi izključenosti iz trga delovne sile prisiljene v patriarhalne odnose. V dvajsetem stoletju se je izkoriščanje zmanjšalo, saj so nekatere ženske preživele več časa v plačanem delu, poleg tega pa so pridobile možnost razveze zakona. Ženske, ki so gospodinje danes, še zmeraj preživijo enako število ur pri domačem delu, kot so ga nekoč in so izkoriščene.

- Patriarhalna kultura

Kultura zahodnih družb je nenehno ločevala moške in ženske ter od njih pričakovala različno vedenje. Ženskost je še danes ločena od moškosti. Čeprav je takšna delitev še zmeraj močno prisotna, so se značilnosti, ki naredijo žensko ženstveno močno spremenile. Ženskost se danes povezuje s spolno privlačnostjo za moške, medtem ko se je nekoč ocenjevalo za ženstvene tiste, ki so se posvetile opraviilu v domačem okolju.

- Spolnost

V devetnajstem stoletju je bila ženska spolnost predmet nadzora in je bila omejena na spolnost znotraj zakona. V dvajsetem stoletju se je spolnost žensk olajšala, saj se je zaradi kontracepcije zmanjšalo tveganje za nezaželeno nosečnost, možnost razveze pa je pomenila, da ženska lahko zamenja partnerja. Še zmeraj je prisotno drugačno mnenje o mladih ženskah, ki so spolno aktivne, saj se jih ocenjuje kot vlačuge, medtem, ko se moške občuduje.

- Moško nasilje nad ženskami

»Moško nasilje proti ženskam vključuje posilstvo, spolni napad, pretepanje žene, spolno nadlegovanje na delovnem mestu in spolno zlorabo otrok. Kot druge feministke tudi ona vidi nasilje kot obliko oblasti nad ženskami. Uporaba nasilja ali grožnja z nasiljem pomaga obdržati žensko na njenem mestu in ji jemlje pogum, da ne bi nasprotovala patriarhatu.« (Haralambos in Holborn, 2005, str. 620)

Zaradi pomanjkanja dokazov ne moremo oceniti, ali se je nasilje nad ženskami zmanjšalo ali povečalo. Razlika je gotovo v tem, da sta država in policija pripravljene ukrepati proti nasilnežem, vendar pa so ukrepi neredni, zaradi česar so ženske še zmeraj tarča nasilja.

- Država

Državna politika v zvezi s spolom se je znatno spremenila in je v korist ženskam, vendar pa je država še vedno patriarhalna, poleg tega pa tudi kapitalistična in rasistična. Politika več ni usmerjena na omejevanje žensk na dom; vendar pa še ni bilo veliko poskusov izboljšav položaja žensk v javni sferi, saj ženske še zmeraj dobivajo nižje plače. Prav tako se zakonodaja

enakih možnosti pogosto ne izvajajo. Država še zmeraj naredi premalo, da bi zaščitila ženske pred patriarhalno močjo družbe.

Opazimo lahko, da so se zgodile spremembe v odnosu med spoloma. V devetnajstem stoletju je bil patriarhat zaseben, medtem ko je v dvajsetem stoletju postal javen. V zasebnem patriarhatu je moški nadzoroval žensko in imel korist od njene podrejenosti. Ženske so tako ostale zatirane, saj niso imele možnosti vstopa v javno sfero na področju politike in zaposlovanja. Med letoma 1850 in 1930 so se ženske borile za svoje pravice, s čimer so dosegle večji dostop do javne sfere. To je vodilo do javne oblike patriarhata. Ženske imajo vstop na javna prizorišča, vendar pa so znotraj njih podrejene. Omejene so na delo, ki je slabše plačano, in so na nižjih položajih kot moški (Haralambos in Holborn, 2005, str. 620-621).

Oakley (2000, str. 169-258) meni, da je industrijski kapitalizem tisti, ki je povzročil zatiranje žensk. Miti o tem, kje je žensko mesto, podpirajo obstoječi družbeni red zatiranja žensk in jih ljudje razumejo ter prenašajo naprej kot svete. Poznamo mit o delitvi dela po spolu in mit o materinstvu. Mita sta neresnična, ampak kljub temu vplivata na dojetje spolnih vlog in se ohranjata tudi v današnji družbi, saj mite, ki jih navajamo kot dejstvo, tudi postanejo dejstvo. Mit o delitvi dela govori o tem, da so ženske v vseh družbah gospodinje po naravi in zaradi tega morajo prevzeti to vlogo, da družba preživi. Mit o materinstvu vsebuje tri splošno sprejete trditve, in sicer, da otrok potrebuje mati, da mati potrebuje otroka in da je materinstvo največ, kar lahko ženska doseže v življenju, kar pomeni da ženska tako rekoč mora biti mati, sicer ni ženska. Če mati otroka preloži skrb zanj na koga drugega, četudi na njegovega očeta, ji to prinese družbeno neodobravanje. Ženske imajo podrejeno vlogo gospodinj v družini. Na splošno imajo podrejen položaj v družbi, zaradi česar jim je onemogočeno, da bi gospodinjenje razumele kot zatiranje. Ženske za podrejeno vlogo gospodinj vzgajajo druge ženske. Družina je tako tista, ki pripravlja ženske za gospodinje. Če želimo, da se odpravi gospodinjska vloga, potem je potrebno odpraviti tudi družino in jo nadomestiti z bolj odprtim in drugačnim odnosom. Vendar tudi to ne bo dovolj, saj se bo še zmeraj prisotna razlika v spolnih vlogah. Zaradi tega potrebujemo revolucijo ideologije spolnih vlog, ki se je zasedla v naši kulturi, kar pomeni, da je nujno potrebno odpraviti prav spolne vloge oziroma natančneje družbeni spol. Ženske lahko napravijo tri stvari, da se le ta odpravi in sicer na način, da odločno zavrnejo vsak poskus, da bi jih še naprej potiskali v stereotip gospodinje; svoje hčerke morajo učiti o tem, kako naj ne bodo gospodinje in svoje sinove o tem, kako naj gospodinijo; prav tako je izjemno pomembno, da se ženske spremenijo zdaj.

Nasilje nad ženskami je bilo v Sloveniji šele konec osemdesetih let označeno kot resen družbeni problem. Takrat se je začelo javno govoriti o nasilju nad ženskami. Kljub temu, da se

je veliko delalo na področju nasilja je le to prisotno še danes. Problem je v tem, da se o njem še zmeraj molči, tako iz strani žrtev nasilja, kot tudi vseh ostalih (prijatelji, znanci, mediji, institucije idr.). Razlogi za molk so lahko strah, nemoč, zmedenost, čustva ali neznanje. Poleg tega lahko rečemo, da lahko najdemo razloge za molk v obstoječem globalnem spolnem redu in spolnih režimih posameznih pomembnih institucij, v globoko zakoreninjeni moški dominaciji in v prevladujočem modelu nadvlade moškosti ter nadvlade moških (Antić Gaber in Selišnik, 2013, str. 16).

Spolna razmerja in spolni vzorci tvorijo spolno strukturo družbe. Pozicioniranje enega spola nad drugim je rezultat delovanja religioznih, političnih, gospodarskih in drugih institucij ter praks. V zgodovini se je to kazalo tako, da na primer enemu spolu niso bile omogočene enake možnosti izobraževanja, zaposlovanja ali možnosti javnega in političnega delovanja. Še vedno na ohranjanje obstoječega spolnega reda vplivajo veliki sistemi in organizacije, kot so šolstvo, politika, vojska itd. Opazimo lahko, da so vloge spolov natančno določene, saj so ženske tajnice, vzgojiteljice ali učiteljice, medtem ko so moški managerji, ravnatelji, politiki ali vojaki. Notranja struktura in spolni režim je v takšnih institucijah povsem jasen, vloga spolov je natančno določena in ločena. Moški imajo cilj ohraniti takšen red, saj imajo od tega koristi, tako moralne kot tudi materialne. Za ohranjanje podrejenosti žensk moški razvijejo nasilne vzorce obnašanj in ravnanj. Za upravičevanje le-teh se sklicujejo na prevladujoče kulturne norme (na primer obrezovanje ženskih spolnih organov in prisilne poroke deklic) ali vzorce obnašanja. Do nasilja nad ženskami je pogosto prišlo zaradi občutka nemoči moških, kar pomeni, da so jim ženske odvzele položaj moči, ki bi naj pripadal moškim. Do moške dominacije, je po mnenju Bourdieuja, prišlo; zaradi delovanja družine, ki vceplja spolno delitev dela in oblikuje predstavo o zakonitosti te delitve; cerkve, ki vceplja družinsko moralo, podrejeno patriarhalnim vrednotam in manjvrednosti žensk; ter šole, ki na podlagi lastnih hierarhičnih struktur prispeva k družbeni strukturi. O nasilju nad ženskami se ni govorilo vse do takrat, dokler se ni dvomilo v moško dominacijo, patriarhalno moč in njihovo nadvlado. Nasilje je bilo prikazano kot nekaj navadnega in običajnega, zaradi česar se sploh ni moglo govoriti o nasilju, saj ga ženske niso dojemale kot takega in ga posledično niso razumele kot problem. Vidimo lahko, da je bilo vse to razlog za molk, ki se je lahko prekinil šele tedaj, ko se je začelo dvomiti o moškem spolnem redu, patriarhatu, moški moči in o samoumevnosti moške dominacije (Antić Gaber in Selišnik, 2013, str. 16-20).

1.3. Vrste nasilja

1.3.1. Psihično nasilje

Plaz (2014 in 2004b) pravi, da je psihično nasilje najbolj razširjena oblika nasilja, ki se lahko povezuje tudi s fizičnim, spolnim in ekonomskim nasiljem. Ta vrsta nasilja je na začetku lahko zelo neopazna. Psihično smo lahko nasilni tako z besedami kot tudi z vedenjem ali tišino. Cilj psihičnega nasilja je prevlada in kontrola nad žrtvijo ter ustrahovanje. Plaz (2004b, str. 43-44) navaja dejstvo, da v vsakem odnosu prihaja do konfliktnih situacij in nesoglasja. Vendar pa o psihičnem nasilju govorimo, ko se vzorec nadzorovanja, s katerim partner doseže tisto, kar hoče na račun drugega partnerja (njegovih pravic, želja, prepričanj), pojavlja vedno znova. Tišina je oblika psihičnega nasilja, saj partner s tem nakazuje na to, da drug partner ni vreden njegove pozornosti.

O tem govori tudi Urek (2013, str. 87-88), ki trdi, da gre za psihično nasilje takrat, kadar ima ena oseba v odnosu moč, druga pa je v podrejenem položaju. Tak odnos vsebuje zmerjanje, lažno obtoževanje, izražanje ljubosumja, dajanje občutka ničvrednosti, kričanje, znašanje nad drugo osebo, grožnje itd. Plaz (2014) poleg zgoraj omenjenih dejanj psihičnega nasilja omenja še grožnje s pretepanjem, posmeh glede videza žrtve, izoliranje od prijateljev ali družine, grožnje, da bo partner odpeljal otroka, prepoved posedovanja stvari, uničevanje osebnih stvari ali pohištva, ki so žrtvi pomembne ter prikrajšanje glede denarja.

1.3.2. Fizično nasilje

Fizično nasilje je najbolj očitna oziroma vidna oblika nasilja (Plaz, 2014). Le-to se lahko dokaže, saj so posledice fizičnega nasilja pogosto vidne; poleg tega so lahko zabeležene v zdravniških kartotekah, kadar žrtev nasilja poišče zdravstveno pomoč (Ženska svetovalnica, b. d.). Knežević Hočevar (2015, str. 32) pravi, da je fizično nasilje vsaka uporaba sile, ki povzroči bolečino, strah in ponižanje, ne glede na to, ali so poškodbe nastale ali ne. Pri fizičnem nasilju povzročitelj poleg telesne sile, kot so klofute, brce, pretepanje in davljenje včasih uporabi tudi predmete, kot so nož, sekira in druge, kar pa lahko vodi k fizičnim poškodbam ali pa se konča celo s smrtjo (Filipčič idr. 2004, str. 10).

Fizično nasilje pa ne povzroča le telesnih poškodb, temveč na žrtvi pusti tudi posledice, ki so značilne za psihično nasilje, in sicer anksioznost, pomanjkanje energije, depresivnost,

strah za življenje, občutke nemoči, napade panike ali joka, nezaupanje, zlorabo mamil, misli na samomor ipd. (Ženska svetovalnica, b. d.). Tudi Plaz (2004b, str. 45) pravi: »Vsako fizično nasilje je hkrati tudi psihično, meja med njima pa je tam, kjer se besednemu nasilju pridruži še udarec.«

Plaz (2014, str. 78) kot glavni cilj fizičnega nasilja navaja pridobitev, povečanje ali dokazovanje svoje moči nad močjo žrtve.

1.3.3. Spolno nasilje

Spolno nasilje lahko definiramo kot nezaželen poseg v posameznikovo spolno integriteto. Gre za vsako dejanje, s katerim se ena oseba ne strinja. Cilj spolnega nasilja ni spolni odnos in orgazem, pač pa je, tako kot v primeru psihičnega in fizičnega nasilja, dokazovanje premoči in popolnega nadzora nad žrtvijo. Najbolj izpostavljena oblika spolnega nasilja je posilstvo; poleg posilstva k spolnemu nasilju spadajo spolno nadlegovanje, spolna zloraba slabotnih oseb ali otrok, neprimerni pogledi, komentarji, nagovarjanje in drugo. Potreba dokazovanja, da je povzročitelj močnejši in obvladuje žrtev, ter potreba po ponižanju in podrejenemu položaju žrtve je torej nad spolno potrebo (Kuhar, Guzelj, Drolc in Zabukovec, 1999, str. 19). Knežević Hočevar (2015, str. 32) prav tako pravi, da spolno nasilje vključuje ravnanje s spolno vsebino, ki mu žrtev nasprotuje, je vanje prisiljena ali pa zaradi stopnje razvoja ne razume njenega pomena.

Horvat (2004, str. 64) navaja žalostno dejstvo, da je spolno nasilje še vedno seksualizirano in tolerirano, saj se krivda velikokrat išče na strani žrtve; storilci so v postopku dokazovanja kaznivega dejanja bolj zaščiteni kot žrtve, kazni pa so nizke. Večina žrtev spolnega nasilja le-to potlači in zamolči; le malo jih prijavi, saj imajo občutek krivde in sramu, strah pred storilcem in okolico; hkrati ne verjamejo, da jim lahko kdo ali kaj pomaga. Velika pomanjkljivost, ki se kaže ob prijavi nasilja je ta, da jih velika večina doživi stisko zaradi mučnih in dolgotrajnih postopkov, zaradi česar bi le-tega najraje prekinile.

Filipčič (2002) opozarja, da je med ljudmi še zmeraj prisotno zmotno prepričanje, da do »pravega« posilstva ne more priti med znanci, kaj šele med partnerjema. Vendar pa se moramo zavedati, da je posilstvo, ne glede na odnos med storilcem in žrtvijo in da običajno na ženski pusti še večjo travmo, kot če bi jo posilil neznanec. Filipčič (2013, str. 44-45) kot zanimivost navaja, da je v Sloveniji do leta 1977 posilstvo bilo samo takrat, kadar je storilec bil moški,

žrtev pa ženska, ki ni storilčeva žena. Po tem letu definicija posilstva vsebuje tudi posilstvo v zakonski zvezi.

1.3.4. Ekonomsko nasilje

Ekonomsko nasilje je oblika nasilja, kjer povzročitelj vzdržuje nadzor nad žrtvijo. Med premoženjsko ali ekonomsko nasilje tako spada nadzor nad prihodki družine, prepuščanje plačevanja položnic eni osebi, prepoved zaposlovanja, kar pripelje do tega, da je žrtev popolnoma odvisna od partnerja (Urek, 2013, str. 89). Ekonomsko nasilje je torej neupravičeno omejevanje ali nadzorovanje osebe pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem (Knežević Hočevar, 2015, str. 33).

Žrtev je zato prisiljena prositi storilca za denar, kar jo postavlja v odvisen in nemočen položaj. Če gre za mlajšo žrtev ekonomskega nasilja, se ji s tem lahko onemogoči dokončati šolanje in jo ovira pri iskanju zaposlitve. Kadar pa je žrtev ostarela oseba, se le-ta lahko znajde v položaju popolne ekonomsko-socialne ogroženosti zaradi storilčevega namernega zapravljanja (Rakovec-Felser, 2009).

1.3.5. Zanemarjanje

Tudi zanemarjanje je oblika nasilja. Če oseba opušča dolžno skrb za osebo, ki jo potrebuje zaradi bolezni, oviranosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin, pride do zanemarjanja (Knežević Hočevar, 2015, str. 33). Plaz (2014, str. 79) dodaja, da so osebe s fizično in psihično oviranostjo ter starejše osebe običajno tiste, ki so zanemarljane. Naštevajo pa tudi dejanja, ki pomenijo zanemarjanje; ta so nepripravljenost ali nesposobnost zagotoviti življenjsko nujne potrebščine, surova ravnanja, pomanjkanje ali opustitev skrbi in nege, zanikanje, kršitev ali omejevanje pravic ipd.

1.4. Posledice nasilja za žrtve

Mnogo avtorjev omenja, da nasilje pušča posledice na žrtvi. »Nasilje ima vedno psihične posledice. Povzroči, da ženska izgubi samo sebe, svoje samospoštovanje, samozavest, porušen je njen občutek varnosti. Namesto tega se pojavijo občutki ničvrednosti, strahu, ničevosti.« (Plaz, 2014, str. 82). Leskošek (2013, str. 101) pravi, da ima nasilje tako kratkotrajne

kot tudi dolgotrajne posledice na žrtev. Poleg fizičnih poškodb, ki so večinoma kratkotrajne, nasilje povzroča bolezensko stanje in vpliva na duševno zdravje, kar pa uvrščamo med dolgotrajne posledice. Prav tako Urek (2013) omenja dolgotrajen psihičen pritisk, ki vpliva na zdravje žrtve in na občutek avtonomije ter ujetosti.

Urek (2013, str. 99) omenja, da so finančne težave in težave v intimnih odnosih posledica nasilja. V vsej prebrani literaturi je edina, ki je omenila, da obstajajo pozitivne posledice, in sicer da so žrtve z izkušnjo nasilja sedaj bolj previdne pri tem, kako daleč pustiti moškemu in kdaj prekiniti zvezo, postale so previdnejše, naučile so se postaviti zase, dobile novo izkušnjo in začele ceniti pozitivne odnose v svojem življenju.

Plaz (2014, str. 77) navaja, da je posledica psihičnega nasilja pomanjkanje energije, ranljivost, anksioznost, občutek nemoči in neobvladovanja svojega življenja, strah pred prihodnostjo, nesamozavest, napadi joka, spremenjen odnos do hrane in izguba stika s seboj. Medtem ko Leskošek (2013, str. 108-110) navaja posledice fizičnega nasilja, ki so jih omenile žrtve. Najbolj so izpostavile modrice, duševne težave, zlome kosti, poškodbe glave, izgubo zavesti in pretres možganov. Dolgotrajno nasilje tako vpliva na vse vidike življenja, tako na duševno zdravje, kot tudi na telesno zdravje, intimnost, finančno stanje, odnose z bližnjimi, socialno mrežo in službo. Prav tako so posledice lahko depresija, tesnoba, panični napadi, samopoškodovanje, zasvojenost od drog in alkohola, izguba samozavesti, slaba samopodoba, občutek krivde. Kot posledice spolnega nasilja so navedle dolgotrajne duševne težave oziroma stiske, fizične poškodbe, splav in nosečnost. Tudi Horvat (2004, str. 68-70) trdi, da spolno nasilje pusti dolgotrajne in močne posledice na žrtvi. Spomin na posilstvo ali spolno zlorabo v otroštvu spremlja žrtev vse življenje. Posilstvo povezuje tudi s spolno prenosljivimi boleznimi in nezaželeno nosečnostjo. Tudi Urek (2013, str. 87-88) je navedla, s kakšnimi posledicami se srečujejo žrtve spolnega nasilja. Omenila je, da so ženske z izkušnjo spolnega nasilja povedale same, da so strah, nespečnost in razmišljanje o samomoru najpogostejše posledice nasilja.

Plaz (2014, str. 82-83) prav tako navaja občutke, s katerimi se srečujejo osebe, ki so preživele nasilje ali še ga vedno doživljajo; počutijo se namreč neprivlačne, nevredne, demoralizirane, imajo samomorilne misli in občutek strahu, krivde, negotovosti; počutijo se ranljive, stare; ne vedo, kaj bi počele v življenju, in so psihično ter fizično uničene. Pogosto se žrtve osamijo in izolirajo od drugih; psihološki stres jim kažejo v kroničnih boleznih in motnji prehranjevanja; zaradi poškodb so lahko nezmožne opravljati določene službene obveznosti. Modic (2015, str. 50) še dodaja strah pred dejanji in maščevanjem povzročitelja nasilja ter strah, da jim drugi ne bodo verjeli. Selič (2010, str. 33) poleg strahu, ki ga je omenjalo že veliko drugih, zgoraj omenjenih avtorjev, navaja, da je za žrtve nasilja značilno, da imajo

več ginekoloških težav. Psihično naporna je tudi negotovost in nepredvidljivost, saj ženske običajno ne vedo, kdaj bo prišlo do ponovnega nasilnega dogodka in kakšen bo razlog (Filipčič, 2002).

Urek (2013, str. 82) omenja, da se žrtve nasilja bojijo fizičnih poškodb v času odhoda iz nasilnega odnosa, kar posledično vpliva na to, da žrtve raje ostanejo v odnosu zaradi strahu. Kadar se nasilje konča Plaz (2014, str. 83) meni, da ženske pogosto več ne zaupajo moškim in ne morejo uživati v spolnosti, ali pa imajo veliko potrebo po naklonjenosti in ljubezni, s težavo najdejo voljo do življenja in se težko umirijo ter verjamejo, da so kljub vsemu, kar se jim je zgodilo, normalne.

1.5. Oblike pomoči osebam z izkušnjo nasilja

Horvat in Matko (2014) navajata prijavo nasilja, umik na varno, zdravstveno pomoč, psihosocialno pomoč, pravno pomoč, ukrepe pred zaščito pred nadaljnjim nasiljem, varstvo človekovih pravic in psihoterapevtsko oziroma psihološko svetovanje kot oblike pomoči, ki jih imamo v Sloveniji za žrtve nasilja.

1.5.1. Prijava nasilja

Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič (2017, str. 73) pravijo: »Prijava nasilja v družini in nasilja zaradi spola je pomemben korak za ustavitev in preprečevanje nasilja!« Prijavo podamo na center za socialno delo, policijo, državno tožilstvo ali nevladno organizacijo, kadar smo žrtev nasilja, priča nasilja ali pa imamo informacije o sumu nasilja. Prijavo mora podati torej vsak, še posebej pa strokovni delavci, delavci v zdravstvu in osebe v vzgojno-zdravstvenih ter vzgojno-izobraževalnih zavodih (Horvat in Marko, 2014, str. 246).

1.5.2. Umik na varno

Kadar se žrtev nasilja odloči, da zapusti nasilen odnos in partnerja, ima pravico do umika v varen prostor. Takšno varnost pri nas nudijo varne hiše ali zatočišča, krizni centri za ženske in otroke ter materinski domovi (Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič, 2017).

Varne hiše predstavljajo varen prostor, kamor se lahko ženske žrtve nasilja skupaj z otrokom umaknejo pred nasiljem. Večinoma so na tajnih lokacijah, saj je zagotavljanje varnosti

njihova glavna naloga (Černič, 2004, Str. 184). Plaz (2004b, str. 59) pravi, da je glavna naloga zatočišča oziroma varne hiše nudenje zaščite in podpore pri zavestnem spreminjanju lastnega življenja žensk in otrok. Tako ženska kot otrok dobita svojo svetovalko, ki ju spremlja od prihoda do odhoda iz zatočišč in jima nudi individualno in skupinsko svetovanje, zagovorništvo v institucijah, pomoč pri iskanju zaposlitve in stanovanja itd.

Krizni center je prav tako na tajni lokaciji, kamor se lahko ženska z otroki ali brez njih, ki je v danem trenutku žrtev nasilja, umakne na varno. Krizni center tako nudi takojšen umik v varen prostor, strokovno pomoč in podporo za nadaljnje korake v svojem življenju, ter informacije o drugih oblikah pomoči, ki so žrtvam nasilja na voljo. (Ženska svetovalnica, b. d.)

Materinski domovi so namenjeni predvsem materam z otroki in nosečnicam. Razlika med materinskimi domovi in varno hišo je ta, da v materinskem domu bivajo osebe, ki sicer običajno imajo izkušnjo nasilja, vendar pa niso ogrožene s strani povzročitelja. Tam so ženske deležne strokovne pomoči, nasveta, informacij in ostalih potrebnih oblik pomoči (Černič, 2004, str. 186).

1.5.3. Zdravstvena pomoč

Horvat in Matko (2014) pravita, da žrtev lahko poišče zdravniško pomoč v primeru psihičnega, fizičnega in spolnega nasilja. »Preventivno svetovanje na osnovnem nivoju zdravstvene oskrbe in druge intervencije bi lahko preprečile ali omejile tako zgodnje kot hujše oblike nasilnega vedenja.« (Selič, 2010, str. 35)

Kopčavar Guček (2015, str. 84) pravi, da zdravstveni delavci v primeru odrasle žrtve nasilja morajo izvesti zdravstveno obravnavo, ukrepe za zaščito žrtve nasilja v zdravstveni ustanovi, pogovor z žrtvijo; nuditi ji morajo psihosocialno pomoč, svetovanje ter informirati žrtev o oblikah pomoči tako v zdravstvu kot zunaj njega, dokumentirati izjave žrtve in ugotovljene znake, ki kažejo na nasilje; narediti morajo tudi oceno stopnje ogroženosti in obvestiti pristojne institucije o sumu kaznivega dejanja nasilja v družini. Naloga zdravnika je torej v tem, da ugotovi, koliko pomoči je žrtev pripravljena sprejeti in na podlagi tega skupaj z žrtvijo narediti načrt za preprečevanje in zmanjševanje nadaljnjega nasilja (Rus Makovec, 2007).

»Ustrezna zdravstvena oskrba je bistvenega pomena za okrevanje po izkušnjah nasilja, zdravje in dobro počutje.« (Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič, 2017, str. 99)

1.5.4. Psihosocialna pomoč

Namen psihosocialne pomoči je, da osebi pomaga pri spoprijemanju s stresorji, s katerimi se sooča (Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič, 2017).

Kot obliko psihosocialne pomoči se mi zdi smiselno omeniti socialno zagovorništvo in skupino za samopomoč. Papež (2004, str. 137) pravi, da je osnova zagovorništva podpora žrtvi v vseh situacijah, v katerih želi zastopati svoje interese in uveljavljati pravice. Poleg tega je zelo pomemben tudi občutek, ki ga ob tem žrtve nasilja dobijo, in sicer da niso več same v boju. Namen zagovorništva je tako vzpostavljanje stika z institucijami, pomoč pri izpolnjevanju dokumentacije za postopke na institucijah ter spremstvo na institucije (Horvat in Matko, 2014, str. 244). Kot pravi Lamovec (1997), zagovorništvo pomaga ljudem, da pridobijo moč in vpliv nad lastnim življenjem ter podporo pri soočanju z zunanjim svetom. S pomočjo zagovorništva se krepi uporabnikova samozavest. Zagovornik si prizadeva, da so zadovoljene želje in potrebe uporabnika. Njegova ključna vloga je, da uporabniku prisluhne.

Horvat (2004, str. 60) se osredotoči na skupino za samopomoč in trdi, da s tem, ko žrtev nasilja spregovori o svoji izkušnji in ko spregovorijo tudi ostale članice o podobni izkušnji, se žrtve nasilja zavejo, da se nasilje ne dogaja samo njim in da je vzrok za nasilje povezan z družbenimi vrednotami in stereotipnimi spolnimi vlogami. Članice skupine za samopomoč se velikokrat družijo tudi zunaj skupine in si s tem širijo svojo socialno mrežo. V takšnem podpornem okolju lahko brez strahu izrazijo svoja čustva, saj so sprejete, takšne kot so in imajo podporo, da postanejo močnejše in samozavestnejše.

1.5.5. Pravna pomoč

Obran (2014) pravi, da v postopkih kjer žrtev sodeluje z nasilnežem, dobro imeti odvetnika, saj lahko v nasprotnem primeru hitro popustijo pritisku. Ignatov (2004, str. 179) trdi, da je do brezplačne pravne pomoči upravičena oseba, ki ji (povprečen) mesečni dohodek na člana družine ne presega višino minimalne plače, ki je določena z zakonom. Za brezplačno pravno pomoč mora žrtev nasilja, ki jo želi pridobiti, vložiti prošnjo pri pristojnem sodišču.

Poznamo več oblik brezplačne pravne pomoči. Najbolj pogosti sta redna in izredna pravna pomoč. »Poglavitna razlika je, da se redna pravna sredstva lahko uporabljajo znotraj upravnega postopka, dokler ta ni končan z dokončno odločbo ali pravnomočno odločbo, izredna pravna sredstva pa izpodbijajo upravne akte, ko že nastopijo navedeni instituti.« (Zavod UP, b.

d.). Prav tako omenjajo, da je po Zakonu o upravnem postopku pritožba edino redno pravno sredstvo, medtem ko med izredna pravna sredstva spadajo obnovitev postopka, sprememba in odprava v zvezi z upravnim sporom, odprava in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici, izredna razveljavitev odločbe in ničnost odločbe.

1.5.6. Ukrepi za zaščito pred nadaljnjim nasiljem

Med ukrepe za zaščito žrtve nasilja spadajo prepovedi zaradi nasilnih dejanj in prepustitev stanovanja v skupni uporabi (Obran, 2014).

Ena izmed najpomembnejših prepovedi je prepoved približevanja določeni osebi, kraju ali območju, ki ga izreče policija (Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič, 2017). Čulk (2007, str. 106-108) navaja, da je namen prepovedi približevanja, preprečevati nadaljevanje nasilja v družini. Ukrep policist izreče ustno in velja do 48 ur; sodišče ga lahko podaljša na 15 dni; kasneje lahko žrtev nasilja predlaga podaljšanje veljavnosti ukrepa na skupno 60 dni. V tem času vladne in nevladne organizacije nudijo žrtvi potrebno pomoč in podporo pri urejanju nastale situacije; prav tako ima storilec v tem času možnost spoznati, da njegova dejanja niso sprejemljiva in dovoljena.

Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič (2017, str. 88) navajajo, da sodišče lahko na predlog žrtve nasilja določi, da mora povzročitelj nasilja stanovanje, ki je v skupni uporabi, prepustiti žrtvi v izključno uporabo. Če povzročitelj nasilja ni lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi, sodišče ne omeji časovno, kako dolgo bo ukrep veljal. Kadar pa sta žrtev nasilja in povzročitelj nasilja solastnika ali skupna lastnika stanovanja v skupni uporabi ter v primeru, ko sta stanovanje skupaj najela, imata na zemljišču stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, takrat sodišče omeji trajanje ukrepa na 12 mesecev, ki pa se lahko na predlog žrtve podaljša še za največ 12 mesecev. Če je povzročitelj nasilja sam ali s tretjo osebo lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi, sodišče ukrep omeji na največ 6 mesecev. V tem času je naloga žrtve nasilja, da si poišče drugo stanovanje. Če si le tega kljub trudu in želji ne uspe najti, lahko sodišče na predlog žrtve ukrep podaljša še za največ 6 mesecev.

1.5.7. Varstvo človekovih pravic

Pri nasilju, ki se izvaja nad žensko ali katero drugo osebo, gre za kršenje človekovih pravic in mora biti kaznovano (Ančić, idr., 2007).

»Žrtve nasilja lahko poiščejo pomoč zaradi kršenja oziroma varstva človekovih pravic v teku postopkov na državnih institucijah. V tem primeru se lahko obrnejo na Varuha človekovih pravic.« (Horvat in Matko, 2014. str. 249)

1.5.8. Psihoterapevtsko ali psihološko svetovanje

V psihološkem svetovanju imajo uporabniki možnost, da izrazijo svojo stisko ter skrbi in ob enem dobijo informacije o običajnih odzivih na travmatske izkušnje nasilja in njihovih posledicah, kar jim pomaga k razbremenitvi. S pomočjo terapevtov dobijo podporo, da raziščejo svoje notranje in zunanje vire moči (Lavrič in Štirn, 2016, str. 86).

Cilj takšne pomoči je predvsem pomoč pri okrevanju. To pa dosežejo tako, da najprej vzpostavijo občutek varnosti in zaupanja; sledi predelava travmatskih izkušenj in spominov na nasilje s ciljem integracije travmatske izkušnje in na koncu ponovna vključitev v življenje tukaj in zdaj (Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič, 2017, str. 104).

S pomočjo analize raziskave Urek (2013, str. 92) navaja, da so bile ženske, ki so pomoč poiskale z le-to v večini primerov zadovoljne in da je bila pomoč ustrezna. Žrtve so omenile, da so bile bolj zadovoljne s pomočjo nevladnih organizacij preko telefona kot pri neposrednem stiku in svetovanju.

Poleg zgoraj omenjenih in na kratko opisanih oblik pomoči Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič (2017) navajata še krizne telefone za pomoč žrtvam nasilja in podporo socialne mreže kot obliko pomoči žrtvam nasilja.

Plaz (2004b, str. 60) pravi, da je telefonsko svetovanje prva socialna pomoč za ženske, ki doživljajo ali so doživljale nasilje. V takšnem pogovoru svetovalka žrtvi verjame in ji nudi podporo, razumevanje ter informacije, ki jih žrtev nasilja potrebuje. Definitivno ni namen telefonskega pogovora dajanje nasvetov, temveč žrtvino ponovno zaupanje vase.

Žrtev nasilja potrebuje osebo, ki ji lahko zaupa in pove o nasilju, le-ta pa ji verjame in ji ponudi pomoč (Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič, 2017). Ančić (2007) prav tako pravi, da je socialna mreža za žrtev nasilja lahko bogat vir varnosti in pomoči. Ženske, ki

si ustvarijo varno življenje s pomočjo svoje socialne mreže, se le redko obrnejo na strokovne službe po pomoč ali pa se nanje obrnejo zgolj zato, da pridobijo kakšno dodatno informacijo.

1.6. Cilj psihosocialne pomoči žrtvam nasilja

Lamovec (1998) navaja, da je glavni cilj psihosocialne pomoči opolnomočenje oziroma krepitev moči, katerega Videmšek (2008) definira kot pridobivanje in povečanje osebne moči s čimer uporabnik prevzame nadzor nad svojim življenjem. Opolnomočenje se prične z zavestnim prepoznavanjem dejstva, da zatiranje žrtve ni posledica osebne nesposobnosti, temveč je posledica diskriminacije, ki je vgrajena v družbeno življenje (Zaviršek, 1997). V procesu opolnomočenja si vsak posameznik zase zastavi cilje, ki jih želi doseči; hkrati se tudi odloči, v kolikšni meri in na kakšen način želi sodelovati pri doseganju skupnih ciljev (Lamovec, 1998, str. 21).

Lamovec (1998, str. 22-26) navaja še druge cilje, ki so pravzaprav podcilji za opolnomočenje, ti so:

- zagotovitev socialne varnosti
- zagotovitev stalnega prebivališča
- zagotovitev plačanega dela
- preprečevanje kriz
- omogočanje preživljanja krize
- aktivno preprečevanje stigmatizacije
- odpravljanje ostalih motenj
- spodbujanje druženja, aktivnega vključevanja in kvalitetnega preživljanja prostega časa
- ustvarjanje umirjenega in spodbudnega vzdušja v družini
- vključevanje v skupnost
- razvijanje ter produktivno uporabljanje sposobnosti in talentov
- razvijanje enakovrednih partnerskih odnosov med uporabniki in strokovnjaki
- spreminjanje podobe uporabnika v širši javnosti
- zagotovitev političnega vpliva
- opozarjanje javnosti na probleme stigmatiziranih oseb
- pridobitev finančnih sredstev

Poleg teh Štirn, Minič, Miklič, Brdar Tomažinčič in Zemljič (2017, str. 102) kot pomemben cilj psihosocialne pomoči navajajo odziv na psihološke in fizične potrebe ljudi. Prav tako De Vries in Bouwkamp (2002, str. 53) pravita, da cilj psihosocialne pomoči ni, da se le-ta samo osredotoča na posameznikove psihične in somatične vidike, temveč se ozira tudi na različne odnose in družbene okvire kot dejavnike okolja, v katerem funkcionira posameznik.

Obran (2014) se osredotoči na cilje psihosocialne pomoči, za katere se zavzemajo na centru za socialno delo. Pravi, da je potrebno zagotoviti varnost žrtvi, okrepiti njeno moč in ji nuditi podporo pri urejanju statusnih in odnosnih zadev.

Psihosocialna pomoč prav tako pomaga, da lahko uporabniki živijo samostojno življenje (Lamovec, 1998, str. 331). Pomembno je tudi mnenje Zavirškove (1997), ki pravi, da je odločilnega pomena, da se žrtev razbremeni občutka krivde, saj za to, kar se ji dogaja, ni kriva žrtev temveč povzročitelj nasilja.

Šugman Bohinc (2005) pravi, da je psihosocialna pomoč uspešna le takrat, kadar jo zmoremo opraviti skupaj strokovni delavci in uporabniki. Pogajati in dogovarjati se moramo o tem, kaj je uporabnikov problem in kaj želena rešitev, kdo vse lahko pri tem prispeva, kakšne ima vire moči; narediti moramo načrt konkretnih korakov, ki bodo vodili v smer željenih sprememb, kako bomo preverili učinkovitost sodelovanja in kako proslavili dosežke.

Namen psihosocialne pomoči je, da uporabnik ustvari nove izkušnje, na podlagi katerih dobi nove osebne sposobnosti. Po pomoč pridejo, ker ne vedo, kaj storiti v določeni situaciji, saj jim manjkajo izkušnje in sposobnosti, da bi ravnali drugače (De Vries in Bouwkamp, 2002, str. 100).

2. Formulacija problema

Nasilje v družini ostaja velikokrat zakrito. Ko se oseba z izkušnjo nasilja odloči, da bo poiskala pomoč, mora biti slišana in ponujena ji mora biti ustrezna podpora in pomoč. Strokovnjaki, ki imajo na tem področju dovolj znanja, lahko s pravilnim pristopom ter metodami in tehnikami dela opolnomočijo žrtev, kar je ključnega pomena.

Letošnje študijsko leto sem v času prakse bila na kroženju, kjer sem spoznala svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab, varno hišo, centre za socialno delo in materinski dom. V vseh institucijah sem se srečala s temo nasilja in nudenjem strokovne pomoči ženskam, ki so doživele nasilje v družini. Spoznala sem, da je to področje, ki me veseli. Ker nimam dovolj znanja na temo nasilja in vem le malo o oblikah nudenja pomoči osebam z izkušnjo nasilja, želim področje bolje spoznati. Menim, da je strokovna pomoč ključnega pomena za žrtve nasilja in da jim le-ta pomaga pri okrevanju, zato želim raziskati kakšno vlogo uporabnice pripisujejo strokovni pomoči.

Namen raziskave je izvedeti kaj novega o nasilju in nudenju pomoči osebam z izkušnjo nasilja. S pridobljenimi rezultati bomo dobili vpogled v delo z žrtvijo in ugotovili kakšno vlogo in pomen ima psihosocialna pomoč strokovnih delavcev v procesu okrevanja. Iz tega bomo lahko razbrali, ali potrebujemo nove službe in pristope na področju nasilja, razvijali dobre prakse, ter opozorili na pomanjkljivosti in možne spremembe. Ugotovitve bodo predstavljale povratno informacijo strokovnim delavcem na organizacijah, ki bodo sodelovale v moji raziskavi. V ospredju bosta tematiki nasilja in psihosocialne pomoči, kar pomeni, da bo diplomsko delo lahko v pomoč vsem tistim, ki delajo na področju nasilja ali pa želijo o tem izvedeni kaj več. Predvsem se mi zdi pomembno, da vse osebe, ki doživljajo nasilje ali pa so ga preživele spoznajo, da so slišane, da jim želimo pomagati in se zavzemamo za izboljšanje sistema pomoči.

Na temo nasilja je bilo izvedenih že ogromno diplomskih in magistrskih nalog, prav tako o tematiki psihosocialne pomoči žrtvam nasilja, vendar pa v nobeni nisem zasledila, da bi žrtve nasilja spraševali o tem, kako one gledajo na strokovno pomoč, kakšen pomen pripisujejo pomoči in podpori strokovnjakov pri njihovem okrevanju in kje uporabnice vidijo prednosti in slabosti v procesu podpore in pomoči.

2.1. Raziskovalna vprašanja

- Kako je nasilje vplivalo na osebo z izkušnjo nasilja?
- Katere oblike pomoči prejmejo osebe, ki so preživele nasilje?
- Kakšen pomen osebe z izkušnjo nasilja v družini pripisujejo podpori in pomoči strokovnjakov?
- Kje uporabnice psihosocialne pomoči vidijo prednosti in kje pomanjkljivosti?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Moja raziskava je kvalitativna, saj sem zbirala besedne opise, ki se nanašajo na raziskovalni pojav. Podatke sem obdelala in analizirala na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila (Mesec, 2007).

Raziskava je poizvedovalna ali eksplorativna, saj sem z njo želela izvedeti, kakšen pomen ima strokovna pomoč za osebe, ki so doživele nasilje,. Prav tako je tudi empirična, saj sem s pomočjo metode spraševanja analizirala izkustveno gradivo.

3.2. Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila je strukturiran oziroma standardiziran vprašalnik, ki je anonimen. Vsebuje 9 vprašanj, ki so odprtega tipa. Vprašalnik sem predhodno testirala tako, da sem ga poslala dvema prijateljicama, ki sicer nista doživeli nasilja, vendar sta vseeno poskusili na vprašanja odgovoriti in mi povedali, kakšen se jima zdi in kaj je potrebno popraviti.

3.3. Opredelitev enot raziskovanja

Populacijo predstavljajo ženske, ki živijo v Sloveniji in so doživele nasilje v družini ter na dan spraševanja prejemale vsaj dva meseca psihosocialno pomoč strokovnih delavcev. Stvarna opredelitev populacije je, da so osebe prejemnice psihosocialne pomoči zaradi nasilja v družini; krajevni pogoj je, da so prejemale pomoč v Sloveniji; časovni pogoj pa, da na dan spraševanja prejemale že vsaj dva meseca strokovno pomoč.

Vzorec raziskovanja je predstavljalo šest žensk, ki prejemale strokovno pomoč in podporo v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab in v varni hiši. Moj vzorec je neslučajnostni, saj vse ženske z izkušnjo nasilja niso imele enake možnosti, da bodo vključene v raziskavo in priročen, saj so bile vključene ženske z izkušnjo nasilja, ki so mi najbolj dostopne.

3.4. Zbiranje podatkov

Metoda zbiranja podatkov, ki sem jo uporabila je spraševanje, saj sem tako najlažje dobila odgovore, ki so pomembni za raziskavo. Najprej sem kontaktirala svetovalne delavke v varni hiši, Svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab Maribor ter na Društvu SOS. Ko so se odzvale in bile pripravljene sodelovati, sem jih prosila, naj pokažejo dopis svojim uporabnicam. Dopis sem pripravila za uporabnice in je vseboval podatke o tem, kdo sem, kaj želim raziskati ter kakšen je namen moje raziskave. Na podlagi tega so se uporabnice odločile, ali želijo sodelovati pri intervjujih ali ne. Strokovne delavke so posredovale mojo telefonsko številko svojim uporabnicam, ki so se nato same odločile, kdaj in na kakšen način bodo stopile v stik z mano. Ko sva stopili v stik, sva se skupaj dogovorili za način izvedbe intervjuja, torej o tem, ali bova intervju izvedli v živo ali preko telefonskega klica, ter za dan in uro, kdaj izvesti intervju. Zaradi trenutne situacije s covid-19 in občutljive tematike sem pet intervjujev opravila preko telefonskega klica, enega pa v živo. Vprašalniki so bili standardizirani, kar pomeni, da so bili za vse enaki. Nekatere intervjuvanke niso potrebovale dodatnih podvprašanj oziroma zelo malo in so se same zelo razgovorile, pri nekaterih sem zaradi lažjega razumevanja in obsežnosti odgovorov zastavila nekaj podvprašanj. Intervjuji so potekali dobro, brez kakršnihkoli motenj.

Za uvod sem z vsako vprašano opravila neformalen pogovor, ki je pripomogel k temu, da se je med nama vzpostavil varen prostor. Zelo pomembno se mi namreč zdi, da je le-ta ustvarjen, saj so vprašane govorile o svojih osebnih zadevah. Prav tako sem jih še enkrat seznanila s tem, čemu bodo namenjeni intervjuji, in jim obljubila anonimnost, ki je za marsikatero bil pogoj za sodelovanje v raziskavi. Po predhodni privolitvi sem intervjuje tudi snemala, kar mi je bilo v veliko pomoč, saj sem se lahko vprašanim popolnoma posvetila. Če bi odgovore morala sproti pisati, mislim, da bi zavirala proces pogovora. Menim, da uporabnice niso občutile nobenega pritiska ali travme, kar je pripomoglo k sproščenosti pogovora, kar so mi ob koncu intervjujev tudi povedale. Tudi sama sem se ob vsakem pogovoru počutila dobro, saj so mi uporabnice zaupale svoje zgodbe in občutke, za kar sem jim hvaležna. Od njih sem se veliko naučila, saj sem izvedela precej novih stvari. Intervjuji so trajali od 50 minut do dveh ur in pol, odvisno od tega, koliko časa so imele vprašane.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Po prejetih izpolnjenih vprašalnikih sem se lotila kvalitativne obdelave podatkov. Najprej sem odgovore prepisala na računalnik in jih uredila. Veliko je bilo tudi vsesplošnega in sproščenega pogovora, ki ga nisem zapisala, saj ni relevanten za analizo. Ko sem pogovor prepisala, sem označila pomembne izjave, ki so mi dale odgovor na moja vprašanja. Sledilo je odprto kodiranje, kjer sem vsaki izjavi dopisala relevantne pojme. Nato sem pojme uvrstila v posamezne kategorije in jim določila teme. S pomočjo izdelane tabele, kjer sem odprto kodirala, sem naredila osno kodiranje. Na podlagi zbranih in obdelanih podatkov sem se lotila pisanja rezultatov, sklepov in predlogov v zvezi z raziskavo. Rezultate sem razdelila v več sklopov po vprašanjih in jim pripisala pomembnejše izjave intervjuvank ter jih povezala z literaturo. Nato sem povzela glavne sklepe oziroma ugotovitve, do katerih sem prišla z analizo rezultatov. Na koncu sem zapisala predloge. Poročilo bom poslala organizacijam, ki so sodelovale v raziskavi, saj bodo s tem dobile povratne informacije o njihovem načinu dela. Diplomsko delo in posledično ugotovitve bom predstavila na ustnem zagovoru. Diplomsko delo bom objavila tudi na spletu, da bo na voljo vsem, ki jih ta tematika zanima.

4. Rezultati in razprava

Za lažji pregled in berljivost sem analizo rezultatov zapisala v štirih sklopih in jo povezala s teorijo. Najprej sem zapisala rezultate na vprašanja, ki se nanašajo na obdobje, preden so ženske pridobile strokovno pomoč. Nato sem se osredotočila na dobljeno strokovno pomoč, torej na to, kaj jim je bilo med nudenjem psihosocialne pomoči koristno, vseč in v pomoč. Sledijo rezultati o tem, kako so se ženske počutile po prejetju strokovne pomoči in na koncu primerjava pomoči, ki so jo dobile od strokovnih delavcev in socialne mreže.

4.1. Pred pridobljeno strokovno pomočjo

Velikokrat se ženske, ki so doživele nasilje, zatečejo po pomoč k svoji družini in prijateljem. Oni so tisti, ki večinoma vedo, kaj se pri njih dogaja, vendar ne ukrepajo in molčijo. Kot navajata Antić Gaber in Selišnik (2013) je lahko razlog, v obstoječem spolnem redu in v globoko zakoreninjeni moški dominaciji ter nadvladi moških, da osebe o nasilju molčijo. Ker ženske ne dobijo dovolj pomoči s strani prijateljev ali družine, se odločijo, da pokličejo policijo */poklicala policijo/ (A3, A7, A15)* in prijavijo nasilje. Poleg tega iščejo pomoč tudi na centru za socialno delo. Kot lahko razberemo, ženske o nasilju, ki se jim dogaja, najpogosteje obvestijo policijo ali center za socialno delo, o čemer piše tudi Leskošek (2014, str. 44). Center za socialno delo je večkrat odskočna deska, saj praviloma predlaga žrtvam nasilja druge oblike pomoči, ki so jim na voljo */so mi svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab predlagali na CSD-ju/ (B8); /Socialna delavka na CSD mi je zrihtala varno hišo/ (B15)*. Večina vprašanih sploh ni vedela, kam se lahko zatečejo po pomoč kot žrtve nasilja v družini, zato je še toliko bolj pomembno, da so slišane in pomoč tudi dobijo, kadar se odločijo, da jo poiščejo. O tem, da žrtve nasilja ne vedo, kam se lahko obrnejo po pomoč omenjajo tudi na Društvu za nenasilno komunikacijo (b. d.). Na podlagi tega lahko sklepamo, da neinformiranost o možnih oblikah pomoči ni izjema, temveč tako rekoč običajna praksa.

Žrtve nasilja potrebujejo kar nekaj časa, preden se odločijo, da poiščejo pomoč. Večinoma je občutek ogroženosti, udarec ali spoznanje, da za izhod iz nasilja potrebujejo dodatno pomoč, povod, zaradi česar se ženske odločijo, da naredijo korak naprej in pokličejo na policijo, Društvo SOS, v krizni center, svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab ali gredo na center za socialno delo. Odločilen je trenutek, ko se ženska odloči, da bo stopila iz kroga nasilja. Matko in Horvat (2016) pravita, da je odhod iz nasilnega partnerskega odnosa nevaren, zaradi

česar se žrtve nasilja zanj odločijo šele, ko so prepričane, da ne morejo več ničesar izgubiti. Do problema lahko pride, kadar ženska ne dobi informacij o tem, kam se lahko zateče po pomoč. Ker tega ne ve, lahko pride do situacije, da se umakne iz države, kar se je zgodilo pri eni izmed vprašanih, ki je povedala, da se je skupaj z otroci vrnila v BIH. Za umik se je odločila, ker so ji policisti priporočali umik in ji niso predstavili drugih možnosti umika na varno, kar je lahko posledica strukturnega rasizma.

Na podlagi raziskave, ki sem jo naredila lahko ugotovimo, da so ženske, ki so poiskale pomoč na centru za socialno delo, bile večinoma (B8, B9, B15) slišane in so jih strokovni delavci usmerili v varno hišo ali svetovalnico za žrtve nasilja. Veselič (2007) prav tako pravi, da so centri za socialno delo tisti, ki informirajo žrtve nasilja o obstoječih oblikah pomoči. Na žalost pa pride tudi do tega, da v praksi ni vse tako, kot piše v literaturi. Pride namreč do trenutkov, ko oseba, ki zbere pogum in poišče pomoč, le-te ne dobi in je odslovljena. To se je zgodilo tudi eni izmed vprašanih, zaradi česar je bila primorana, da je sama iskala druge oblike pomoči na spletu */Zaradi te negativne izkušnje s CSD tudi nisem več želela tja hoditi in sem zato iskala druge možnosti pomoči/ (B21).*

Ženske, ki živijo v nasilnem odnosu, tako rekoč ne živijo, temveč le trpijo. Soočajo se z negativnimi čustvi in občutkom nemoči. Same poročajo o tem, da so brez energije in na tleh. Vso svojo energijo, ki jo imajo, vložijo v to, da vztrajajo v odnosu in poskusijo rešiti situacijo */Bolj ko je družina razpadala, bolj sem se trudila in manj sem imela energije ter slabše je bilo/ (C40).* Največkrat se srečujejo z občutkom strahu */bala sem se/ (C12); /sem bila v močnem strahu/ (C26); /totalno, totalno prestrašena/ (C33); /strah bil zmeraj prisoten/ (C70), izgubljenosti in ničvrednosti. Izpostavljene so grdim besedam, grožnjam, zaničevanju in poniževanju, kar pa je za ženske zelo naporno in včasih huje kot udarec */Imela sem občutek, da bi bilo včasih najboljšje, da bi dobila udarec, kot da sem ga morala poslušati nekaj ur, kaj vse grdega mi govori in grozi/ (C91).* Ob vseh teh dejanjih partnerja posledično same ponotranjijo negativno mnenje o sebi. Zato izgubijo samozavest */slabšo samozavest, nisem se cenila/ (C54),* imajo slabo samopodobo */je bilo moje mnenje o sebi slabo, zelo slabo/ (C109); /Mene je tako pomanjševal, da sem sama o sebi mislila najslabše/ (C41),* nizko samospoštovanje */nisem imela nobenega spoštovanja/ (C86)* in se počutijo grozno */sem se počutila zelo grozno/ (C97)* ali celo grdo */sem se počutila grdo/ (C83)* in staro */sem se počutila, kot da sem stara 65 in ne 45 let/ (C82).* Vse skupaj se lahko stopnjuje tako daleč, da jih ta stres in negativno okolje, v katerem bivajo dan za dnem, pripelje v globoko depresijo in se borijo s samomorilnimi mislimi */Začela sem se ubadati s tem, da si ne bom kaj naredila/ (C50).* Tudi v različni literaturi (Štirin in Minič, 2017; Plaz, 2014; Leskošek, 2013) lahko zaznamo, da so težave v duševnem zdravju, kot so*

depresija, anksioznost, motnje hranjenja, posttravmatska stresna motnja in samomorilnost, med pogostejšimi posledicami nasilja, zlasti dolgotrajnega. Na podlagi pridobljenih rezultatov lahko potrdimo to trditev, saj se je večina žensk srečala s kakšno izmed teh težav. Njihovo življenje postane še težje, saj morajo poleg borbe s partnerjem, premagovati ogromne ovire s samo seboj. V vsej prebrani literaturi, ki omenja posledice nasilja nad žrtvami, sem našla podobne oziroma enake negativne učinke nasilja. Tukaj lahko trdimo, da se praksa in teorija popolnoma ujemata.

Le ena izmed vprašanih je zanikala težo nasilnih dejanj, zaradi česar njeno počutje ni bilo tako slabo, kot so ga občutile druge ženske */Ni pa bilo to takšno nasilje, da bi se zelo slabo počutila/ (C53)*. Mislijo si, da bo vse v redu, če bodo delale tako, kot hoče partner, vendar temu ni tako. S tem dajo partnericam misliti, da ne znajo in ne zmorejo več ničesar dobro narediti in jim posledično dajo občutek ničvrednosti, ki je eden izmed najpogostejših občutkov žensk, ki so žrtve nasilja */imela sem občutek da nič ne znam in ne zmorem/ (C19)*; */ničvredno, saj sem imela občutek, da sem dobesedno zanič/ (C62)*; */se počutiš popolnoma ničvredno, zanič/ (C81)*; */Zdelo se mi je, da česar se lotim, ne naredim zadosti dobro/ (C113)*. Večkrat se morajo soočiti tudi z občutkom krivde, ki jim ga partner vzbudi.

Partner izkazuje svojo moč s tem, da žensko popolnoma ali vsaj delno podredi */Popolnoma me je podredil/ (C11)*; */sem mu bila podrejena/ (C35)* in izvaja nadzor nad njo. Tudi Obrán (2014, str. 19) pravi, da je: »nasilje zloraba moči povzročitelja nasilja z namenom podrediti si in nadzorovati žrtev nasilja. Partnerja zato v odnosu, v katerem je nasilje, nikoli nista v enakovrednem položaju. O vsakodnevnih stvareh, a tudi o pomembnih, se žrtev nasilja ne odloča svobodno, po lastni volji. S svojim časom, telesom in stvarmi ne razpolaga sama, temveč se prilagaja zahtevam povzročitelja.« Vprašane so večkrat omenile, da zaradi partnerja niso imele prijateljev, saj jih je on osamil in so zaradi njega morale prekiniti stike s svojimi bližnjimi */Morala sem prekiniti vse stike s svojimi, njegovo sestrično in drugimi ljudmi/ (C13)*; */Svoje družbe nisem smela imeti/ (C68)*. V Društvu za nenasilno komunikacijo (b. d.) prav tako navajajo, da žrtve nasilja pogosto prekinejo stike s svojimi bližnjimi in tako živijo v precejšnji izolaciji. S tem povzročitelj nasilja svojo partnerico spravlja v še bolj nemočen položaj, saj tako še težje poiščejo pomoč in ukrepajo. V nekaterih primerih je prišlo tudi do omejevanja, izkoriščevanja in jemanja denarja */Jemal mi je ves denar/ (C5)*.

Zaradi vsega, kar se jim dogaja, ženske pozabijo na to, kaj potrebujejo one in posledično zanemarijo lastne potrebe in želje */kupovala za sebe nisem ničesar/ (C6)*; */Nisem si niti našla časa za sebe, za sprostitev/ (C39)*.

4.2. Psihosocialna podpora in pomoč strokovnih delavcev

S tem, ko so se ženske, ki so žrtev nasilja, opogumile in poiskale pomoč, so naredile največji korak k uspehu. Strokovne delavke, ki so jim nudile pomoč, imajo pomembno vlogo pri tem, da pomagajo ženskam, da ponovno zaživijo, se postavijo na noge in si opomorejo.

Sogovornice so povedale, da je pogovor tisti, ki jim je najbolj pomagal v procesu nudenja pomoči. Večinoma pogovor poteka tako, da se predelujejo in rešujejo aktualni problemi, včasih predelujejo tudi pretekle dogodke, vendar le z namenom, da se bodo v prihodnje lahko bolje znašle, torej da na podlagi preteklih dogodkov razumejo svoje sedanje vzorce čustvovanja. Posvetujejo se lahko o svojih težavah */kadar pride do stiske, to lahko predelam z zaposlenimi in ne tlačim v sebi/ (D95)* in se pogovorijo o možnih rešitvah. Velikokrat se pogovori nanašajo na počutje oziroma čustva */me vpraša kako se počutim in avtomatsko prideva do tega, da govoriva o čustvih/ (E31)* in odnose */pogovarjava o odnosih v družini in o tem, kako se ohranjajo/ (E39)*. Vsi ti pogovori imajo večji pomen, in sicer, da si ženske opomorejo */Pogovarjamo se o tem, kaj moraš delati, da prideš k sebi, da nisi skrhan in zlomljen/ (D75)*. Lamovec (1998) govori o tem, da je glavni cilj psihosocialne pomoči opolnomočenje oziroma krepitev moči. Opazimo lahko, da so strokovne delavke nudile podporo pri tem, da so intervjuvanke z njihovo pomočjo pridobile nazaj svojo moč.

Prav tako so jim bili v veliko pomoč vsi nasveti */Dobila sem vso podporo in pomoč ter nasvete, ker sem jih in še jih bom potrebovala/ (E4); /vsi nasveti, ki sem jih dobila/ (E10); /koristen prav vsak nasvet/ (E35); /vse kar me je mučilo, sem lahko vprašala strokovne delavke, od njih pa sem zmeraj dobila nasvet/ (E66); /pomagajo z dobrimi nasveti, kako si lahko opomoremo po takšnih in drugačnih situacijah/ (D19), napotki */Tukaj sem dobila različna navodila in napotke, ki so mi v pomoč/ (D8)* in usmeritve */nas usmerjajo, da ne skrenemo s poti/ (D92)*, ki so jih dobile od strokovnih delavk.*

Eden izmed večjih pomenov intervjuvanke pripisujejo temu, da so jih strokovne delavke informirale o postopkih uradne razveze, prepovedi približevanja, določitvi stikov, preživnine in drugo. Poleg tega, da so jih informirale o vseh teh postopkih, so jim pomagale pri izpolnjevanju papirjev */Pomagali so mi z izpolnjevanjem in urejanjem papirjev/ (D62)*. Vse so dobile od strokovnih delavk na tem področju ogromno pomoči in podpore. V oporo so jim bile, ko so šle skupaj z njimi na sodišče, policijo, k zdravniku, skratka povsod, kamor so lahko šle z njimi in jim bile v pomoč */Spremljajo me povsod po uradnih dolžnostih, prav tako me bodo še naprej/ (D5)*. Plaz (2014, str. 136) pravi, da je ena izmed ključnih potreb žrtev nasilja prav ta, da imajo osebo, ki jih spremlja na institucije. S tem zmanjšajo možnost sekundarne

viktimizacije žrtve; poleg tega je večja verjetnost, da dobijo več informacij in ustrežnejšo pomoč v okviru pristojnih služb. Glede na odgovore mojih intervjuvank lahko sklepamo, da so strokovne delavke prevzele vlogo zagovornic in so jim tako bile v veliko oporo in pomoč. Poleg tega Štirn in Minič (2017) poročata o tem, da si imajo žrtve nasilja pravico izbrati spremljevalca oziroma zagovornika, ki jo lahko spremlja po vseh postopkih, ki so povezani z nasiljem. Naloga spremljevalca oziroma zagovornika je, da ščitijo koristi žrtve v vseh postopkih in jim nudijo psihično oporo. Pravica uporabnic torej je, da jih strokovne delavke lahko spremljajo, vendar pa pride tudi do kršenja te pravice, kot je prišlo pri eni izmed vprašanih. Policisti namreč niso upoštevali žrtve nasilja, ki je ob sebi pri prijavi nasilja želela svojo strokovno delavko. Kljub prošnji in izraženi želji ji tega niso dovolili. Ugotovimo lahko, da gre za kršenje pravic, ki so določene z zakonom (8. člen Zakona o preprečevanju nasilja v družini).

Ženske, ki so prišle po strokovno pomoč, so dobile tako materialno kot finančno pomoč, odvisno od njihovih potreb. Lamovec (1998) pravi, da je pridobitev finančnih sredstev izjemnega pomena za krepitev moči. To je še toliko bolj pomembno za vse, ki so bivale v varni hiši, saj večinoma s seboj ne prinesejo veliko stvari in potrebujejo pomoč, da lahko preživijo in zaživijo. Strokovne delavke so jim pomagale pri tem, da so dobile hrano in oblačila. Prav tako so vse sogovornice, ki so zaprosile za brezplačno pravno pomoč in denarno socialno pomoč, le-to tudi dobile. Tako so jih razbremenili večjih stroškov, ki bi si jih same s težavo pokrile, poleg tega so pridobile dohodek, s katerim so lahko same razpolagale. Ena izmed vprašanih je dejala, da so nekatere stvari strokovne delavke napravile namesto nje, kar se mi ne zdi dobro, saj je namen zagovorništva in psihosocialne pomoči ta, da strokovne delavke usmerjajo, svetujejo in pomagajo svojim uporabnicam. To pomeni, da zagovornik ne dela namesto uporabnika, temveč skupaj z njim (Lamovec, 1997). Opazila sem primer dobre prakse, kjer so se ženske lahko vključile v *Verige dobrih ljudi*. Preko njih vsak otrok dobi 50 EUR na mesec. S tem kupijo otroku nekaj, kar potrebuje in mu ne morejo same kupiti zaradi finančne stiske. Poleg tega v sklopu *Verige dobrih ljudi* enkrat na mesec dobijo pomoč hrane, rabljenih oblačil in higienske pripomočke. Nekatere so s pomočjo strokovnih delavk dobile brezplačne avtobusne karte in pomoč pri opremlitvi stanovanja, kar je zmanjšalo njihove stroške. Vse to se mi zdi izjemno dobro, saj tako razbremenijo ženske dodatnih stroškov in skrbi, ki jih imajo že tako ali tako dovolj.

Večina vprašanih (*oseba A, B, C, E in F*) je poročala o tem, da so jim bile pozitivne lastnosti strokovnih delavk (*D2, D15, D16, D17, D18, D21, D22, D29, D66, D67, D68, D98*) v pomoč. Predvsem so izpostavile njihovo prijaznost in energičnost, kar še dodatno vpliva na dobro vzdušje v hiši, ter razumevanje. Razumevanje je pomembno, saj ženske včasih s težavo

povedo, kaj jih muči, zaradi česar moramo vsi, komur se osebe z izkušnjo nasilja zatečejo po pomoč, njihovo razlago razumeti in ji verjeti. O tem, da je potrebno žrtvi nasilja verjeti, lahko preberemo v skoraj vsej literaturi, ki govori o žrtvah nasilja. Štirn in Minič (2017) sta med tistimi, ki navajata, da so prav prijaznost, razumevanje in verjetje, med osnovnimi priporočili pri pogovoru z žrtvami nasilja.

Zelo so zadovoljne ob dejstvu, da so jim strokovne delavke nudile takojšnjo pomoč */vse so mi nudile takojšnjo pomoč in še mi jo zmeraj nudijo/ (D6); /so mi nudile vse in to že takoj, ko sem prišla in so jim zmeraj na voljo/ (D49)*. Vedno so jim na voljo, tako za pomoč kot za pogovor */Če imamo kakršno koli vprašanje, tudi če ni v zvezi z ločitvijo ali nastanitvijo, so nam v pomoč/ (D94)*.

Ženskam, ki so žrtve nasilja in bivajo v varni hiši, je najbolj koristilo to, da so se lahko umaknile na varno. Prvič po dolgem času so lahko začutile, kako je, ko imaš svoj mir */dobila svoj mir, ki ga potrebujem za prihodnost/ (E7)*. Skupno bivanje različnih generacij in s tem medgeneracijsko sodelovanje, ocenjujejo kot veliko prednost, saj je to poživljajoče */tukaj bivamo različne generacije, kar je poživljajoče in prijetno za vse/ (E8)*, poleg tega se učijo drug od drugega */smo v varni hiši različne generacije, saj se imam možnost učiti od mlajših, oni pa se lahko naučijo kaj od nas starejših/ (E82)*.

Horvat in Matko (2014, str. 246) pravita, da v okvir psihosocialne pomoči spada telefonsko svetovanje. Opazila sem še en primer dobre prakse, kjer so se uporabnice s svojimi strokovnimi delavkami v času covida-19 slišale preko telefonskega klica */V času korone sva se slišali po telefonu, se pogovarjali o tem, kaj je novega in kako se počutim, tako da lahko rečem, da je bila podpora tudi, ko so bili zaprti/ (E20)*. Tudi v skupini za samopomoč so se ženske med seboj podpirale in si pomagale preko telefonskega klica, saj srečanja v živo niso bila možna */V času koronavirusa se nismo mogle družiti v živo, zato smo se slišale po telefonu in tam predelovale probleme, se pogovarjale o tem kako bi jih rešile, si med seboj pomagale in vzdigovale/ (E80)*. S tem niso izgubile stikov, ampak so jih ves čas ohranjale. Dobro je, da so ženske tako videle, da jim nekdo kljub tej situaciji stoji ob strani in jim je na voljo za pomoč. Morda so takrat doživljale še večje stiske, tako da je bilo toliko pomembnejše, da so prejele to obliko pomoči. Tudi Horvat (2004, str. 60) tako kot ženske pripisuje velik pomen skupinam za samopomoč. Ko žrtev spregovori in sliši druge članice, da imajo podobno izkušnjo, se začne zavedati, da ni sama v takšni oziroma podobni situaciji in da je vzrok za nasilje povezan z družbenimi vrednotami in stereotipnimi spolnimi vlogami. V skupini za samopomoč se počutijo sprejete, zaradi česar lahko brez strahu izražajo svoja čustva in strahove.

Pozitivno je to, da za pomoč in podporo v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab ni potrebno plačevati */mi je veliko pomenilo, da dobim pomoč brezplačno in mi ta ne predstavlja dodatnega stroška/ (E44)*, medtem ko osebe, ki bivajo v varni hiši, pravijo, da je plačevanje le-te dobro, saj se naučijo razporejati z denarjem */naučiš, kako razporejati z denarjem/ (E15)*. V varni hiši se pripravljajo na samostojno življenje */nas pripravljajo na življenje izven varne hiše/ (E65)* in posledično na to, kako si organizirati dan in kuhati samo zase */Tukaj se učim samo za eno osebo kuhati in kako organizirati dan oziroma razporediti čas. Ko bom na svojem bom to že vsaj malo obvladala in bom pripravljena / (E85)*. Zaradi priprave na življenje zunaj varne hiše se zmanjša njihova stiska ob odhodu, saj so tako precej bolj pripravljene na to, da zaživijo novo in samostojno življenje.

Kot veliko korist opredeljujejo tudi način dela, ki jih imajo strokovni delavci. Izpostavile so, da jim je vseč individualen pristop */za vsakega posebej drugačen pristop/ (E18)*; */ves čas sodeluješ z eno svetovalko, z njo ustvariš nek način pogovora in zaupanje/ (E41)* in soustvarjanje rešitev */načrti, ki sva jih skupaj naredili in jih tudi reševali/ (E11)*; */mi ne reče, naredi to pa to, ampak me vodi, da sama pridem do rešitve/ (E24)*.

V pogovoru strokovna delavka vedno poudari, da je za nasilje v celoti odgovoren povzročitelj nasilja. Da se žrtev lahko razbremeni občutka krivde, mora večkrat slišati, da ni kriva in odgovorna za nasilje (Štirn in Minič, 2017). Ženske ob tem omenjajo psihoterapijo, kjer so se najpogosteje razbremenile občutka krivde in spoznale, da za nasilje niso krive one, temveč njihov partner. Prav tako so jim psihoterapevti pomagali, da nimajo več tako slabega mnenja o sebi. Psihološka pomoč je pomembna, saj omogoča osebam z izkušnjo nasilja, da izrazijo svojo stisko in skrbi ter dobijo aktualne informacije o običajnih odzivih. To jim je v pomoč, da lažje razumejo svoj odziv in se razbremenijo. V svetovalnem procesu pomoči tako dobijo možnost, da prepoznajo in aktivirajo svoje notranje in zunanje vire moči in pomoči (Štirn in Minič, 2017).

Realen prikaz situacije je prav tako za žrtve nasilja, ki dobijo pomoč, zelo pomemben. Če se jim predstavijo vse možnosti, ki se lahko zgodijo in ni lažnega upanja, točno vedo, kaj lahko pričakujejo in ne morejo biti tako razočarane, kot bi bile, če bi dobile napačne informacije in posledično imele drugačna pričakovanja */mi ni rekla, da bo se takoj rešilo. Povedala mi je, da se znajo te stvari vleči in tako sem vedela, da se ne bo takoj vse uredilo/ (E33)*.

Na splošno lahko rečemo, da so vse zadovoljne s prejeto pomočjo. Nobena ni izpostavila pomanjkljivosti, pripomb ali želj po spremembi v procesu nujenja pomoči. Analiza, ki jo je opravila Urek (2013, str.92) prav tako govori o tem, da so ženske zadovoljne s prejeto pomočjo in da je le ta bila ustrezna. Sama sem si ustvarila mnenje, preden sem izvedla intervjuje, da

prihaja do nekih pomanjkljivosti in nezadovoljstva pri procesu pomoči. Zato sem pričakovala, da bodo tudi ženske govorile o tem, vendar sem bila izjemno presenečena, ko nobena ni izrazila kritike. Sprva sem bila mnenja, da je to zgolj zato, ker nočejo ničesar kritizirati, vendar se kljub mojim podvprašanjem in vzpodbudam njihovo mnenje ni spremenilo.

4.3. Počutje po prejetju psihosocialne pomoči

Ženske, ki so živele v nasilnem odnosu in so poiskale strokovno pomoč, poročajo, da je njihovo počutje precej drugačno, kot je bilo pred prejetjem psihosocialne pomoči. Vse se počutijo dobro oziroma veliko boljše, kot so se prej. *Izboljšalo se je njihovo zdravje /moje zdravje se je precej izboljšalo, saj nisem več tako strašno suha/ (G4)*, videti so bolj mladostne, kot so bile prej */počutim kot mladoletnica/ (G44)*; */Počutim se mlajšo/ (G48)*. Tako lahko rečemo, da psihosocialna pomoč vpliva na izboljšanje psihičnega in fizičnega zdravja.

Na splošno opisujejo pozitivna čustva */Sedaj se počutim srečno in čudovito/ (G17)*; */prenovljena, počutila sem se, kot da sem se ponovno rodila in to v drugačnem, lepšem svetu/ (G55)*. Uspelo jim je, da so pridobile nov zagon in veselje do življenja ter se pobrale po negativni izkušnji, ki so jo imele za seboj. Ne počutijo se več ničvredne in krive, kar Zaviršek (1997) ocenjuje kot nujno potrebno za boljše počutje. Njihova sedanost je tako postala popolnoma drugačna, saj se več ne soočajo z vsakodnevnimi negativnimi očitki in neprijetnimi dejanji s strani partnerjev. Pridobile so nova poznanstva */Dobila sem nove prijatelje/ (G49)*, zaradi česar se več ne počutijo osamljene */Ne počutim se več samo/ (G19)*. S tem, ko so pridobile nove prijatelje, so pridobile tudi nove ljudi, ki so jim v oporo.

Zapustile so nespodbuden in negativen partnerski odnos, kjer je prevladovalo zaničevanje in poniževanje. Njihovo okolje je postalo precej bolj vzpodbudno in dobro za njih. Zato so pridobile predvsem samozavest */Pridobila sem na samozavesti, ker čutim, da sem cenjena in delam dobro/ (G43)*. Ustvarile so si nove vrednote o sebi, ki so precej lepše in pozitivnejše, kot so bile prej. Zelo pomembno je, da so se začele imeti rade in si zaupajo. V njih so se prebudili novi občutki, kot so občutek koristnosti, svobode, miru, umirjenosti in varnosti.

Poleg tega, da so pridobile novo izkušnjo, so pridobile tudi precej novega znanja. Ženske poročajo o tem, da je ta izkušnja procesa pomoči vplivala na njih v smislu, da sedaj tudi one znajo svetovati ter drugim povedati, kam se lahko obrnejo po pomoč in kako le ta poteka. Tudi De Vries in Bouwkamp (2002, str. 100) govorita o tem, da je namen psihosocialne pomoči prav v tem, da si uporabnik ustvari nove izkušnje in posledično pridobi nove sposobnosti.

Pomembno je to, da sedaj samostojno iščejo rešitve in se boljše odzivajo na stresorje, ki jih spremljajo.

Žal pa niso vsa čustva, ki jih doživlja ženska, ki je preživela nasilje, tako pozitivna. Izkušnja nasilja namreč včasih pusti negativne posledice. Preživele nasilja se tako še vedno soočajo z občutkom strahu, saj so nekatere ženske še zmeraj prestrašene na splošno ali imajo strah pred tem, da se jim bo bivši partner maščeval. Prav tako je lahko prisoten občutek nevarnosti */Za varnost vedno pogledam, če je kje v hiši, ko stopim vanjo/ (G32)* ali negativno mnenje o sebi */imam malo slabo mnenje o sebi/ (G68)*.

4.4. Razlikovanje med strokovno pomočjo in pomočjo socialne mreže

Kot je že prej omenjeno, se večina žensk, ki doživljajo nasilje zatečejo po pomoč k svoji socialni mreži, torej k prijateljem ali družinskim članom in nato poiščejo psihosocialno pomoč pri usposobljenih strokovnih delavcih. Ker ima večina žensk izkušnjo s tem, da so prejele obe obliki pomoči, lahko govorijo o razlikah, ki jih opazijo. Načeloma vse govorijo o tem, da razlika je. To razliko opazijo v svetovanju in v podpori.

Za svoje prijatelje in družino pravijo, da so jim v največjo pomoč kot opora. Velikokrat jim pomagajo s pogovorom in pri tem, da pozabijo na trenutno situacijo */Prijateljice so mi stale vse ob strani, ampak mi nekako niso mogle pomagati. Lahko so mi pomagale tako, da smo šle skupaj na kavico, da smo se pogovarjale in sem na ta način za trenutek pozabila na vse/ (H12)*. Ženske, ki so doživele nasilje na ta način vsaj za trenutek odvrnejo misli od svoje neprijetne situacije in se posledično počutijo boljše. Razlika, ki so jo zaznale, je ta, da strokovni delavci usmerjajo svoje uporabnice, da same pridejo do odgovora oziroma rešitev, medtem ko prijateljice govorijo tisto, kar osebe z izkušnjo nasilja želijo slišati v tistem trenutku in jim je zato tudi lažje. Tako je njihova pomoč bolj kratkotrajno naravnana in ne prinaša večjih rešitev oziroma premikov. Na drugi strani pomoč strokovnih delavcev vpliva na daljši rok, saj jim konkretnije svetujejo in pomagajo ter jih usmerjajo pri tem, kam in kako naprej.

Kot pomanjkljivost pomoči, ki jo prejmejo od prijateljev ali družine, opisujejo njihovo nezmožnost svetovanja in neizkušenost. Ena izmed intervjuvank mi je povedala, da je sicer njena mati imela izkušnjo nasilja, vendar ni dobila ustrezne podpore in pomoči, zaradi česar ji ni dala dovolj motivacije in jo je zatirala pri tem, da bi poiskala pomoč. V nasprotju s pomočjo matere, je dobila popolnoma drugačen odziv od svoje strokovne delavke, ki jo je vzpodbudila k temu, da se nasilje prijavi. Tukaj se vidi pomembna razlika med prejeto pomočjo socialne

mreže in pomočjo, ki jo dobijo od strokovnih delavcev. Prav tako prijatelji in družinski člani večinoma ne vedo, kako potekajo določeni postopki */je družina veliko pomagala, vendar oni ne vedo, kako ti uradni postopki ob razvezi, o stikih z otroci in tako dalje potekajo/ (H20)* in posledično ne morejo pomagati, medtem ko imajo strokovni delavci znanje o procesu nudenja pomoči in s tem povezanimi stvarmi, tako da jih lahko informirajo ter jim pomagajo pri postopkih razveze, določitvi stikov, pridobitvi denarne socialne pomoči, brezplačne pravne pomoči in tako dalje */strokovne delavke veliko več vedo in so mi lahko svetovale, kam se obrniti, kam iti, kako nekaj rešiti in tako dalje, česar pa sestre seveda niso mogle vedeti/ (H7)*. Poleg tega jim lahko pomagajo pri urejanju papirjev in jih informirajo o razpisih, zakonih, ukrepih in pravicah.

Strokovni delavci so pogosto tisti, ki nudijo največjo podporo in pomoč */Najbolj pomembno podporo sem dobila v varni hiši in oni so tisti, ki so me spravili nazaj k življenju, da sedaj živim srečno in zadovoljno/ (H31)*, čeprav ne smemo zanemariti pomoči socialne mreže, ki je prav tako pomembna in nujno potrebna.

Na temo razlik, ki jih opazijo žrtve nasilja pri procesu nudenja pomoči s strani strokovnih delavcev in socialne mreže, nisem zasledila literature oziroma raziskav. Zato svojih ugotovitev ne morem primerjati z ugotovitvami drugih avtorjev. Menim pa, da so mi intervjuvanke pokazale in predstavile pomembne razlike v prejemu pomoči, ki jih lahko posplošimo.

Na koncu ženske poudarijo, da se na splošno premalo govori o nasilju in o možnih oblikah pomoči. Potrebno bi bilo ozavestiti skupnost o samem delu na področju nasilja in o tem, kam se lahko obrnejo po pomoč. Po analizi sodeč lahko rečemo, da so preživele nasilja vsaka za sebe hvaležne, da so pomoč prejele in so z njo tudi zadovoljne.

Čeprav je bil vzorec raziskovanja precej majhen, saj sem opravila le šest intervjujev, lahko določene stvari zagotovo posplošimo na celotno populacijo, kar lahko zaznamo tudi v prebrani literaturi. Menim, da so moje intervjuvanke prejele ustrezno pomoč in podporo, ki jim je pomagala pri tem, da so si opomogle. Mislim, da bi v primeru večjega števila opravljenih intervjujev dobila bolj raznolike in posledično bolj točne rezultate. Velika verjetnost obstaja, da bi se v primeru, če bi zbrala več intervjujev, srečala tudi z nezadovoljstvom uporabnic in kritikami, ki jih je bilo sedaj presenetljivo malo.

Ena izmed pomanjkljivosti raziskave je po mojem mnenju ta, da sem opravila intervjuje z osebami, ki prejemajo psihosocialno pomoč le v varni hiši in svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab. Verjetno, bi bili rezultati drugačni, če bi opravila intervjuje z ženskami, ki prejemajo

psihosocialno pomoč na različnih organizacijah oziroma institucijah. Moj namen je sicer bil, da bi vključila ženske iz čimbolj različnih organizacij in institucij, ki jim nudijo pomoč v procesu okrevanja, vendar sem imela precej težav pri odzivnosti strokovnih delavcev.

5. Sklepi

Ugotovila sem, da se osebe, ki so žrtve nasilja, najprej po pomoč zatečejo k svojim prijateljem in družinskim članom. Le-ti večinoma ne znajo, nočejo ali ne zmorejo pomagati svojim bližnjim, zaradi česar žrtve nasilje same pokličejo policijo, krizno številko ali obiščejo center za socialno delo. Kadar se odločijo, da bodo poiskale pomoč, je nujno potrebno, da jo v ustreznih oblikah tudi dobijo. Praviloma jo organizacije in institucije, kamor se zatečejo po pomoč, usmerijo naprej, vendar pa pride tudi do situacij, ko ženska, ki se opogumi in poišče pomoč na centru za socialno delo ali policiji, le-te ne dobi na ustrezen način.

Na splošno žrtve nasilja ne vedo, kam se lahko umaknejo na varno in kje lahko dobijo psihosocialno podporo in pomoč, zaradi česar je še toliko bolj pomembno, da organizacije in institucije, kamor se zatečejo po pomoč, skupaj z žrtvijo nasilja naredijo varnostni načrt zaščite in jo informirajo ter ji predstavijo vse možne oblike pomoči, ki jih lahko prejme.

Medtem ko ženske živijo v nasilnem partnerskem odnosu, se srečujejo z nizko samozavestjo, samopodobo in samospoštovanjem. V njihovem vsakdanu prevladujejo občutki strahu, groze, izgubljenosti, krivde in nemoči. So v podrejenem položaju in pod nadzorom svojega partnerja, zaradi katerega izgubijo stike s svojo socialno mrežo.

Ženske, ki živijo v nasilnem odnosu se srečujejo s stalnim poniževanjem, zmerjanjem in zaničevanjem. Poleg tega jim partner vzbuja občutek krivde in ničvrednosti. Zato ženske nimajo energije in volje do življenja, imajo negativen odnos do sebe, izgubijo samozavest in ne verjamejo v svoje zmožnosti. Nasilje na žensko vpliva negativno in pušča posledice, tako kratkotrajne kot dolgotrajne.

Zavedati se moramo, da osebe, ki doživljajo nasilje, zberejo ogromno poguma, ko se odločijo, da bodo zapustile nasilen odnos in poiskale pomoč. Pomoč, ki jo ženske, ki so preživele nasilje, prejmejo od strokovnih delavcev v socialnem varstvu, ocenjujejo kot izjemno koristno, saj na njih vpliva pozitivno. Največkrat jim pomagajo s pogovori, podporo, informiranjem in usmerjanjem. S pomočjo pogovora se preživele bolje počutijo, si opomorejo, sproti predelujejo stiske, s katerimi se srečujejo in soustvarjajo rešitve. Nujno je, da pridobijo vse informacije, ki se tičejo uradnih postopkov (kot so uradne razveze, določitev stikov in preživnine, pridobitev denarne socialne pomoči in brezplačne pravne pomoči, prepovedi približevanja ter o pravicah, ki jih lahko uveljavljajo). S tem dobijo možnost, da se same odločajo o začetih postopkih in s tem povečujejo nadzor nad lastnim življenjem.

Skupine za samopomoč so pomembna oblika pomoči, kjer ženske nudijo podporo druga drugi in pri tem spoznavaajo, da niso same. V procesu okrevanja je pomembno, da ženske poleg psihološke pomoči dobijo tudi finančno in materialno pomoč. Vprašane, ki so se po pomoč zatekle v varne hiše, ocenjujejo umik na varno in občutek miru kot nekaj zelo pomembnega in koristnega.

V primeru, ko nudenje pomoči v živo ni mogoče, je potrebno, da se proces nudenja pomoči ne konča, temveč se poišče druga oblika nudenja pomoči, kot je recimo telefonsko svetovanje.

Strokovna pomoč in podpora je nujno potrebna, saj se ženska na ta način lahko razbremeni občutka krivde in pridobi zaupanje vase, kar pripomore k temu, da se ženske lahko psihično okrepijo in ponovno zaživijo.

Ugotovila sem, da velik pomen pripisujejo zagovorništvu. Strokovne delavke, ki so v vlogi zagovornic, žrtvi nasilja pomagajo pri izpolnjevanju papirjev in jih spremljajo na policijo, sodišče, k zdravniku in drugam. S tem dajo uporabnicam pomembno podporo, pomoč in krepijo njihovo moč. Včasih strokovne delavke naredijo napako in delajo stvari namesto uporabnic in ne skupaj z njimi.

Naloga policije je, da zaščiti žrtve nasilja, vendar sem ugotovila, da večkrat ne opravljajo dovolj dobro svojega dela, saj žrtvam nasilja ne dajo zadostnih informacij o možnostih zaščite in pomoči ter ne upoštevajo njihove pravice do zagovornika, ki jo lahko uveljavljajo vse osebe, ki so žrtve nasilja.

Intervjuvanke so poročale, da so se po prejemu psihosocialne pomoči počutile bolje. Dobile so novo energijo in nove pozitivne občutke, ki so jih prej, ko so bivale v nasilnem odnosu, izgubile. Ne počutijo se več ničvredne in krive za nasilje. Ponovno pridobijo samozavest, zaupanje vase in voljo do življenja. V procesu pomoči se veliko novega naučijo in postanejo kompatibilne za pomoč drugim.

Nekatere ženske se po prejetju strokovne pomoči še zmeraj srečujejo z negativnimi posledicami nasilja, kot so občutek ne-varnosti, strahu in imajo še zmeraj prisotno nekoliko slabše mnenje o sebi.

Pomoči, ki jo dobijo od strokovnih delavcev in pomoči, ki jo prejmejo od svoje socialne mreže, ženske ne ocenjujejo kot enakovredne in med njima opažajo pomembne razlike. Večji pomen pripisujejo psihosocialni pomoči strokovnih delavcev, saj imajo pomembno znanje, s katerim jim lahko pomagajo, svetujejo, jih informirajo in vodijo pogovor v smeri iskanja rešitev. Socialna mreža jim nudi pomembno podporo, vendar pa nima dovolj znanja in izkušenj, da bi jim na ustrezen način svetovala in jim pomagala.

Ugotovila sem, da je skupnost na splošno premalo ozaveščena o problematiki nasilja in o oblikah pomoči, ki so na voljo pri nas.

Spoznala sem, da se temeljni problem kaže v družbenem kontekstu nasilja na podlagi spola. Gre za zgodovinsko pogojene neenakosti razmerja moči, ki so še vedno prisotne v naši kulturi oziroma družbi. Patriarhat je tisti, ki omejuje ženske in ohranja moško nadvlado. V teoretičnem uvodu sem navedla, da moški s pomočjo nasilja izkazujejo svojo oblast nad ženskami. To je bilo moč razbrati tudi iz pogovorov z mojimi intervjuvankami. S pomočjo nasilja in grožnjami ohranjajo podrejenost žensk in jim jemljejo pogum za nasprotovanje patriarhatu. Problem je tudi v tem, da država naredi premalo, da bi zaščitila ženske pred patriarhalno močjo družbe, saj je še zmeraj seksistična in temelji na neenakih možnostih v družbi. Tradicionalne spolne vloge vplivajo na to, da se moški naučijo biti dominantni in agresivni, ženske pa podredljive. Kadar govorimo o nasilju nad ženskami, govorimo o družbenem problemu, saj je pojav nasilja odvisen od tega, kako družba nanj reagira (ga tolerira, obsoja, zmanjšuje, spregleda, ipd.). Nasilje pomaga ohraniti neravnovesje moči med spoloma, le-to lahko vodi do zlorab, zaradi česar se nasilje nadaljuje (Društvo za nenasilno komunikacijo, b. d.). Patriarhat omogoča, da lahko moški izkoriščajo ženske in spreminjajo njihove vloge tako, da ustrezajo patriarhalnemu sistemu. Na podlagi tega sem ugotovila, da samo ozaveščanje žensk o oblikah pomoči ni dovolj. Vse dokler se temeljni problem neenakosti med spoloma ne bo spremenil, bodo ženske ostale podrejene in tarča nasilnih dejanj moških.

6. Predlogi

Zapisala sem nekaj predlogov, ki lahko pomembno pripomorejo k nadaljnjim spremembam in boljšemu odzivu vseh, ki se na kakršen koli način srečujejo s tematiko nasilja.

- Najprej je nujno potrebno spremeniti patriarhalno kulturo. To lahko dosežemo s spremembo družbenih odnosov. Potreben je aktivizem proti patriarhatu, ki bi opozarjal na problematične družbene odnose, obenem pa se mora vsaka oseba pri sebi odločiti za vseživljenjsko izobraževanje na področju medosebnih odnosov. Odprava neenakosti med položajem žensk in moških v družbi je tako temeljni korak, ki ga moramo narediti, če želimo zmanjšati nasilje nad ženskami. Zato je potrebno pridobiti več teoretičnega znanja o patriarhalnih družbenih odnosih, kako se reproducirajo, kaj je seksizem in o ostali problematiki, ki je razlog za to, da se nasilje nad ženskami dogaja in tolerira.
- Kot vemo, je nasilje nad ženskami posledica neenake porazdelitve moči v družbi. Zaradi tega bi bilo potrebno narediti spremembe v širši družbeni sestavi oziroma vpeljati spremembe na različnih ravneh družbenega življenja. Tudi v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini bi bilo smiselno, da bi se osredotočili na nasilje na podlagi spola, saj ne namenjajo posebne pozornosti nasilju nad ženskami.
- Problem je, da se neenakovredno vrednotijo dela, ki so videna kot ženska (gospodinjenje ali skrbstveno delo) in tista, ki so videna kot moška. Na tem področju bi bilo nujno uvesti spremembe, saj je vsako delo vredno in koristno. Spremembe bi se morale zgoditi tudi pri zaposlovanju žensk, saj še zmeraj velja, da so moški na višjih družbenih položajih in na boljše plačanih delavnih mestih.
- Glede na to, da velik del ljudi ne pozna problematike nasilja, kriznih števil in oblik pomoči, ki so na voljo žrtvam nasilja, bi bilo smiselno, da bi po televiziji, radiu in na socialnih omrežjih predvajali več oglasov in oddaj na temo nasilja. Tako menim, da bi dosegli širšo populacijo ljudi in jih posledično ozavestili.
- Veliko ljudi ve za nasilje, vendar ne ukrepa. Zato mislim, da bi bilo nujno potrebno narediti sistematične spremembe v družbi, saj rezultati kažejo na to, da je nasilje v naši

družbi očitno velikokrat sprejemljivo. Morali bi ozavestiti ljudi o nasilju in posledicah, ki jih nasilje povzroča. Smiselno bi bilo, če bi problematiko nasilja vključili v izobraževanje na vseh ravneh, kar bi sčasoma lahko privedlo do ničelne tolerance do nasilja v naši družbi.

- Policisti bi morali bolj resno jemati problematiko nasilja in upoštevati pravice, ki jih imajo žrtve nasilja v procesu prijave nasilja, zaslišanja, dajanja izjav itd. Zaradi tega bi bilo smiselno, da bi imeli redna izobraževanja na temo nasilja. Tako bi dobili nova spoznanja in informacije o tem, kako morajo postopati, ko se žrtev nasilja k njim zateče po pomoč. S tem, ko bi pridobili nova znanja o možnih oblikah pomoči, bi lahko informirali žrtve nasilja o oblikah pomoči, ki so jim na voljo.
- Nad centrom za socialno delo bi se moral izvajati močan nadzor, da ne bi prihajalo do tega, da žrtve nasilja ne dobijo ustrezne pomoči. V primeru, da jim ne bi pomagali oziroma bi jim ponudili neprimerno obliko pomoči, bi za to morali biti kaznovani, kar bi verjetno zmanjšalo možnost, da strokovni delavci zavrnejo in ne pomagajo žrtvam nasilja, ki so prišle k njim po pomoč.
- Smiselno bi bilo, da se v javnosti (po televiziji, na spletu, raznih dogodkih in srečanjih) predstavi čim več pozitivnih zgodb, kjer so ženske poiskale pomoč in si s pomočjo strokovnih delavcev opomogle. Na podlagi tega bi ženske videle, da obstajajo institucije in organizacije, ki jim lahko pomagajo pri tem, da si opomorejo.
- V sklopu psihosocialne pomoči, ki jo ženske, žrtve nasilja, prejmejo v raznih institucijah ali organizacijah bi bilo smiselno, da se jim predstavijo skupine za samopomoč, saj včlanitev vanjo lahko koristno vpliva na ženske.
- Žrtve nasilja prekinejo stike s svojo socialno mrežo. Zato je pomembno, da strokovni delavci pomagajo žrtvam nasilja pri tem, da obnovijo svojo socialno mrežo ali najdejo novo.
- Večina žensk se srečuje z negativnimi posledicami nasilja, zaradi česar bi morale obstajati čim več brezplačnih programov, kjer bi se lahko osebe, ki so žrtve nasilja,

razbremenile občutka krivde, negativnega dožemanja sebe in ostalih negativnih občutkov ter čustev.

7. Uporabljena literatura

- Ančić, K. (2007). Vpliv socialnih mrež na procese ne/reševanja nasilja. V Š. Veselič (ur.), *Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami* (str. 90-96). Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Ančić, K., Bezenšek Lalić, O., Cvetežar, O. B., Čulk, D., Glusič, T., Terbovc, T., Hočevar, M., Papež, I., Rus Makovec, M., Velički, J., Vučenović, L., & Žgajnar, B. (2007). *Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Antič Gaber, M. & Selišnik, I. (2013). V V. Hlebec, A. Hoff, B. Vezjak, O. Markič, F. Peschl, T. Melly, & E. Antončič (ur.), *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (str. 15-39). Maribor: Založba Aristej.
- Bezenšek Lalić, O. (2009). *Odzivanje socialnih delavk in delavcev na nasilje v družini*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Černič, P. (2004). Neinstitucionalne oblike pomoči žrtvam nasilja. V D. Horvat, D. Lešnik Mugnaioni, & M. Plaz (ur.), *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje* (str. 181-190). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Čulk, D. (2007). Nasilje v družini: podlaga za ukrepanje in sodelovanje policije. V Š. Veselič (ur.), *Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami* (str. 104-110). Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- De Vries, S., & Bouwkamp, R. (2002). *Psihosocialna družinska terapija*. Logatec: Firis Imperl & CO.
- Društvo za nenasilno komunikacijo*. (b. d.). Pridobljeno 15.6.2021 s <https://www.drustvo-dnk.si/>
- Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Bonex.
- Filipčič, K. (2013). Kazenskopravno odzivanje na nasilje v družini. V V. Hlebec, A. Hoff, B. Vezjak, O. Markič, F. Peschl, T. Melly, & E. Antončič (ur.), *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (str. 41-71). Maribor: Založba Aristej.
- Filipčič, K., Zaviršek, D., Mežnar, Š., Šugman, K., Končina Peternel, M., & Habjan, V. (2004). *Strokovna izhodišča s predlogi rešitev za sistemsko ureditev varstva pred nasiljem v družini*. Ljubljana: Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- García-Moreno, C., A.F.M. Jansen, H., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women : initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization.

- Haralambos, M., & Holborn, M. (2005). *Sociologija: teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.
- Hylland Eriksen, T. (2009). *Majhni kraji, velike teme*. Maribor: Založba Aristej.
- Horvat, D. (2004). Spolno nasilje nad ženskami. V D. Horvat, D. Lešnik Mugnaioni, & M. Plaz (ur.), *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje* (str. 64-73). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Horvat, D., & Matko, K. (2014). Oblike pomoči, pristojnosti in organizacije, ki nudijo pomoč ženskam in otrokom – žrtvam nasilja ter delajo z osebami, ki povzročajo nasilje. V Š. Veselič, D. Horvat, & M. Plaz (ur.), *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 243-263). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Ignatov, V. (2004). Institucionalne oblike pomoči žrtvam nasilja. V D. Horvat, D. Lešnik Mugnaioni, & M. Plaz (ur.), *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje* (str. 176-180). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Knežević Hočevnar, D. (2015). Nasilje v družini: družbeni in zdravstveni vidik. V J. Šimenc (ur.), *Prepoznavna in obravnava žrtev nasilja v družini: priročnik za zdravstveno osebje* (str. 28-43). Ljubljana: Zdravniška zbornica Slovenije.
- Kopčavar Guček, N. (2015). Postopki ob razkritju žrtev nasilja v družini. V J. Šimenc (ur.), *Prepoznavna in obravnava žrtev nasilja v družini: priročnik za zdravstveno osebje* (str. 83-89). Ljubljana: Zdravniška zbornica Slovenije.
- Kuhar, R., Guzelj, P., Drolc, A., & Zabukovec, K. (1999). *O nasilju: priročnik za usposabljanje*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Lamovec, T. (1997). Razvoj zagovorništva za uporabnike psihiatrije v Sloveniji. *Socialno delo*, 36(1), 53-60.
- Lamovec, T. (1998). *Psihosocialna pomoč v duševni stiski*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Lavrič, A., & Štirn, M. (2016). *Psihosocialna pomoč po nesrečah in drugih kriznih dogodkih: priročnik za vsakdanjo rabo*. Ljubljana: Uprava RS za zaščito in reševanje.
- Leskošek, V. (2014). Razvoj dela na področju nasilja nad ženskami v Sloveniji. V Š. Veselič, D. Horvat, & M. Plaz (ur.), *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 33-47). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Leskošek, V. (2013). Vpliv nasilja na zdravje žensk. V V. Hlebec, A. Hoff, B. Vežjak, O. Markič, F. Peschl, T. Melly, & E. Antončič (ur.), *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (str. 101-117). Maribor: Založba Aristej.
- Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K., Zaviršek, D., Sedmak, M., & Kralj, A. (2014). *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*. Maribor: Založba Aristej.

- Matko, K. & Horvat, D. (2016). *Kako poročati o nasilju v družini in o nasilju nad ženskami : priročnik za medije*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Mesec, B. (2007). *Kvalitativna metodologija: študijsko gradivo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Modic, K. U. (2015). Žrtve nasilja v družini. V J. Šimenc (ur.), *Prepoznavna in obravnavna žrtev nasilja v družini: priročnik za zdravstveno osebje* (str. 50-56). Ljubljana: Zdravniška zbornica Slovenije.
- Oakly, A. (2000). *Gospodinja. Založba cf.**
- Obran, N. (2014). *Nasilje nad ženskami – prav(n)e pozi v varno življenje žensk in otrok: praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Papež, I. (2004). Zagovorništvo. V D. Horvat, D. Lešnik Mugnaioni, & M. Plaz (ur.), *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje* (str. 137-143). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Plaz, M. (2004a). Nasilje proti ženskam v družini, partnerskih in sorodstvenih zvezah. V D. Horvat, D. Lešnik Mugnaioni, & M. Plaz (ur.), *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje* (str. 26-41). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Plaz, M. (2004b). Nasilje proti ženskam: oblike, stereotipi in dejstva, posledice, dinamika in normalizacija nasilja, zakaj ženske vztrajajo v nasilju. V D. Horvat, D. Lešnik Mugnaioni, & M. Plaz (ur.), *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje* (str. 42-63). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Plaz, M. (2014). Nasilje nad ženskami v partnerskih in sorodstvenih odnosih. V Š. Veselič, D. Horvat, & M. Plaz (ur.), *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 73-91). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Plaz, M. (2014). Kako doseči čim večjo učinkovitost pri svetovanju in psihosocialni podpori pri iskanju poti iz nasilja skupaj z uporabnico?. V Š. Veselič, D. Horvat, & M. Plaz (ur.), *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 123-157). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Rakovec-Felser, Z. (2009). Zloraba moči in nasilje v medosebnih razmerjih. *Obzornik zdravstvene nege*, 43(1), 37-43.
- Rihtaršič, M. (2011). *Vloga žrtve pri kazenskopravnem obravnavanju nasilja v družini* (Magistrsko delo). Pravna fakulteta, Ljubljana.

- Rus Makovec, M. (2007). Vloga zdravnic in zdravnikov pri pomoči pacientkam z izkušnjo nasilja. V Š. Veselič (ur.), *Na poti iz nasilja: prakse dela proti nasilju nad ženskami* (str. 122-129). Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Sedmak, M., & Kralj, A. (2013). O čem pričajo spremembe javnega mnenja v odnosu do nasilja nad ženskami v zasebnosti?. V V. Hlebec, A. Hoff, B. Vezjak, O. Markič, F. Peschl, T. Melly, & E. Antončič (ur.), *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (str. 159-191). Maribor: Založba Aristej.
- Selič, P. (2010). Dejavno odkrivanje in aktivnosti policije pri preprečevanju in preiskovanju kaznivih dejanj na področju nasilja v družini. V A. Dvoršek, & L. Selinšek (ur.), *Nasilje v družini: kazensko pravni, kriminalistični in kriminološki problemi* (str. 31-44)
- Štirn, M. & Minič, M. (2017). *PSIHOSOCIALNA podpora žrtvam nasilja v družini in nasilja zaradi spola : priročnik*. Ljubljana: ISA Institut.
- Štirn, M., Minič, M., Miklič, N., Brdar Tomažinčič, R., & Zemljič, I. (2017). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*. Ljubljana: ISA Institut.
- Šugman Bohinc, L. (2005). Epistemologija podpore in pomoči. *Časopis za kritiko znanosti*, 33(221), 167-181.
- Urek, M. (2013). Nasilje nad ženskami v partnerskih odnosih in v zasebni sferi v Sloveniji. V V. Hlebec, A. Hoff, B. Vezjak, O. Markič, F. Peschl, T. Melly, & E. Antončič (ur.), *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (str. 71-101). Maribor: Založba Aristej.
- Veselič, Š. (2007). *Nasilje!: Kaj lahko storim?*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Videmšek, P. (2008). Krepitev moči kot temeljno orodje socialnega dela. *Socialno delo*, 47(3), 209-217.
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini – ZPND* (2008). Ur. l. RS 16/2008.
- Zaviršek, D. (1997). Diskurz o nasilju in pomoči. *Socialno delo*, 36(5), 329-345.
- Zavod UP. (b. d.). Pridobljeno 12.5.2021 s <https://zavod-up.si/si/pravica-do-pravnega-sredstva/>
- Ženska svetovalnica. (b. d.). Pridobljeno 10.5.2021 s <http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/>

8. Priloge

Priloga 1: Merski instrument

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?
2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab/varni hiši oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?
3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab/varni hiši?
4. S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?
5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nudenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab/varni hiši?
6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nudenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?
7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?
8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab/varni hiši, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?
9. Še želite kaj dodati?

Priloga 2: Intervju z osebo A

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

Po silnem pretepu z grožnjami uboja sem se z zadnjimi močmi izmuznila izpod rok moža, ki je z mojo glavo tolkel ob tla, ter stekla v predsobo, **/odprla vrata na hodnik in na ves glas klicala na pomoč/ (A1)**. **/Šla sem k sosedi in tolkla po vratih/ (A2)**. Odprla jih je vsa osupla. Povedala sem ji, da me partner ponovno pretepa.

Brez strahu sem se vrnila v stanovanje in **/poklicala policijo/ (A3)**. Mož je stal kot okamenel sredi razmetane dnevne sobe, saj ni pričakoval česar takega od mene, saj sem 54 let trpela ob njem. Po klicu policije je ta prišla in zagledala neverjeten prizor. Blagega, mirnega, prijaznega nasilneža, ki si je izbral močnejšega policajca, ga peljal v kuhinjo, mu vse razkazal, ga posedel na stol in začel obrekovati mene. V nasprotju z njim sem jaz bila vsa skuštrana od lasanja, tolčenja in udarjanja z glavo ob tla ter prestrašena, saj nisem vedela niti tega, da moram dati izjavo, saj sem imela prvič opravka s policisti. Izjavo sem dala šele naslednji dan v kriznem centru.

Policisti so odšli, z njimi tudi nasilni mož. Sama **/sem odšla v Dom Danice Vogrincec in nesla obrazec za sprejem v dom/ (A4)**. Takoj so me dali na seznam ter mi svetovali, naj grem na banko, da prekličem bančno kartico za katero je mož imel pooblastilo. Nato sem odšla domov, kjer sem brez strahu pred možem vzela svoje najnujnejše stvari. Mož je vstal, porinil nogo v moje stvari in mi zaželel, da bi bila vsaj 10 let neozdravljivo bolna in da zame ne bi bilo zdravila. Hitro sem odšla in se **/skrila v najbližji vrtec ter poklicala v krizni center / (A5)**, kjer so mi odgovorili, naj počakam, da pride taksi po mene. Tako **/sem odšla v krizni center, kjer sem ostala 3 tedne, od tam pa so me usmerili v varno hišo/ (A6)**.

2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v varni hiši oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

Najprej sem se zatekla v **/krizni center, kjer so me po 3 tednih usmerili v varno hišo/ (B1)**. Sama prej **/nisem slišala ničesar o varni hiši/ (B2)** in **/nisem vedela, da takšna ustanova sploh obstaja/ (B3)**. Če ne bi takrat odšla v Dom Danice Vogrincec, verjetno ne bi izvedela, da lahko pokličem krizni center. **/Strokovni delavci v Domu Danice Vogrincec so bili tisti, ki so mi svetovali, naj pokličem v krizni center/ (B4)**.

3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v varni hiši?

Ves čas sem **/čutila negativno energijo in strah, kdaj bo ponovno izbruhnil pretep/ (C1)**. Vsak dan si je namreč za prepir ali pretep izmislil vzrok. **/Bila sem kriva za vse/ (C2)**, če na primer ni našel žetona za voziček, svoje osebne, zdravstvene ali bančne kartice. Vsak mesec sem hranila denar (13 let), tega denarja nismo nikoli jemali, na koncu pa je ta **/denar je od mene izsilil/ (C3)**. **/Vsak mesec sem mu dajala še 50 eur in cel regres/ (C4)** za registracijo avtomobila, ter za popravilo ali kupovanje

strojev ali tv sprejemnika. **/Jemal mi je ves denar/ (C5)**, **/kupovala za sebe nisem ničesar/ (C6)**, saj sem vse dala za naju oziroma njemu. **/Grozno sem se počutila, saj me je varal/ (C7)**, imel je ljubico. Govoril mi je, kakšna je njegova ljubica v seksu in **/me primerjal z njo ter me zaničeval/ (C8)**. Ljubico po moje mika le njegova penzija in imetje, ki ga je vzel družini in otrokom.

/Imela sem zelo težko življenje/ (C9) in **/čutila sem, da se nimam kam za umakniti/ (C10)**. **/Popolnoma me je podredil/ (C11)**, **/bala sem se/ (C12)** slabiča, ki je imel ljubico, ki jo je obdaroval in zaradi tega ni bilo nikoli dovolj denarja.

/Morala sem prekiniti vse stike s svojimi, njegovo sestrično in drugimi ljudmi/ (C13). Popolnoma **/me je osamil/ (C14)** in **/me obtoževal, da imam druge moške/ (C15)**. Sedaj hoče imeti tudi denar. Govori namreč, da je moja penzija njegova in da je denar prihranil on, čeprav to ni res. **/Pretepal in grozil mi je skoraj vsak drugi ali tretji dan, me žalil, krivil za stvari, ki jih nisem počela, me pljuval, davil, brcal, grozil, da me bo ubil, ter mi govoril, naj poberem svoje stvari/ (C16)** in grem pod most. Grozil mi je tudi, da me bodo našli in me obesili na dvoetažni most, kjer bom visela nad Dravo. **/Izkoriščal me je v vseh pogledih/ (C17)**. **/Počutila sem se zaničevano, manjvredno/ (C18)**, **/imela sem občutek da nič ne znam in ne zmorem/ (C19)**, kar seveda ni res. **/Oženski, ki jo ima, je govoril take intimne stvari, ki presegajo vse meje dobrega okusa in zdravega razuma, zaradi česar sem se počutila še grše, slabše in ničvredno/ (C20)**. Uničil je dom in družino. On ima dom, ki si ga ni zaslužil, prisvojil si je stvari, ki so jih ustvarili drugi in ne on. Vse si prisvaja z nasiljem in grožnjami. Upam, da ima dovolj.

4. S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

Strokovni delavci so mi pomagali **/z nasveti, kako naprej/ (D1)**. Pomagali so mi tudi **/z vso svojo prijaznostjo in dobronamernostjo, kar je pozitivno vplivalo name/ (D2)**. **/Zaradi njih sem ponovno začela verjeti vase in sem postala samozavestnejša, saj so mi zaupali, verjeli vame in mi pomagali pri tem, da sem se z vsako situacijo znala spoprijeti/ (D3)**. Tukaj sem tudi začela kuhati različna kosila, vsak dan drugo. Imam dieto, zaradi njega, ker sem tako zbolela, vendar sem tukaj boljše, saj so mi **/strokovni delavci pomagali, da sem dieto predrugačila in živim bolj zdravo/ (D4)**. V tem mesecu sem se zredila in začela urejati, tako kot ostale ženske, ki so tukaj že bile pred menoj in so mi pomagale z garderobo, ki še je nisem uspela prinesiti sem.

/Spremljajo me povsod po uradnih dolžnostih, prav tako me bodo še naprej/ (D5) po ustanovah, kamor bom sedaj morala hoditi. Zato sem jim zelo, zelo hvaležna. Všeč mi je, da so mi vse **/nudile takojšnjo pomoč in še mi jo zmeraj nudijo/ (D6)**. **/Dobila sem tudi literaturo, s katero sem se ukvarjala in ugotovila, da se nasilje nikoli ne konča/ (D7)**.

/Tukaj sem dobila različna navodila in napotke, ki so mi v pomoč/ (D8) in jih vedno upoštevam. **/Izven hiše sem le v nujnih primerih in še to najpogosteje s svojo strokovno delavko, saj ima on prepoved približevanja/ (D9)**. **/Pomagajo mi v vseh pogledih, tudi pri nakupih hrane in manjših kosih oblačil/ (D10)**. Vsem sem hvaležna za pomoč in jih imam rada. Ne vem, kako bo naprej, vendar sem tukaj po mnogih letih našla mir, sem zelo zadovoljna ter hvaležna za pomoč.

/Tukaj mi nudijo vso potrebno strokovno pomoč ter vzpodbudo/ (D11). Kar se je že pokazalo kot pozitivno je to, da sem se po nekaj letih začela ponovno smejati. Tukaj se počutim res dobro. Prav tako pa bi svetovala vsaki ženski, ki doživlja nasilje, naj pokliče policijo ali center za socialno delo ter zaprosi za pomoč. Vse ostalo **/s pomočjo sodelovanja uredijo tukaj usposobljeni strokovnjaki/ (D12).**

Odkar sem v varni hiši sem veliko premišljevala o njegovem grdem ravnanju z menoj in družino in **/s pomočjo strokovnih delavcev sem uspela predelati, da za nasilje nisem kriva jaz/ (D13).**

5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nujenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v varni hiši?

Najbolj mi je koristilo to, da **/sem se lahko umaknila pred možem/ (E1)**, kjer imam svoj mir. **/Koristno je bilo prav vse/ (E2).** **/Dali so mi vedeti, da nisem taka nula/ (E3)**, kot me je opisoval. **/Dobila sem vso podporo in pomoč ter nasvete, ker sem jih in še jih bom potrebovala/ (E4).** Povedati moram tudi to, da **/mnenja strokovnih delavcev upoštevam in cenim, ter se držim vsega, kar mi priporočajo/ (E5)**, saj se je to do zdaj vedno izkazalo kot najboljše. Tudi sama jih **/velikokrat prosim za mnenje in mi je všeč, da imam nekoga s kom se lahko posvetujem o svojih odločitvah/ (E6).** **/Spremljajo me povsod po uradnih dolžnostih, prav tako me bodo še naprej/ (E7)** po ustanovah, kamor bom sedaj morala hoditi. Zato sem jim zelo, zelo hvaležna. Vesela sem, ker **/tukaj bivamo različne generacije, od otrok do starejših, kar je poživljajoče in prijetno za vse/ (E8).** Tudi pomagamo si med seboj.

6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nujenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

Pomoč mi je in mi je bila nudena v največji možni meri, tako da **/ne vem kaj bi morali spremeniti/ (F1)**, ker **/je vse popolno/ (F2).**

7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

/Počutim se dobro/ (G1). Vesela sem, da sem zbrala pogum in zbežala iz nezdravega okolja/ **(G2).** Žal mi je le tega, da nisem vedela za te ustanove že prej, saj bi se na ta način tega pekla rešila že zdavnaj in ne bi izgubila zdravja. **/Na moža se niti ne spomnim, tudi na dom ne/ (G3).** Preveč je bilo groze in gorja. Zahvaljujem se vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri nastanku teh centrov, ker jih na žalost ženske skoraj vseh starosti potrebujemo. Res hvala!

Tudi **/moje zdravje se je precej izboljšalo, saj nisem več tako strašno suha/ (G4)**, kot sem bila. **/Začela sem se urejati/ (G5)** in končno sem **/začutila veselje do življenja/ (G6).** **/Sem samozavestnejša/ (G7).** S pomočjo strokovnih delavk sem predružačila dieto, ter **/se začela kvalitetnejše in bolje prehranjevati/ (G8).** **/Dobila sem novo energijo do življenja in kuhanja/ (G9)**, ideje sem dobila od strokovnih delavk s pomočjo interneta. Ker pa mi le te tudi zaupajo, lahko brez slabe vesti kuham po domišljiji in sem za to tudi pohvaljena. Zaradi tega **/se počutim koristno/ (G10)**, kar se prej nikoli nisem, čeprav sem naredila vse za svojega moža. **/Počutim se svobodno/ (G11).** **/Dobila**

sem tudi zaupanje vase in energijo/ (G12), ki je prej nisem imela. Najboljše pa mi je to, da **/ne živim več v strahu, kdaj me bo mož pretepel/ (G13)**.

Lahko še rečem, da če bi že prej vedela, da se imam kam umakniti, bi to storila že zdavnaj. Vendar sedaj je, kar je. Tukaj v varni hiši sem 9 tednov, **/počutim se umirjeno/ (G14)** in sem uspela vse predelati. Uničila sem si življenje s slabičem, s katerim več ne želim komunicirati, kaj šele ga videti. Od kar sem v varni hiši, **/sem si opomogla/ (G15)**, saj so mi vsi pomagali in me usmerjali. Brez njihove pomoči tega ne bi zmogla. Čaka me še preizkušnja na sodišču, kjer upam, da bom zmogla in bom trdna.

8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v varni hiši, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

/Pomoči drugje nisem iskala/ (H1). **/Tudi zdravnikom, ki so me spraševali po tem, s kom živim nisem povedala ničesar/ (H2)**, saj sem zbolela na želodcu in hujšala kar naprej, kljub zdravljenju. Prvič sem dobila pomoč v Domu Danice Vogrinec, kjer so mi svetovali, naj pokličem krizni center.

9. Še želite kaj dodati?

Dodala bi le to, **/da bi morale informacije o tovrstni pomoči priti v širšo javnost, saj veliko žensk trpi za nasiljem in so tiho tako, kot sem bila jaz/ (I1)**. **/Hvala vsem za vse!/ (I2)** **/Vesela bi bila, če bi se o delu na področju nasilja v družini informirala širša javnost/ (I3)**. In **/da se ženske opogumijo stopiti iz tega kroga nasilja, ker obstaja rešitev ter življenje v miru/ (I4)**, ki je po moji 54 letni izkušnji še kako dobrodošlo.

Priloga 3: Intervju z osebo B

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

Takoj po grožnji z nožem sem **/poklicala policijo/ (A7)**. Policisti so prišli hitro in ga odstranili iz hiše. Dobil je prepoved približevanja za 15 dni. Poleg tega, da sem poklicala policijo, **/sem poklicala tudi sestre/ (A8)** in se z njimi pogovorila o tem, kako mi je grozil.

2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v varni hiši oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

/Zaradi tega, ker mi je grozil z nožem in je to bilo nekaj nepredstavljivega in groznega za mene/ (B5). Glede na to, da **/se je kaj takega zgodilo prvič, sem se počutila ogroženo in zaradi tega sem tudi poklicala krizni center/ (B6)**, kjer so mi dali nasvete in me pomirili. Oni so mi potem svetovali, da grem v varno hišo, zaradi česar sem sedaj tudi tukaj.

3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v varni hiši?

Na začetku odnosa je bilo vse v redu, potem pa se je najino razmerje začelo krhati, **/saj me je prevaral in to je grozen občutek/ (C21)**. V zvezi sem se počutila **/močno prizadeto ter ponižano/ (C22)**. Imela sem **/občutek**, oziroma dobila sem ga od partnerja, **da več nič ne znam in ne zmorem narediti/ (C23)**. **/Njegove prijateljice so bile več vredne, kot pa jaz/ (C24)**. Kot sem že prej povedala, se je takrat prvič zgodilo, ko sem se počutila tako **/ogroženo/ (C25)** kar se tiče možnosti nasilja, zaradi česar **/sem bila v močnem strahu/ (C26)**. Glede na to, da mi je grozil z nožem, **/sem se počutila v nevarnosti, da to kar mi je govoril in grozil, res izpelje/ (C27)**. Kasneje sem bila tudi **/v hudi stiski** zaradi tega, ker se je približeval 1. maj, ko mu je potekla prepoved približevanja, in **da bi se lahko vrnil in celo izpeljal to njegovo grožnjo/ (C28)**.

4. S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

/Pogovori/ (D14) so bili tisti, ki so mi najbolj pomagali. Prav tako **/pozitivni nameni in veliko topline/ (D15)** s strani moje strokovne delavke, ki ji bom hvaležna do konca življenja. Predvsem sem ji hvaležna za **/vso njeno toploto ter nesebični pomoč in to, da mi je zmeraj stala ob strani/ (D16)**. Definitivno veliko pripomore tudi **/njihova krasna osebnost in empatija/ (D17)**. **/Strokovne delavke so namreč zelo prijazne/ (D18)**, **/pomagajo z dobrimi nasveti, kako si lahko opomoremo po takšnih in drugačnih situacijah/ (D19)**. **/So zaslužne za to, da sem se postavila na svoje noge/ (D20)**.

5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nudenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v varni hiši?

Najbolj so mi koristili ti **/topli pogovori/ (E9)**. Prav tako **/vsi nasveti, ki sem jih dobila/ (E10)** ter **/načrti, ki sva jih skupaj naredili in jih tudi reševali/ (E11)**.

Rada bi povedala, da **/mi je dejansko vse v varni hiši koristilo/ (E12)**. **/Vsi pogovori, razgovori, svetovanja/ (E13)**. **/Dobila sem vso pomoč, ki sem jo potrebovala/ (E14)**. Še zdaj sicer na

nek način ne morem verjeti, da se je to zgodilo meni, vendar pa sem uspela vse preleteti in prišla do zaključka, da se nikoli več ne bi vrnila nazaj.

Mislím, da je koristno tudi to, da **/tukaj moramo plačevati za varno hišo**, čeprav to ne gre za velik znesek, se pa vseeno **naučiš, kako razporejati z denarjem/ (E15)**.

6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nudenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

Za to pa **/nimam pripomb / (F3)**, ker je bilo s strani strokovne delavke **/vse dobro opravljeno in OK/ (F4)**.

7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

/Zelo hvaležno/ (G16). Strokovno delavko imam neizmerno rada in jo zelo cenim. **/Sedaj se počutim srečno in čudovito/ (G17)**. V varni hiši **/se počutim zelo dobro, ker mi stojijo ob strani in mi pomagajo pri vsakem koraku/ (G18)**. **/Ne počutim se več samo/ (G19)**. **/Prej sem se počutila ničvredno, sedaj se ne počutim tako/ (G20)**. Glede na to, da me partner več ni cenil, se tukaj končno počutim spet **/vredno, pomembno/ (G21)**. S pomočjo strokovnih delavk se sedaj počutim **/bolj samozavestno, pogumno ter močno/ (G22)**. Spoznala sem, da lahko sedaj mirno živim.

8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v varni hiši, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

/Ni primerjave/ (H3). **/Sestre so mi sicer pomagale, mi držale ramo, ko sem jih poklicala, ampak ne morem te njihove pomoči primerjati s pomočjo strokovne delavke, ki je drugačna/ (H4)**. **/S sestrami sem se veliko pogovarjala. One so mi dajale neko toplino in podporo/ (H5)**. **/Za svetovalke pa lahko rečem, da so mi dajale bolj strokovno pomoč/ (H6)**, torej drugačno od sester, zaradi česar sem jim iz srca hvaležna. Lahko rečem, da **/strokovne delavke veliko več vedo in so mi lahko svetovale, kam se obrniti, kam iti, kako nekaj rešiti in tako dalje, česar pa sestre seveda niso mogle vedeti/ (H7)**.

9. Še želite kaj dodati?

/Da je sedaj vse OK/ (I5). **/Postavila sem se na svoje noge in sem zelo srečna v varni hiši/ (I6)**. Poleg tega **/bi še rada pohvalila strokovne delavke in se jim zahvalila za vse/ (I7)**.

Priloga 4: Intervju z osebo C

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

/Najprej sem šla po pomoč na CSD/ (A9). Tam sem jih hotela vprašati, kaj narediti, ker je on že bil totalno v drogah, nevaren do vseh nas in kako naj zaščitim otroka. Oni so mi predlagali, naj grem na policijo ali pa v svetovalnico. Tako da **/sem za tem šla na policijo/ (A10)** in **se prijavila v svetovalnico/ (A11)**. Takrat sem se s svojo svetovalko zmenila, da imava prvo srečanje čez 3 dni. Na policiji so mi rekli, da oni ne morejo nič. To, da bo on zradiral našo hišo, uničil nas in našo družino, to po njihovem niso grožnje. Tudi na CSD nisem imela pozitivne izkušnje, ker mi je tam rekla, da lahko dam novo vlogo za stike, da se sicer stiki lahko določijo, ampak dokler tega ne bo, sem mu dolžna dati otroka, čeprav sem jim jasno povedala, da se on drogira, da je prijel svojo mamo za vrat, da grozi, da bo ubil druge dojenčke in tako dalje. V bistvu sem jaz potem v kazenskem postopku, če mu otroka ne dam. Mislila sem, da so oni za zaščito otroka, pa očitno niso. Tja sem šla trikrat in tretjič so mi komaj svetovali policijo. Tudi policija ni takoj ukrepala, ker to baje ni pravo nasilje. Grožnja je, ko mi bo rekel, da me bo ubil, ni pa baje grožnja, če govori, da nas bo vse zradiral, da nas imajo njegovi prijatelji na očeh, da ima vse slike, kaj mi delamo in take stvari. Ampak vse to je za mene neka grožnja in mi daje vedeti, da človek, ki to govori, ni okej. Vendar je za policijo to očitno nekaj normalnega. Za moje pojme je potrebno zaščititi vsakega, sploh če je zraven otrok.

Pred tem sem seveda **/govorila tudi s svojo družino in njegovo družino/ (A12)**, saj je tudi njim grozil. Poleg tega pa so **/vse moje prijateljice vedele, kaj se dogaja pri nas/ (A13)**.

2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

/Za svetovalnico sploh nisem prej vedela/ (B7). Ko so mi na CSD povedali, da imajo svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab, prvo kot prvo se meni sploh ni zdelo, da sem žrtev nasilja, ker pač ni bilo prisotnega fizičnega nasilja, kar mi je tudi policija povedala. Rekli so mi namreč, da bi bilo lažje, če bi me klofutnil. Torej sem predvidevala, da to ni nasilje. Potem pa mi je svetovalka le razložila, da ni samo fizično nasilje in mi razložila vse vrste nasilja, s tem pa me je kar izobrazila glede vsega. V bistvu **/so mi svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab predlagali na CSD-ju/ (B8)**. Sama si nisem znala predstavljati, kako to deluje in **/če mi je ne bi na CSD-ju predlagali, potem najverjetneje ne bi obiskala svetovalnice/ (B9)**. Mislila sem, da je to kot v nekem filmu, da bom prišla tja, povedala kako in kaj, pa me bodo odslovili. Vendar je bilo popolnoma drugače, saj **/so me tam poslušali in mi svetovali o najrazličnejših stvareh, zaradi česar še zdaj rada hodim tja/ (B10)**.

3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab?

V bistvu sem bila cela **/izgubljena/ (C29)** in **/zelo prestrašena/ (C30)**. **/Nisem vedela kaj me je doletelo, kaj naj pričakujem, taka čisto zgubljena/ (C31)** sem bila. Sploh nisem vedela, kakšna rešitev je lahko za to situacijo. Tudi moja mama je imela podobno situacijo, vendar takrat ni bilo teh svetovalnic, takrat je bila policija. Si šel na policijo in CSD, kjer se je določila preživnina in je bilo to to. Ona je imela zelo negativno izkušnjo s prejeto pomočjo. Tudi ko sem od drugih slišala kakšne izkušnje so imeli, **/se mi je zdelo, da se samo ugrezam v neko luknjo in me bombardira vse iz vseh strani/ (C32)**. Skratka **/totalno, totalno prestrašena/ (C33)**. Takrat sta bili **/strah in nemoč/ (C34)** moji največji čustvi.

Že od samega začetka **/sem mu bila podrejena/ (C35)**. **/Kar je vedel, da ni okej za mene, je še raje delal/ (C36)**. Ko sem bila s partnerjem, sem se precej **/odmaknila od prijateljev/ (C37)**, **/psihično sem se počutila utrujeno/ (C38)**. **/Nisem si niti našla časa za sebe, za sprostitev/ (C39)**. Hotela sem si ustvariti topel dom in toplo družino in sem vso svojo energijo vložila v to. **/Bolj ko je družina razpadala, bolj sem se trudila in manj sem imela energije ter slabše je bilo/ (C40)**.

Imela sem potuhnjeno psihično nasilje. **/Mene je tako pomanjševal, da sem sama o sebi mislila najslabše/ (C41)**. Ugotovila sem, da sem **/v depresiji/ (C42)**. Pomembno mi je bilo, da sem to takrat povedala tudi mojim, **/če se mi slučajno zmeša/ (C43)**, da vedo, da sem depresivna in da je potrebno ukrepat. Potem so me vsak dan poklicali, me vprašali kako sem. Zdaj pa ko je človek depresiven, **/sej ne vem, ali lahko kaj naredim otroku/ (C44)**. Želela sem, da vedo kaj je, da če bodo kdaj začutili, da sem slaba, naj me pokličejo, da pridem k njim na obisk, da bo otrok na varnem. Ko je izvedel, da sem depresivna, **/me je začel še bolj dajati v nič/ (C45)**. Vedel je, da ne maram nereda. **/Skodelica je bila pospravljena, on je to videl in jo s principa umaknil/ (C46)**. Cel čas **/me je poniževal/ (C47)**. **/Vse stene je hotel pobarvati na črno/ (C48)**, jaz pa sem bila depresivna in sem rabila neke žive barve. **/On me je zapiral/ (C49)**, ni imel časa, prav tako je hodil vsepovsod naokrog. **/Začela sem se ubadati s tem, da si ne bom kaj naredila/ (C50)**, on pa je vse bolj hodil naokrog in se še bolj drogiral.

Ne vem, kako mi je uspelo, da sem spakirala stvari in pred njim rekla, da midva z otrokom greva. Kako mi je uspelo, ne vem, ker sem bila **/totalno podrejena/ (C51)**. Ampak ja, če razmislim, ko si v taki situaciji, se pač enostavno želiš iz nje rešiti in za to narediš popolnoma vse.

4. S kom oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

S tem, da **/so me poslušali/ (D21)**, to je bila prva stvar. **/Razumeli so me, kaj jim hočem povedati/ (D22)**. **/Dali so mi nazaj neko informacijo, da nisem jaz nenormalna/ (D23)**, ampak da on ni okej. Da **/to kar delam, je super za mene in za otroka in da bom samo tako lahko zaščitila otroka in sebe/ (D24)**. In še **/vse informacije, ki so mi jih takrat dali o tem kako postopati, da to ni normalno, da naj zaščitim otroka in da naj grem naprej, kako lahko grem na sodišče itd./ (D25)**

/Ona mi je razložila, kam se lahko obrnem po pomoč, kaj je potrebno za določen korak narediti, kam iti in tako dalje/ (D26). Pomagala mi je na primer pri tem, da mi je svetovala, da moram iti na CSD in tam predlagati spremembo stikov. Midva sva namreč prej imela stike neomejeno,

predhodno po dogovoru z mano in to je po eni strani zelo v redu, po drugi pa zelo slabo, saj je on to izkoriščal. In **/svetovalka je rekla, da je najboljša, da grem na CSD in naj se tam točno določijo stiki/ (D27)**. Če takrat stike zamudi, potem nima več priložnosti in me ne more cel čas klicati. On me je klical samo takrat, ko mu je šlo nekaj na živce in rekel, da bo zdaj imel otroka. Ni bilo tu dogovarjanja. Jaz sem celo k njemu morala voziti otroka. Tudi ko je imel stike, jih je večkrat odpovedal.

Cel čas **/mi je dajala napotke in me vodila čez postopke/ (D28)**. **/Da me je nekdo tako razumel, to mi je bilo neverjetno/ (D29)**. Veliko lažje je bilo, ko sem vse dala iz sebe in **/imela nekoga za pogovor in pomoč/ (D30)**. Strokovna delavka mi je **/pomagala tudi pri tem, da sem oddala vlogo in dobila brezplačno pravno pomoč/ (D31)**. Počasi bom spet morala na sodišče in moja svetovalka mi je rekla, da **/lahko gre z menoj na sodišče/ (D32)**, kar mi ogromno pomeni.

5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nujenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab?

/Če ne bi bilo te svetovalnice, jaz po moje ne bi šla drugič na policijo/ (E16). **/Policaj je napadel svetovalko besedno, da tam nima kaj za iskati, da se bo on pogovoril z mano, z njo pa ne. Ona je sicer vztrajala, jaz pa tudi, da bi jo rada imela ob sebi. Potem je policist celo rekel, da ne spadamo k njim, ker spadam pod drugo policijsko postajo. Potem ne vem, kaj je ta policist rekel drugima, da sta tudi onadva rekla, da svetovalka ne sme biti z menoj. Ona je sicer rekla, da če jaz zahtevam, da je ona z mano, je lahko, ampak tega nama niso dovolili/ (E17)**. Sta pa mi ta druga policista bila zelo v redu. Rekla sta, da za dva dni lahko dasta prepoved približevanja, in sta jo tudi dala, po tem pa gre ostalo na tožilstvo. Potem sta šla tudi na tožilstvo, kjer je tožilec umaknil prepoved, ki se je tako ali tako že iztekla. Sploh nimam besed za taka dejanja. Grožnje, da nas nekdo spremlja sta ta dva policista vzela resno. Moj bivši partner je celo eno osebo predstavil moji mami, bil je prava gorila. Policaj je rekel, da se nek moški ves čas zadržuje pred našo hišo in je vedno imel neke izgovore, ampak to ni bila ista oseba, kot jo je takrat predstavil moji mami. Policaj nam je takrat povedal, da takšne rizične ljudi malo spremljajo in se večkrat vozijo okrog hiše.

Všeč mi je, da imajo **/za vsakega posebej drugačen pristop/ (E18)**. Za mene je bila **/svetovalnica rešitev iz globokih težav/ (E19)**. Oktobra bo dve leti odkar hodim v svetovalnico. Zdaj hodim na vsakih 14 dni. **/V času korone sva se slišali po telefonu in se pogovarjali o tem, kaj je novega in kako se počutim, tako da lahko rečem, da je bila podpora tudi, ko so bili zaprti/ (E20)**. Čeprav se vmes že počutim, da sem vse predelala in da sem okej, pridejo trenutki, ko spoznam, da še rabim podporo in to je tudi razlog, zakaj ostajam v svetovalnici. Ampak ta **/njihova poslušnost in njihovo svetovanje/ (E21)** je res vrhunsko. **/Tudi zdaj, ko sem dobila iz CSD-ja, sem lahko poklicala svetovalko in me je takoj poklicala nazaj/ (E22)**, ko je lahko. Torej ni samo tista ena ura ali ena ura in pol, ko sva zmenjeni, ampak jo **/lahko kadarkoli pokličem, ona je dejansko zmeraj tam za mene, mi dvigne telefon ali pa me pokliče nazaj takoj ko lahko, mi svetuje kako in kaj naj naredim/ (E23)**. Pomembno se mi zdi, da **/mi ne reče, naredi to pa to, ampak me vodi, da sama pridem do rešitve/ (E24)**.

Tam je **/vse tako umirjeno in se počutim prijetno, kot da sem doma/ (E25)**. Včasih sama začnem zelo poglobljeno razlagati o vsem, zraven že krilim in podobno, **/svetovalka pa mi s takim nežnim, umirjenim tonom odgovori nazaj in me s tem avtomatsko umiri/ (E26)**. Tako **/neko varnost čutim/ (E27)** v svetovalnici in s svojo svetovalko.

Se mi zdi, da je tudi to zelo koristno, da **/ni opisovanja kaj je bilo, ampak se pogovarjava bolj o čustvih, o strahu, zakaj je prišlo do tega, česa me je strah in podobno/ (E28)**. Kar je bilo je bilo, poanta najinih pogovor pa je v tem, **/česa me je zdaj strah, kako bi postopala k temu, kako naprej, skratka o takih stvareh, ki jih potrebuješ do konca življenja/ (E29)**. **/Pogovarjava se o tem, kaj je novega/ (E30)**. Vedno **/me vpraša kako se počutim in avtomatsko prideva do tega, da govoriva o čustvih/ (E31)**.

/Nikoli mi ni rekla, da bo vse okej, ampak mi vse možnosti predstavi/ (E32). Tudi ko sem jo na začetku vprašala, kako dolgo se to vleče, **/mi ni rekla, da bo se takoj rešilo. Povedala mi je, da se znajo te stvari vleči in tako sem vedela, da se ne bo takoj vse uredilo/ (E33)**. In to mi je bilo super, ker sicer **/bi zaupanje izgubila, če bi mi dala neko lažno upanje / (E34)**. Naučila sem se s tem živeti. Lahko rečem, da je bil zame **/koristen prav vsak nasvet/ (E35)**, ki sem ga dobila. Mogoče bi še samo to dodala, da **/preden grem po otroka v vrtec, si vzamem eno uro in pol časa za sebe. Najprej sem imela slabo vest zaradi tega, potem pa sem s pomočjo svoje svetovalke prišla do ugotovitve, da ta čas potrebujem, saj se sama boljše počutim in posledično tudi otrok/ (E36)**.

6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nudenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

Ne, **/čisto vse mi je bilo v redu/ (F5)**. **/Nimam ene slabe stvari za povedat, ali pa ene stvari, ki bi jo želela spremeniti/ (F6)**. Res ne.

7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

Prvič sem se počutila po eni strani **/zmedeno, ker sem težko verjela oziroma doumela, da mi nekdo lahko verjame in da mi lahko kar tako svetuje/ (G23)** in da je šlo vse tako na lahko. Imela sem toliko **/pozitivnih informacij/ (G24)**. Dobivali sva se enkrat na teden, **/komaj sem čakala, da spet pridem tja/ (G25)**, da mine teden dni, saj mi je bilo to takšno olajšanje.

/Najin pogovor je bil zelo zanimiv in prijeten/ (G26). Jaz sem ji morala v eni uri na hitro povedati, kaj se je zgodilo, kako je bilo prej in kako je zdaj. V eni uri je to težko. Parkrat sem morala priti tja, da je svetovalka sploh videla neko celoto, da je lahko videla kako hudo je vse skupaj.

Odkar hodim v svetovalnico **/sem zelo pozitivna/ (G27)**, veliko bolj, kot sem bila prej. Zdaj **/sem spoznala, da povsod pride do prepira in da je to vse normalno/ (G28)**. Naša družina pa žal ni imela dobrih temeljev za srečno družino. Ampak sem hvaležna, da **imam otroka in neko izkušnjo več/ (G29)**. Zdaj **/znam svetovati drugim/ (G30)** in sem očitno rabila takšno lekcijo. Pri določenih stvareh sem **/še zmeraj prestrašena/ (G31)**. **/Za varnost vedno pogledam, če je kje v hiši, ko stopim vanjo/ (G32)**.

Sedaj **/imam druge prioritete** kot sem jih imela prej, **druge stvari so mi pomembne, za druge stvari se sekiram/ (G33)**, kot sem se prej, tako da **/se je moje življenje precej spremenilo na boljše, je bolj kvalitetno/ (G34)**. Sama **/sem čisto druga oseba, po energiji in volji sem takšna kot sem bila v mladosti/ (G35)**. S pomočjo svetovalke sem prišla do tega, da lahko **/sama najdem rešitev/ (G36)**. Zadnjič sem na primer dobila nekaj iz sodišča, v strahu sem takoj poklicala svojo svetovalko, ki pa se mi ni oglasila in me je poklicala čez pol ure nazaj, v tem času pa sem sama premlela zadevo, poklicala na CSD in dejansko sama ukrepala. Imam tudi eno prijateljico, ki je žrtev psihičnega nasilja in mi je super, ker **/znam tudi njej svetovati/ (G37)**. Ona si je sicer poiskala drugačno pomoč, šla je na psihoterapijo in ji trenutno tudi to odgovarja.

8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v svetovalnici, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

Pomagali so mi vsi, prijateljice še mi zmeraj stojijo ob strani. Problem je v tem, da **/prijatelji nimajo takšnih izkušenj/ (H8)**. **/Moja mama jih sicer ima, saj je imela podobno situacijo kot jaz, vendar pa ona neke povratne informacije ni imela in mi je velikokrat povedala slabe stvari/ (H9)**. Na primer, ko sem šla na policijo in so mi oni tam povedali, da to ni nasilje, **/mi je mama takoj rekla, da mi je povedala, da brez veze, da hodimo na policijo, ker nič ne bo/ (H10)**. To je meni tako, kot da bi mi lastna mama dala klofuto. Saj ni hotela nič slabega, ampak ona je imela tako izkušnjo. Zaradi vse situacije s policijo in njihovega grdega odziva, sem tudi sama rekla svetovalki, da bi bilo najbolje da odideva in da bova drugič prijavili. Pa **/sem od nje dobila popolnoma drug odziv, saj je rekla, da je to nasilje in da ga moram prijaviti/ (H11)**. Hvaležna sem, da je bila z menoj, saj bi sama odšla in bi verjetno spet trajalo, preden mi ne bi spet prekipelo in vprašanje, kako bi se to razvilo.

/Prijateljice so mi stale vse ob strani, ampak mi nekako niso mogle pomagati. Lahko so mi pomagale tako, da smo šle skupaj na kavico, da smo se pogovarjale in sem na ta način za trenutek pozabila na vse/ (H12), vendar pa **/mi ne morejo prav svetovati, nimajo takih izkušenj/ (H13)**. **/V svetovalnici pa vedo, kaj mi morejo povedati, na kakšen način me morajo voditi in kako mi lahko konkretno pomagajo/ (H14)**. Rekla bi, da **/se zelo razlikuje svetovanje od prijateljic ali pa od svetovalk/ (H15)**. **/Znanje in izkušnje naredijo pomembno razliko v prid svetovalnice/ (H16)**.

9. Še želite kaj dodati?

/Za dodati nimam kaj/ (I8), razen to, da **/so res super/ (I9)**. **/Sem tudi eni drugi prijateljici, ki je imela še fizično nasilje zraven, svetovala naj gre tja. Pa je tudi ona zelo zadovoljna in se mi zahvalila, da sem jo poslala v svetovalnico/ (I10)**. **/Mislim, da se premalo oglašuje vse skupaj/ (I11)**, čeprav mi je jasno, da takšne svetovalnice ne smejo priti na napačno uho, saj obstajajo kakšni norci in psihopati in se nikoli ne ve, kako in kaj. Rada bi pa še ti rekla to, da **/mi je bil všeč najin pogovor in tvoj vprašalnik/ (I12)**, saj je lahko sestavljen.

Priloga 5: Intervju z osebo D

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

Po nasilnih dogodkih sem se obrnila po pomoč **/k družinskim članom, natančneje k svakinji in staršem/ (A14)**. Pomagali so mi s pogovori in nasveti. Pri svoji družini sem imela zavetje.

2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

V bistvu je hodila svakinja v hospic, kjer pomagajo svojcem umirajočim. **/V hospicu se je svakinja večkrat pogovarjala s psihologinjo o dogodkih, ki so se dogajali pri nas, ta pa ji je svetovala, naj obiščem svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab/ (B11)**. Menila je, da bi mi to koristilo. **/Sama o svetovalnici nisem prej vedela ničesar, nisem niti nikoli slišala zanjo/ (B12)**. Torej lahko rečem, da **/sem svetovalnico našla s pomočjo svoje svakinje in njene psihologinje/ (B13)**. **/Sama sem menila, da mi obisk ne bo škodil in da mi lahko samo pomagajo/ (B14)**, zato sem se tudi odločila, da obiščem svetovalnico.

3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab?

Počutila sem se bolj **/nemočno/ (C52)**. **/Ni pa bilo to takšno nasilje, da bi se zelo slabo počutila/ (C53)**. To je bilo par izbruhov, ki se niso končali direkt s fizičnim nasiljem, ampak so bili na meji. Občutila sem **/slabšo samozavest, nisem se cenila/ (C54)**. **/Dovolila sem neke stvari, ki jih ne bi rabila in ne bi smela, ampak nisem mogla kaj/ (C55)**. Večkrat **/sem jokala/ (C56)**. **/Nisem vedela, ali oditi ali ne, ali ostati zaradi otrok/ (C57)**. Pojavljala so se **/vprašanja ali bo boljše ali ne bo/ (C58)**. Čez čas sem dobila odgovore in se odločila oditi. **/Nosiš težo, da si razdril družino/ (C59)**, čeprav je dejansko nisi ti. Otroci niso želeli in niso bili zadovoljni z odhodom, saj so videli očeta v dobri luči. S tem sem imela nonstop **/občutek krivde, zakaj smo odšli/ (C60)**. **/Psihološko je bilo zame zelo naporno/ (C61)** in velik zalogaj.

4. S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

Moja svetovalna delavka mi je najbolj pomagala **/z nasveti, napotki, usmeritvami, kako dalje, kaj narediti in kako to narediti/ (D33)**. **/Všeč so mi najini pogovori/ (D34)**. Začutila sem, da **/ji lahko vse zaupam, saj sem se počutila prijetno, sprejeto in slišano/ (D35)**. Slišala sem za primere od drugih, ki so še hujši in tako **/ugotovila, da nisem edina v takšni situaciji oziroma da še je marsikdo na slabšem kot jaz/ (D36)**.

Veliko mi pomeni, ko mi svetovalna delavka **/pomaga pri tem, kam moram iti, kako poteka določen postopek, kam se obrniti in h komu se obrniti po pomoč/ (D37)**. **/Pogovarjali sva se tudi glede tega, kako narediti stike, kako je potem na sodišču in kako z odvetnikom/ (D38)**. Ker sva bila poročena me je **/informirala o tem, kako poteka uradna razveza preko sodišča/ (D39)**. **/Nasveti in**

pogovori so bili tudi o preživnini/ (D40). /Pomagala mi je pri spreminjanju in prijavi naslova za otroka/ (D41), saj /sama nisem vedela, da se mora on s tem strinjati, torej da rabim soglasje, da moram iti na občino, potem k njemu, potem spet na občino/ (D42). Lahko rečem, da mi je svetovalna delavka najbolj /pomagala pri urejanju teh uradnih zadev/ (D43), saj sama nisem vedela kaj veliko o teh postopkih. Skupaj sva večkrat predelali to, /kako se soočiti z bivšim partnerjem/ (D44). Lahko rečem, da je zgodovina pač zgodovina. Tukaj /predelujemo sprotne dogodke/ (D45), torej to, kaj se je zgodilo od enega do drugega posveta. In to mi je tudi vseč, saj /delamo na aktualnih problemih in se ne pogreva to, kar je bilo/ (D46). No, včasih pride do kake situacije, ko se skupaj s socialno delavko /pogovarjava o tem, kaj sem naredila in kaj bi lahko naredila, ampak to zato, da v prihodnosti vem in se naučim za naprej, kako odreagirati v določeni situaciji/ (D47). /Veliko sem se naučila in zmeraj se kaj novega naučim/ (D48).

5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nujenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab?

/Najbolj pogovor/ (E37), saj sem to v tistem trenutku najbolj potrebovala in še zmeraj potrebujem. Moja svetovalna delavka /mi je pomagala razčistiti, da nisem kriva za nasilje/ (E38), kar me je prej precej obremenjevalo. Večkrat se tudi /pogovarjava o odnosih v družini in o tem, kako se ohranjajo/ (E39). Odšla sem iz odnosa, ki ni bil najboljši za mene. Čeprav tu ni šlo za fizično nasilje, sedaj /vem, kaj želim v prihodnje v odnosu/ (E40). Všeč mi je bilo, da sem /ves čas sodeluješ z eno svetovalko. No, jaz sem sicer z dvema, ker je moja prva svetovalka šla na porodniško. Ampak to mi je všeč, da si s samo eno, saj /z njo ustvariš nek način pogovora in zaupanje/ (E41). Mislim, da bi bilo kar malo bedno, če bi jih imela več, saj bi morda večkrat morala povedati isto stvar in se ne bi počutila z vsemi enako dobro. Pomagala mi je tudi s tem, da /sem se vprašala kaj hočem, kaj mislim, kaj čutim in kaj želim/ (E42). Tudi to, da /se tako vživi in razume moja čustva/ (E43) mi je všeč. Mogoče bi bilo dobro, da povem tudi to, da je posvet pri njih brezplačen, medtem ko je pri vseh drugih, na primer pri psihoterapevtu ali psihologu to potrebno plačati. Glede na to, da sem ostala sama /mi je veliko pomenilo, da dobim pomoč brezplačno in mi ta ne predstavlja dodatnega stroška/ (E44). Tudi za druge menim, da bi si težko poiskali pomoč oziroma tako dolgo vztrajali pri tem, če bi jo morali plačati.

6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nujenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

/Nimam nobenih pripomb/ (F7), ker /je pomoč res bila ustrezna/ (F8). /Ne morem ničesar skritizirati/ (F9).

7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

/Počutim se boljše/ (G38). Rečem lahko, da /sedaj več vem/ (G38). To pomeni, da sem lahko ukrepala in da sedaj /znam boljše odreagirati/ (G40), ker sem pridobila znanje o tem, kako iz te situacije. /Pomirjena/ (G41) sem. Vem, da sem naredila prav. /Postavila sem si vrednote o sebi/ (G42), ki jih prej nisem imela oziroma jih nisem opazila. V svetovalnici mi je tako fajn, da še po dveh letih

zmeraj hodim tja. **/Pridobila sem tudi na samozavesti, ker čutim, da sem cenjena in delam dobro (G43).**

8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v svetovalnici, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,...), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

/Družina mi je psihološko stala ob strani/ (H17), v smislu, bomo ti že pomagali, bodi močna. Medtem ko sem **/od svoje svetovalke dobila strokovne nasvete, kako poteka nek postopek/ (H18)**. **/Njihova pomoč je bila bolj strokovna, razložili so mi o razpisih, posameznih zakonih, ukrepih in pravicah/ (H19)**. Vem, da mi **/je družina veliko pomagala, vendar bi mi težko o vseh teh zadevah, saj tako kot jaz, tudi oni ne vedo, kako ti uradni postopki ob razvezi, o stikih z otroci in tako dalje potekajo/ (H20)**. To, da sva bila poročena je potem cel proces, o katerem prej sploh ne razmišljaš in res ničesar ne veš. Zato je **/dobro, da sem poiskala pomoč v svetovalnici, saj so mi bili v veliko oporo in pomoč/ (H21)**.

9. Še želite kaj dodati?

Rada bi poudarila, da **/v svetovalnici dobro delajo/ (I13)** in da **/sem zelo vesela, da sem našla pomoč pri njih / (I14)**.

Priloga 6: Intervju z osebo E

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

Ko me je bivši mož udaril, sem **/poklicala policijo/ (A15)**. Vprašala sem jih, kam naj grem sedaj, na urgenco, ali kam. Rekli so mi, da bom čakala 7 ali 8 ur in da je najboljša, da se umaknem kam drugam. Razmišljala sem, kam se naj umaknem, saj tukaj v Sloveniji nisem nikogar poznala, zato sem se **/skupaj z otroci vrnila v BIH/ (A16)**, s čimer so se popolnoma strinjali tudi policisti. Groza me je tega, kako so odreagirali. Kaj če bi padla v nezavest med vožnjo, glede na to, da me je udaril v glavo, poleg mene pa so bili v avtu tudi otroci. Policisti so mi namreč rekli, da ni tako hudo in da lahko grem domov. Jaz pa takrat seveda nisem razmišljala, ampak sem v efektu pobrala stvari in šla.

Po tednu dni v BIH sem šla nazaj v Slovenijo, kjer sem imela zdravniški pregled. **/Zdravnik mi je rekel, da naj grem takoj na CSD/ (A17)**. Tam sem dobila zelo pozitivno izkušnjo, saj so bile socialne delavke zelo prijazne. Takoj so vzele telefone v roke, klicale naokrog in so mi v roku enega dneva **/na CSD zrihtale pogodbo za varno hišo/ (A18)**.

Tudi **/otroci in mama so vedeli za psihično nasilje/ (A19)**, ki sem ga doživljala, vendar mi niso mogli pomagati.

2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v varni hiši oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

/Socialna delavka na CSD bila tista, ki mi je zrihtala varno hišo/ (B15). Takrat nisem vedela kam kličejo, niti koga kličejo, kaj se sploh dogaja. V Sloveniji sem živela komaj 4 leta, zato **/nisem vedela, da obstajajo varne hiše, krizni centri, materinski domovi in tako dalje/ (B16)**. Na CSD so mi povedale, da so se zmenile, to je bilo v ponedeljek, v sredo sem pa imela sestanek, da smo se dogovorili o tem, kdaj lahko grem v varno hišo.

Drugače pa je bil **/usoden udarec v glavo, da sem poklicala policijo/ (B17)**, saj sem se zavedala, da če je lahko enkrat to naredil, bo lahko vsak dan to naredil in sem si že prej obljubila, da če kadarkoli pride do tega, grem in ukrepam. Ko me je udaril, sem imela srečo, da je bil sin na obisku, saj sem imela neko podporo, da poiščem pomoč. **/Nisem pa vedela, kaj naj pričakujem, kakšno pomoč bom sploh dobila/ (B18)**.

3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v varni hiši?

Počutila sem se **/ničvredno, saj sem imela občutek, da sem dobesedno zanič/ (C62)**. Nisem se počutila kot ženska, **/vse sem bila, samo ženska ne/ (C63)**. Imela sem **/občutek, kot da ne živim/ (C64)**. **/Živela sem tuje življenje in ne svoje, to nisem bila jaz/ (C65)**. **/Nisem smela nikamor iti/ (C66)**, Samo v službo sem lahko šla, poleg tega pa sem morala skrbeti za dom in družino. **/To sploh ni bilo življenje/ (C67)**, ne znam pojasniti, kako mi je bilo. **/Svoje družbe nisem smela imeti/ (C68)**, tega mi bivši mož ni dovoljeval. Imela sem samo družbo s katero je on pil. **/Nikoli nisem smela iti na kavo,**

niti s sodelavkami/ (C69) po službi. Tu pa tam sem koga srečala, ko sem otroke odpeljala na igrišče, to je pa bilo to.

Rekla bi, da je **/strah bil zmeraj prisoten/ (C70)**. To ni navaden strah, ampak **/strah da me onesposobi in da postanem invalid/ (C71)**. Najbolj grozno mi je bilo, ko **/mi je grozil s solno kislino/ (C72)**. **/S strahom sem zaspala, saj sem imela zmeraj v mislih, kaj če zaspim, on pride pijan domov, v tistem trenutku svojo grožnjo izvede in to vidijo hčerke/ (C73)**. Psihiater me je vprašal, če sem kdaj pomislila na samomor, to moram reči, da nikoli nisem, res nikoli in ne vem zakaj ne. V bistvu bi raje ubila njega. Te **/grde besede, ki mi jih je ves čas govoril, so me zelo najedale in uničevale/ (C74)**. **/Vse kar sem naredila, nič ni bilo dobro/ (C75)**. Na primer, ko je imel na obisku prijatelje in sem šla v drugo sobo, ker mi več ni bilo sedeti z njimi, **/me je obtoževal in vpil name, da nimam rada njegovih prijateljev/ (C76)**. Ko so prišli drugič, sem raje sedela z njimi, da me ne bi spet napadel, zakaj nimam rada njegovih prijateljev. Ampak takrat pa je šel v drugo skrajnost in **/me spraševal, zakaj sedim z njimi in me obtoževal, da sem kurba/ (C77)**. **/Sploh nisem vedela, kaj naj delam, ker nič ni bilo OK/ (C78)**. **/Če sem bila tiho, mi je govoril, da sem kurba in da se tako one obnašajo. Če sem kaj rekla pa me je nadrl, da imam jezik in sem ponovno bila kurba/ (C79)**. Res **/nisem vedela, kako naj se obnašam, da bo mir/ (C80)**. Samo da pomislim na to, me je groza.

Ne razumem, kako te lahko spravi tako daleč, da **/se počutiš popolnoma ničvredno, zanič/ (C81)**. Ko sem se pogledala v ogledalo, **/sem se počutila, kot da sem stara 65 in ne 45 let/ (C82)**. 5 let se nisem niti slikala, ker **/sem se počutila grdo/ (C83)**. Ko sem se pa enkrat slikala in se pogledala, sem **/imela občutek, kot da bom bruhala, saj sem se tako grozno počutila ob pogledu na sebe/ (C84)**. Bila sem **/videti stara in zdelana/ (C85)**, to je katastrofa. Do sebe **/nisem imela nobenega spoštovanja/ (C86)**. Večino časa **/me je zmerjal z vsemi živalmi/ (C87)**.

Velikokrat **/mi je sledil, bil je ljubosumen, nisem se smela lepo oblačiti/ (C88)**. **/Grozil mi je/ (C89)**, da me bo polil s solno kislino, da me bo ranil z nožem. Obljubljam mi je, da ne bo več tak. Veš kolikokrat je bilo, da sem se morala zjutraj ob 5.00 vstati, on pa je pil do druge ali tretje ure zjutraj, ko pa je prišel domov pijan, pa **/me je zaničeval in mi govoril grde stvari/ (C90)**. **/Imela sem občutek, da bi bilo včasih najboljše, da bi dobila udarec, kot da sem ga morala poslušati nekaj ur, kaj vse grdega mi govori in grozi/ (C91)**.

4. S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

S tem, da **/so mi nudile vse in to že takoj, ko sem prišla/ (D49)**. Ko sem pakirala stvari v torbo, sem vzela vse napačne stvari. Očitno me je ta udarec v glavo čisto onesposobil. **/One pa so mi vse zrihtale in kupile, hčerke so dobile potrebščine za šolo, skratka vse sem dobila, kar sem potrebovala/ (D50)**.

Ogromno so mi **/pomagale s papirji/ (D51)**. Poiskale so mi pomoč za Urbano oziroma za ta LPP. **/S pomočjo njih sem dobila za 1 leto zastoj 3 avtobusne karte/ (D52)**, za mene in obe hčerki. Zdaj delam za 4 ure in **/dobivam socialno pomoč, katero so mi pomagale dobiti strokovne delavke/ (D53)**, in **/še zmeraj imam zastoj karte/ (D54)**, za kar se zahvaljujem njim. Tudi **/vse kar se tiče**

sodišča, so mi pomagale/ (D55). /Dobila sem brezplačno pravno pomoč, za katero so strokovne delavke dale vlogo/ (D56). Moja skrb je bila samo to, da sem jim povedala kaj sem potrebovala, /one pa so mi vse to same zrihtale. Tako sem dobila vse, kar sem potrebovala/ (D57). Ker nimam vozniškega dovoljenja so me tudi /vozile tja, kamor sem morala ali želela iti/ (D58). /Šle so z mano tudi na policijo/ (D59), kjer so zasegli avto, ki sva ga imela skupaj z možem na lizing. /Zrihtale so, da nisem rabila ničesar plačati jaz, ampak je moral vse on/ (D60). Vem, da vse to ni njihova naloga, da morajo delati, ampak vseeno so.

Kamorkoli sem morala iti in karkoli urediti, /na primer k zdravniku, za avto, povsod so šle z menoj/ (D61), vse dokler ni dobil prepovedi približevanja, potem pa sem že lahko šla sama. /Pomagali so mi z izpolnjevanjem in urejanjem papirjev/ (D62). V varni hiši sem dobila /psihološko in finančno pomoč, s pomočjo katerih sem si opomogla/ (D63). Prav tako so mi /rihtale prehrabno pomoč/ (D64), kar mi je veliko pomenilo.

Strokovna delavka mi je /pomagala poslati prošnjo za bivalno enoto/ (D65), jaz pa sem dobila odločbo, da sem upravičena. Vsi ostali so mi namreč govorili, da nimam pravice, ker nimam državljanstva, /one pa so verjele, da jo lahko dobim/ (D66). Nisem mogla verjeti, bila sem presečna. Dobila sem stanovanje, ki je bilo lepo in je bilo blizu šole. Moja izkušnja je, da /strokovne delavke vse dajo in delajo za tebe/ (D67), res /so prijazne in polne energije/ (D68). /Pomagale so mi pri tem, da je on dobil prepoved približevanja in da je prišlo do razveze, saj sama nisem vedela, kako postopati/ (D69).

/Vključili so nas v Verigo dobrih ljudi/ (D70), ki deluje v sklopu Zveze prijateljev in mladine Moste. To je organizacija, ki zelo, zelo pomaga. /Vsak otrok dobi 50 eur na mesec. S tem kupim otroku nekaj, kar potrebuje in mu ne morem sama kupiti zaradi finančne stiske/ (D71). /Enkrat na mesec dobimo pomoč hrane, rabljenih oblačil in higienske pripomočke/ (D72). Včasih Verigi dobrih ljudi donacije pošljejo razne firme, recimo Lidl ali Hofer, oni pa to razdelijo med nami. Prav tako nudijo pomoč pri učenju otrok, vendar na srečo mi tega ne potrebujemo, saj sta hčerki zelo pridni in imata lepe ocene. Vsak teden od njih dobim sporočilo za razne delavnice, skratka kar rabiš, to dobiš. /Tam se družimo, spoznavamo in delamo na sebi/ (D73). /To je kot nekakšna psihoterapija, saj poslušáš težave drugih, oni tvoje in se o tem pogovarjaš/ (D74). /Pogovarjamo se o tem, kaj moraš delati, da prideš k sebi, da nisi skrhan in zlomljen/ (D75). Imajo tudi zimovanja, letovanja, tako da hčerki gresta v terme. Zelo sem vesela, da organizirajo te razne izlete, da hčerki lahko gresta uživati.

Glede strokovnih delavk sem imela občutek, da niso tukaj samo zato, da bi jim minilo 8 ur. /Videti je bilo, da so delale s srcem, z željo, da ti pomagajo in ne zato, da so pač tam, ker morajo biti/ (D76). Zaradi tega sem se počutila, kot da sem njihova sestra. /Želja njih je bila, da se dvignem in postavim na svoje noge, kar je zame bila dodatna vzpodbuda/ (E77). Počutila sem se bolje kot doma. Še v Bosni mi ne bi bilo tako dobro. Dobila sem vso pomoč in podporo. Dobila sem vse, življenje, zdravje, vse, vse, vse.

Strokovne delavke **/so mi pomagale, da sem si opomogla/ (D78)**, one so zaslužene za to. Začela sem novo življenje, imam prijatelje. Ko sem dobila bivalno enoto so mi vsi ti prijatelji pomagali, nisem niti vedela, da jih imam toliko. V 3 mesecih sem si **/s pomočjo prijateljev in strokovnih delavk popolnoma opremila stanovanje/ (D79)**, ki je bilo prazno, ko sem prišla vanj. **/Iz varne hiše so mi dali posodo in posteljnino/ (D80)**, res so mi zelo pomagali. Tudi prijatelji so mi prinesli vse, kar sem potrebovala.

5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nudenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v varni hiši?

/Koristno je bilo popolnoma vse/ (E45). **/Vsi njihovi nasveti/ (E46)** so mi pomagali, da sem zdaj mirna in srečna. **/Naučila sem se, da moraš imeti najraje sebe/ (E47)**. **/Delati moraš na sebi, da dobro izgledaš, da se dobro počutiš in ko se dobro počutiš, se tudi boljše obnašaš/ (E48)**, do otrok, do prijateljev, do vseh. Če si slabe volje, to vpliva na vse in to ni dobro. **/Spoznala sem, da če si sam zadovoljen, so zadovoljni vsi/ (E49)**. In tudi to, da **/moraš spoštovati sebe, če želiš, da te spoštujejo drugi/ (E50)**.

/Priporočale so mi tudi, da obiščem psihiatra, sedaj še zmeraj hodim k njemu in sem zelo zadovoljna/ (E51). Tudi včeraj sem bila pri njej in me je vprašala, če bi nehala hoditi, pa sem ji rekla, da bi še hodila k njej. Imela sem tudi psihoterapijo v sklopu varne hiše. **/Psihoterapija je potekala na način, da nam dokažejo, da nismo me krive/ (E52)**. Da smo me žene, mame, ki smo vredne in ne služkinje in živali.

V enem letu, kar sem bila v varni hiši, sem dobila vse, vse so mi nudile in to je res neverjetno. **/Če ne bi bilo njih, ne vem, kaj bi bilo z mano in mojimi otroci/ (E53)**. Vesela sem, da sem odšla iz Bosne in tukaj poiskala pomoč, saj v Bosni ženske nimajo zaščite in zato sem mislila, da je tudi v Sloveniji tako. Zelo mi je koristilo, da **/sem se razbremenila občutka krivde/ (E54)**. Tudi to, da **/so me v varni hiši zelo dobro sprejele/ (E55)**, je bil velik plus. Všeč mi je, da nič ne delajo na svojo pest, torej za vse kar so naredile, so morale imeti moje dovoljenje. Na ta način **/sem lahko sama sebi kreirala prihodnost/ (E56)**.

Glede na to, da sem **/pridobila kar nekaj novega znanja o tem kako pomagati drugim/ (E57)**, lahko rečem, da sedaj tudi sama rada svetujem in pomagam prijateljicam. Imela sem eno prijateljico, ki je imela takšne težave, kot sem jih imela jaz. Dogovorila sem se z varno hišo, da bi se z njo pogovorili, vendar na pogovor ni prišla. Vzpodbujala sem jo, ampak ni mogla. Vesela sem, da **/sedaj znam svetovati drugim, kam se lahko obrnejo po pomoč/ (E58)**. Jaz takrat nisem imela nikogar, ki bi mi to lahko svetoval in vem, da bi bila zelo hvaležna, če bi mi kdo povedal, kam se lahko zatečem po pomoč.

/S pomočjo vzpodbude in svetovanja sem tudi tožila policijo/ (E59), ker mi takrat ni prisluhnila in mi pomagala. Ampak ne zato, da bi dobila kakšno odškodnino, ker vem, da je ne bom, ampak zaradi drugih žensk, ki bodo imele podobno situacijo, kot sem jo imela jaz in da se jim ne bo zgodila krivica oziroma da ne bodo dobile takšnega odgovora, kot sem ga jaz.

Najboljše od vsega pa je tako to, da **/sem dobila streho nad glavo/ (E60)** in s tem **/svoj mir/ (E61)**. Koristilo mi je to, da **/sem se lahko legla normalno in se vstala normalno, v miru in brez strahu/ (E62)**. Tudi **/spoznanje, da nisem sama v takšni situaciji/ (E63)** je bilo zelo veliko olajšanje zame. Zame je bilo izjemno koristno tudi to, da sem od strokovnih delavk dobila **/pomembno oporo, da sem vedela kam in kako dalje/ (E64)**.

Za strokovne delavke v varni hiši bi rekla, da so stroge, ampak hkrati ljubke. Me smo tam bile kot otroci, saj so nam delavke pravile kaj moramo delati, torej kaj moramo počistiti, kaj pospraviti in te zadeve. Ampak red mora biti. Mislim, da je ta disciplina pomembna, saj **/nas pripravljajo na življenje izven varne hiše/ (E65)**. Koristno je bilo tudi to, da **/vse kar me je mučilo, sem lahko vprašala strokovne delavke, od njih pa sem zmeraj dobila nasvet/ (E66)**. **/Kreganje v hiši ni bilo dovoljeno, kar mi je zelo ustrezalo/ (E67)**, saj sem imela mir in tišino.

/Skupaj smo jedle, kuhale in praznovale vse praznike, kar mi je dalo novo energijo in prijeten občutek/ (E68). To je bilo za mene nekaj novega, bilo mi je zelo prijetno in tega ne bom nikoli pozabila. **/Ugotovila sem, da želim na podoben način preživljati praznike tudi s svojimi otroci/ (E69)**. Velikokrat **/smo hodile na sprehode/ (E70)**. **/Hodile smo na igrišča, bazene in razne izlete, kar nam je dajalo dodatno energijo za življenje/ (E71)**. Res sem uživala v varni hiši. Zame je bila to neverjetno dobra in pozitivna izkušnja.

6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nudenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

/Nič ne bi spremenila/ (F10), ker **/so mi vse uredile in mi vse pomagale/ (F11)**. **/Nimam kaj za dodati glede sprememb/ (F12)**, ker **/je bilo vse v redu/ (F13)**.

7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

Zdaj se **/počutim kot mladoletnica/ (G44)**, ker **/sem zdrava, tako psihično kot fizično/ (G45)**. Ko me ljudje sedaj pogledajo **/mi pravijo, da nisem stara niti 45 let/ (G46)**. Res **/neverjetno, kakšna je razlika, ko dobiš pomoč, postaneš dobesedno drug človek, poln življenja/ (G47)**. **/Počutim se resnično mlajšo/ (G48)**.

/Dobila sem nove prijatelje/ (G49) s katerimi se družimo, hodimo na pijače, kar prej nisem počela, saj nisem smela. Postala sem **/veliko bolj družabna/ (G50)**. **/Neopisljiva je razlika med tem, kako sem se počutila prej in kako se sedaj. Popolnoma drugače je/ (G51)**. **/Pridobila sem na samozavesti/ (G52)**, kar mislim, da je zelo pomembno. Sedaj lahko rečem, da **/imam rada sebe/ (G53)** in posledično še raje druge ljudi. Prej nisem bila ženska, bila sem žival, zdaj lahko rečem, da **/sem ženska in to močna ter vesela ženska/ (G54)**. Ko sem šla iz varne hiše sem bila resnično **/prenovljena, počutila sem se, kot da sem se ponovno rodila in to v drugačnem, lepšem svetu/ (G55)**.

/Straha več nimam/ (G56). Starejša hčerka je namreč imela težave, ko je šla k njemu na stike, saj se je napil in ji ponovno začel govoriti o meni in proti meni. Povedala mu je, da ni prišla k njemu, da govori o meni, da me ona dobro pozna in želi, da jo takoj pelje domov. K njemu potem ni želela iti

dva meseca in od takrat dalje je on popolnoma drugačen, kot angelček. V varni hiši in tudi zdaj, ko nisem več v njej, **/se počutim varno/ (G57)**.

8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v varni hiši, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

/Sin in hčerke so mi bile v oporo/ (H22). Tudi **/strokovne delavke so mi bile v oporo/ (H23)**, vendar gre tukaj za **/različno podporo/ (H24)**. **/S strani družine sem dobila ljubezensko podporo/ (H25)**, medtem ko sem **/od strokovnih delavcev dobila finančno in psihično podporo/ (H26)**. Imela sem srečo, da sem imela to vso podporo, tako od družine kot od strokovnih delavcev, saj če potegneš črto pod tem vsem ugotoviš, da imaš na splošno ogromno oporo in podporo.

/V varni hiši sem dobila navodila in napotke o tem kam dalje in kako postopati/ (H27). Sama nisem ničesar vedela, vse so mi povedali v varni hiši. **/Tudi domači niso vedeli teh stvari, ki sem jih izvedela v varni hiši/ (H28)**.

/Družina mi je lahko dala le ljubezensko podporo/ (H29), ostalo je dala **/varna hiša, ki ima več znanja in izkušenj/ (H30)**. **/Najbolj pomembno podporo sem dobila v varni hiši in oni so tisti, ki so me spravili nazaj k življenju, da sedaj živim srečno in zadovoljno/ (H31)**. **/Otroci in mama mi žal niso mogli pomagati, kako bi mi?/ (H32)** **/Mama je tako ali tako bila v BIH. Tudi moj najstarejši otrok ni živel z menoj in so mi zato še težje pomagali/ (H33)**. **/Hčerki pa sta hodili še v OŠ in me seveda nista mogli zaščititi/ (H34)**.

9. Še želite kaj dodati?

Če bi še enkrat morala izbirati, **/bi šla še enkrat z veseljem nazaj v varno hišo, ker mi je tam bilo zelo všeč/ (I15)**. **/Vsem strokovnim delavcem bom do konca svojega življenja hvaležna/ (I16)**. **/Vsega gorja je konec zahvaljujoč varni hiši/ (I17)**. **/Vsakič ko slišim, da ženska ima težave, se spomnim nase in na to, da lahko najdejo pot k boljši in lepši prihodnosti/ (I18)**.

Priloga 7: Intervju z osebo F

1. Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

Najprej sem se po pomoč zatekla **/na CSD/ (A20)** in **/k prijateljicam/ (A21)**. Poleg tega sem še šla na pogovor **/k prijatelju, ki je policist/ (A22)**. Nisem sicer šla prav na policijsko postajo, ampak sem šla k njemu na kavo, da sem ga lahko vprašala o tem, kaj in kako, kakšni so postopki in vse to. Sama sem tudi **/iskala pomoč na spletu/ (A23)**, kje bi sploh lahko dobila pomoč.

2. Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v varni hiši oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

Vedela sem, da mi prijateljice ne morejo pomagati. Prav tako pa mi je ta prijatelj, ki je policist, dajal takšne odgovore, da sem **/ugotovila, da ne bi imela veliko pomoči in možnosti/ (B19)**. Tudi **/CSD mi ni pomagal/ (B20)**, ko sem šla k njim po pomoč. V bistvu so me napotili, naj grem v skupino anonimnih alkoholikov, da ga bom lažje razumela. Bolj, ko sem jim razlagala, da ga nočem razumet in da ga imam dovolj, manj so mi pomagali. **/Zaradi te negativne izkušnje s CSD tudi nisem več želela tja hoditi in sem zato iskala druge možnosti pomoči/ (B21)**. **/Vedela sem, da sem prišla tako na dno, da sama potrebujem pomoč, da se vzdignem in grem naprej/ (B22)**. Istočasno, ko sem iskala pomoč na internetu, je bila **/na televiziji reklama za Društvo SOS. Potem sem tja poklicala/ (B23)**, **/oni pa so bili tisti, ki so me napotili v varno hišo/ (B24)**.

3. Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v varni hiši?

/Počutila sem se grozno/ (C92). **/Bila sem popolnoma na tleh/ (C93)**. Lahko rečem, da sem bila **/precej depresivna/ (C94)**. **/Nisem vedela kaj naj naredim, niti kako naj se lotim tega vsega skupaj/ (C95)**. Sama se nikakor nisem mogla pobrati, res **/sem bila čisto na tleh/ (C96)**. Na koncu **/sem se počutila zelo grozno/ (C97)**, ker sem **/vsak dan čutila sovraštvo, ki ga je partner gojil do mene/ (C98)**. Pri meni je šlo za psihično nasilje in ne fizično. Ogromno je bilo ignorance, **/ignoriral me je na splošno, par dni skupaj ni spregovoril niti besede z menoj/ (C99)**. **/To človeka popolnoma potolče/ (C100)**. Človek, ki živi v takem okolju **/enostavno nima moči, da bi se pobral/ (C101)**. **/Počutila sem se izgubljeno/ (C102)** v odnosu in na splošno.

To je trajalo že prej, vendar je v času koronavirusa bilo še bolj izrazito, saj je bilo takrat delo od doma, dopusti in sva bila 24 ur na dan skupaj. **/Res je bilo grozno/ (C103)**. **/Pravil mi je, da sem grozna, da ga je sram iti z mano na morje/ (C104)** in podobno. V zadnjih 14 dneh **/me je tudi metal iz stanovanja/ (C105)**. Na koncu mi je celo rekel, **/če se sama ne odselim, da mi bo on sam spakiral kovčke in jih postavil pred vrata/ (C106)**. Na koncu sem videla, da res nimam več kaj čakati.

/Najhujše mi je bilo to, da mi je mož pustil še preveč svobode/ (C107). Nikoli mu nisem tega rekla ali naredila, ampak če bi mu rekla, da bom imela spolni odnos s tem in s tem, njega to ne bi ganilo, rekel bi, da naj grem in mu bi bilo popolnoma vseeno. S tem **/mi je dal vedeti, da mu je čisto vseeno**

zame/ (C108). Govoril mi je, da sej vem, kaj delam in sem samostojna. Večkrat sem pomislila in še zmeraj mislim, kako sem pri toliko ljudeh ravno njega našla. Kje sem imela pamet, ko sem bila mlada?

Takrat **/je bilo moje mnenje o sebi slabo, zelo slabo/ (C109).** **/Počutila sem se, kot da sem sama kriva za vse, kar se mi dogaja in da sem grozna/ (C110).** **/Počutila sem se nesposobno karkoli izvesti/ (C111).** **/Mislila sem, da sem grozna mama in žena/ (C112).** **/Zdelo se mi je, da česar se lotim, ne naredim zadosti dobro / (C113).** V bistvu, **/da sem grozna, grozna, grozna in da nisem nič vredna/ (C114).**

4. S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

/Predvsem so mi pomagali z urejanjem papirjev/ (D81), ker sama nisem vedela kje in kako se jih lotiti. Enkrat na teden imam psihoterapevko, ki mi zelo pomaga, da **/nimam več toliko slabih pogledov na sebe/ (D82).** Zaradi nje **/se več ne počutim tako nesposobno/ (D83),** kot sem se prej.

/Pomagali so mi glede razveze/ (D84). Nisem vedela, kje najprej začeti, ali najprej poiskati brezplačno pravno pomoč ali razvezo vložiti na sodišče ali se obrniti na CSD ali kaj narediti. Nisem vedela ničesar, saj je bila zame to nova izkušnja. **/Pri informiranju glede vseh postopkov/ (D85)** so mi tako najbolj pomagale strokovne delavke.

V varni hiši **/so mi pomagale poiskati brezplačno pravno pomoč/ (D86).** Glede na to, da sem nezaposlena, **/so mi pomagale urediti denarno socialno pomoč/ (D87).** **/Ogromno je bilo nasvetov in pomoči glede ločitve in s tem povezanih papirjev/ (D88).** Vem, da ostalim pomagajo tudi glede otrok, vendar pri meni tega ni bilo potrebno, saj so vsi trije polnoletni.

V hiši **/se precej pogovarjamo in govorimo o tem, kako se moramo sprejemati, da smo vse drugačne med seboj, kdaj in kako sprejemati kompromise/ (D89).** Na splošno v varni hiši ne govorimo o tem, kaj se je zgodilo v preteklosti. Sicer vedo, za kaj se je šlo in so seznanjene, saj sem jim to povedala preden sem prišla sem. O tej tematiki se bolj pogovarjam **/s psihoterapevko, s katero skupaj predelujeva pretekle dogodke in se učiva iz njih/ (D90).**

/Če pride do česarkoli, glede moža in mene, če dobim kakšno sporočilo, ali me karkoli druga muči, potem stopim do zaposlenih v varni hiši, se z njimi pogovorim o tem in mi pomagajo rešiti stisko/ (D91). Za take primere nikoli ne čakamo na psihoterapevko. Poleg tega **/nas usmerjajo, da ne skrenemo s poti/ (D92)** in **/so nam vedno na voljo/ (D93).** **/Če imamo kakršno koli vprašanje, tudi če ni v zvezi z ločitvijo ali nastanitvijo, so nam v pomoč/ (D94).** Pomagajo mi s tem, da **/kadar pride do stiske, to lahko predelam z zaposlenimi in ne tlačim v sebi/ (D95).**

Z zaposlenimi v varni hiši **/se tudi pripravljam na soočanje na sodišču/ (D96).** Sicer še zaenkrat čakamo termin za sodišče. Pričakujem pa, da mi bo tudi odvetnik kaj pomagal na tem področju. Upam vsaj, da mi bo.

Pride tudi do takšnih dogodkov, da mi rečejo oziroma **/svetujejo, kaj naj poskusim popraviti/ (D97).** Včasih se z njimi ne strinjam in sem na njih besna, vendar ko vse skupaj prespim ugotovim, da so imele prav in priznam svojo napako. Drugače pa lahko rečem, da **/so zelo prijazne in polne energije, kar še dodatno vpliva na dobro vzdušje v hiši/ (D98).**

Delam na tem, da **/pregledujem oglase za stanovanja in pri tem mi pomagajo tudi zaposlene/ (D99)**. Ločitev še ni izpeljana do konca, tako da sem uradno še poročena, ko pa bo vse to za mano in več ne bom potrebovala toliko podpore, pa bom odšla od tukaj. Če ne bi bila v varni hiši in bi šla takoj živeti sama za sebe, mislim da bi bila še zmeraj na tleh in ne bi vedela kam se obrniti. Verjetno bi me še zmeraj institucije pošiljale od enega do drugega. Tako da mislim, da ne bi imela časa se pripravljati na to, kako živeti naprej.

5. Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nudenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v varni hiši?

/Najbolj mi je pomagalo to, da sem se imela kam za umakniti, da nisem pristala pod mostom oziroma brezdomka/ (E72). To, **/da sem imela kam iti/ (E73)** mi je pomagalo, potem pa je šlo dan za dnem na boljše. Ta **/njihova pomoč in pogovori so mi pomagali, da nisem obležala/ (E74)**. Tole mi je zelo pomagalo, da **/sem se lahko umaknila iz tistega okolja, ker je bilo res negativno zame/ (E75)**. Po mesecu dni so se že videli rezultati, da se pobiram in postajam boljše.

Pomembno se mi zdi tudi to, da **/so me razbremenili občutka krivde/ (E76)**, zaradi česar lahko lažje živim. Poleg tega mi je v veliko korist to, da **/me usmerjajo, kako samostojno živeti naprej/ (E77)**. Všeč mi je, da **/tukaj spoznavam sama sebe in se dvigujem/ (E78)**.

/Koristna je bila vključitev v Društvo SOS/ (E79). Smo skupina za samopomoč, ki se med seboj družijo in pomagajo. **/V času koronavirusa se nismo mogle družiti v živo, zato smo se slišale po telefonu in tam predelovale probleme, se pogovarjale o tem kako bi jih rešile, si med seboj pomagale in vzdigovale/ (E80)**. **/Če se zgodi dogodek, ki nas potre, smo tu druga za drugo, da ne obležimo in se vzpodbujamo/ (E81)**. To se mi zdi zelo pomembno, saj imam še nekoga več, na katerega se lahko obrnem.

Meni se zdi super, da **/smo v varni hiši različne generacije, saj se imam možnost učiti od mlajših, oni pa se lahko naučijo kaj od nas starejših/ (E82)**. Zadnjič je bil ravno primer, ko ene zadeve nisem nikakor znala rešiti na računalniku, tudi če sem se metala na trepalnice. Probala sem zadevo rešiti sama in mi ni šlo. Potem sem šla mlajše punce vprašati, kako to gre in so mi pokazale, jaz pa sem se nekaj novega naučila. Zdaj to znam. Dobro se mi zdi, da **/moram za varno hišo plačevati in da si kuham sama, ker se s tem privajam na mojo samostojno življenje, ko bom na svojem/ (E83)**. Tukaj so mi dovoljene napake, ki jih lahko popravim, ko pa bom na svojem, pa mi več ne bodo dovoljene. **/Tukaj si zdaj recimo lahko sposodim 10 eur, da pridem čez mesec, ko pa bom na svojem, pa tega ne bo več/ (E84)**. Mislim, sej si lahko od prijateljic sposodim, ampak tega ne želim, ker to je treba tudi vrniti. **/Tukaj se učim samo za eno osebo kuhati in kako organizirati dan oziroma razporediti čas. Ko bom na svojem bom to že vsaj malo obvladala in bom pripravljena/ (E85)**. Varna hiša je zame ena velika izkušnja in odskočna deska za naprej.

Všeč mi je, da je na nas, koliko želimo povedati zaposlenim. Smo si le različne, ene nočejo govoriti o nekih stvareh, druge želimo. **/Če jaz mislim, da je najboljše, da se obrnem po pomoč, se obrnem, če pa želim imeti mir, pa ga bom tudi dobila/ (E86)**. Silijo nikogar ne v pogovor.

6. Kaj vam ni bilo všeč v procesu nudenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

/Ni nobene take stvari/ (F14). /Ni kritik, ker ko sem prišla, sem se počutila res grozno, to pa se je kaj kmalu spremenilo/ (F15). Res /sem zadovoljna in srečna, da sem dobila pomoč/ (F16).

7. Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

Zelo velika razlika je. Predvsem **/sem bolj umirjena/ (G58)**, kot sem bila prej. **/Boljše se počutim, saj ni več tega, da bi mi nekdo nonstop ponavljal, kako nič ne znam in nič ne naredim v redu in kako sem nesposobna/ (G59)**. Počasi **/pridobivam na samozavesti/ (G60)**, počasi, ampak gor. Če sem 10 let poslušala, da sem nesposobna, ne moreš v 3 mesecih biti popolnoma pri sebi. Ampak vem, da bo prišlo tudi do tega. Upam sicer, da ne bom rabila čakati 10 let na to in da bo do tega prišlo že prej.

V hiši **/postajam samostojna/ (G61)** in sama s sabo predelujem stvari ter **/ugotavljam, da nisem tako ničvredna/ (G62)**. Prav tako, da **/ni vse na meni in da nisem bila vsega kriva jaz/ (G63)**.

Zaenkrat **/se počutim dobro/ (G64)**. **/Tukaj je zelo fajn, res je super/ (G65)**. Če bi prej vedela za varno hišo, bi nedvomno že prej prišla. **/Malo me muči le to, da ne vem, kaj lahko pričakujem od moža na sodišču, saj se bojim, da se mi bo želel maščevati ali pa mi nagajati, glede na to, da sem šla/ (G66)**.

Zdaj sem 3 mesece tukaj in **/počasi prihajam do tega, da se pobiram/ (G67)**. Še zmeraj **/imam malo slabo mnenje o sebi/ (G68)**, vendar definitivno precej boljše kot sem ga imela takrat.

8. V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v varni hiši, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

/Razlika definitivno je/ (H35). **/Psihoterapevtka me usmerja, da pridem sama do odgovora/ (H36)**. **/Prijateljice pa so mi bolj polagale v uho tisto, kar sem želela slišati/ (H37)**. Drugače pa **/so me nasmejale, ko je bilo treba in poskrbele za to, da sem pozabila na to, kaj se mi je dogajalo/ (H38)**. Za prijateljice lahko rečem, da so kot angeli, ki nas vzdignejo, ko naša krila pozabijo leteti. **/Pomagale so mi lahko le s pogovorom/ (H39)**. Danes se še zmeraj pogovarjam s temi istimi prijateljicami in me sedaj opozarjajo na možne napake, ki jih lahko naredim recimo na sodišču, kar je veliko bolj koristno in mi pride prav. Otroci so imeli svoje življenje in jih nisem obremenjevala s tem. Niti nisem želela karkoli govoriti proti možu, saj je to njihov oče, otroci pa potrebujejo oba starša.

Pomembna razlika je tudi v tem, da **/strokovne delavke imajo tako znanje kot izkušnje, s katerim so mi pomagale z vsem/ (H40)**. Prav tako **/so mi samo one lahko pomagale pri urejanju papirjev/ (H41)**. **/Prijateljice mi recimo niso mogle svetovati o tem, kako postopati pri postopku razveze, saj nimajo te izkušnje in znanja/ (H42)**. No, ena se je sicer ločila, ostale so vse poročene in brez znanja v zvezi s tem.

9. Še želite kaj dodati?

/Verjamem, da če sem do sem prišla, bom tudi naprej šla. Ne dvomim v to, da kakorkoli se bo izteklo, bo veliko boljše, kot je bilo prej/ (I19). /Če bi vedela že prej, da obstaja varna hiša, bi že prej poiskala pomoč in ne bi čakala tako dolgo, tako da upam, da ostale ženske vedo za te ustanove in telefonske številke/ (I20). /Če ne vedo nič o tem, tako kot nisem vedela jaz, pa bi bilo super, če bi nas o tem kdo informiral/ (I21).

Priloga 8: Odprto kodiranje

Vprašanje 1: Kam ali h komu ste se po nasilnem dogodku oziroma nasilnih dogodkih najprej zatekli po pomoč?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
A1	odprla vrata na hodnik in na ves glas klicala na pomoč	Klic na pomoč	Druge oblike pomoči	Prvo iskanje pomoči
A2	Šla sem k sosedi in tolkla po vratih	Soseda	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A3	poklicala policijo	Klic policije	Državni upravni organ	Prvo iskanje pomoči
A4	sem odšla v Dom Danice Vogrincec in nesla obrazec za sprejem v dom	Dom Danice Vogrincec	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A5	skrila v najbližji vrtec ter poklicala v krizni center	Klic kriznega centra	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A6	sem odšla v krizni center, kjer sem ostala 3 tedne, od tam pa so me usmerili v varno hišo	Krizni center in usmeritev v varno hišo	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A7	poklicala policijo	Klic policije	Državni upravni organ	Prvo iskanje pomoči
A8	sem poklicala tudi sestre	Sestre	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A9	Najprej sem šla po pomoč na CSD	Center za Socialno delo	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A10	sem za tem šla na policijo	Policija	Državni upravni organ	Prvo iskanje pomoči
A11	se prijavila v svetovalnico	Prijava v Svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A12	govorila tudi s svojo družino in njegovo družino	Družina	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A13	vse moje prijateljice vedele, kaj se dogaja pri nas	Prijatelji	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A14	k družinskim članom, natančneje k svakinji in staršem	Svakinja in starši	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči

A15	poklicala policijo	Klic policije	Državni upravni organ	Prvo iskanje pomoči
A16	skupaj z otroci vrnila v BIH	Vrnitev v BIH	Druge oblike pomoči	Prvo iskanje pomoči
A17	Zdravnik mi je rekel, da naj grem takoj na CSD	Zdravnik predlaga obisk CSD	Zdravstvo	Prvo iskanje pomoči
A18	na CSD zrihtale pogodbo za varno hišo	CSD in pogodba za varno hišo	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A19	otroci in mama so vedeli za psihično nasilje	Otroci in mama	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A20	na CSD	Center za socialno delo	Socialna služba	Prvo iskanje pomoči
A21	k prijateljicam	Prijatelji	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A22	k prijatelju, ki je policist	Prijatelj policist	Socialna mreža	Prvo iskanje pomoči
A23	iskala pomoč na spletu	Internet	Druge oblike pomoči	Prvo iskanje pomoči

Vprašanje 2: Zakaj ste se odločili, da poiščete strokovno pomoč v varni hiši/ svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab oziroma kaj vas je vzpodbudilo, da ste poiskali pomoč strokovnih delavcev?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
B1	Krizni center, kjer so me usmerili v varno hišo	Usmeritev v varno hišo	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B2	nisem slišala ničesar o varni hiši	Nepoznavanje varne hiše	Nepoznana oblika pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B3	nisem vedela, da takšna ustanova sploh obstaja	Nepoznavanje varne hiše	Nepoznana oblika pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B4	Strokovni delavci v Domu Danice Vogrinec so mi svetovali, naj pokličem v krizni center	Dom Danice Vogrinec svetuje krizni center	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B5	Zaradi tega, ker mi je grozil z nožem in je to bilo nekaj nepredstavljivega in groznega za mene	Zaradi groženj	Povod	Razlogi za iskanje strokovne pomoči

B6	se je kaj takega zgodilo prvič, sem se počutila ogroženo in zaradi tega sem tudi poklicala krizni center	Prva ogroženost in klic kriznega centra	Povod	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B7	Za svetovalnico sploh nisem prej vedela	Nepoznavanje svetovalnice	Nepoznana oblika pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B8	so mi Svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab predlagali na CSD-ju	Predlog centra za socialno delo	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B9	če mi je ne bi na CSD-ju predlagali, potem najverjetneje ne bi obiskala svetovalnice	Vzpodbuda centra za socialno delo za obisk svetovalnice	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B10	so me tam poslušali in mi svetovali o najrazličnejših stvareh, zaradi česar še zdaj rada hodim tja	Poslušnost in svetovanje	Razlogi za dolgotrajno prejemanje pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B11	V hospicu se je svakinja večkrat pogovarjala s psihologinjo o dogodkih, ki so se dogajali pri nas, ta pa ji je svetovala, naj obiščem Svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab	Pogovor svakinje s psihologinjo v hospicu	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B12	Sama o svetovalnici nisem prej vedela ničesar, nisem niti nikoli slišala zanjo	Nepoznavanje svetovalnice	Nepoznana oblika pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B13	sem svetovalnico našla s pomočjo svoje svakinje in njene psihologinje	Svetovalnico našla s pomočjo svakinje in njene psihologinje	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B14	Sama sem menila, da mi obisk ne bo škodil in da mi lahko samo pomagajo	Zavedanje, da lahko le pomagajo	Povod	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B15	Socialna delavka na CSD mi je zrihtala varno hišo	Predlog centra za socialno delo	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B16	nisem vedela, da obstajajo varne hiše, krizni centri, materinski domovi in tako dalje	Nepoznavanje varne hiše, kriznih centrov in materinskih domov	Nepoznana oblika pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B17	usoden udarec v glavo, da sem poklicala policijo	Udarec v glavo in klic policije	Povod	Razlogi za iskanje strokovne pomoči

B18	Nisem pa vedela, kaj naj pričakujem, kakšno pomoč bom sploh dobila	Ničesar vedeti o pomoči	Nepoznana oblika pomoči	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B19	ugotovila, da ne bi imela veliko pomoči in možnosti	Brez pomoči in možnosti	Povod	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B20	CSD mi ni pomagal	Brez pomoči CSD-ja	Negativna izkušnja	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B21	Zaradi te negativne izkušnje s CSD tudi nisem več želela tja hoditi in sem zato iskala druge možnosti pomoči	Iskati pomoč drugje	Negativna izkušnja	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B22	Vedela sem, da sem prišla tako na dno, da sama potrebujem pomoč, da se vzdignem in grem naprej	Zavedanje, da si na dnu in potrebuješ pomoč	Povod	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B23	na televiziji reklama za Društvo SOS. Potem sem tja poklicala	Rekama na televiziji za Društvo SOS	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči
B24	oni pa so bili tisti, ki so me napotili v varno hišo	Društvo SOS napoti v varno hišo	Usmeritev, predlog drugih	Razlogi za iskanje strokovne pomoči

Vprašanje 3: Kako ste se počutili, preden ste poiskali in dobili strokovno pomoč v varni hiši/ svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
C1	čutila negativno energijo in strah, kdaj bo ponovno izbruhnil pretep	Strah pred ponovnim pretepom	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C2	Bila sem kriva za vse	Občutek krivde	Negativno dojetje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C3	denar je od mene izsilil	Izsiljevanje denarja	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C4	Vsak mesec sem mu dajala še 50 eur in cel regres	Dajanje denarja	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C5	Jemal mi je ves denar	Jemanje denarja	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C6	kupovala za sebe nisem ničesar	Prikrajšanost	Ne zadovoljevanje osebnih potreb	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C7	Grozno sem se počutila, saj me je varal	Varanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C8	me primerjal z njo ter me zaničeval	Zaničevanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C9	Imela sem zelo težko življenje	Težko življenje	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C10	čutila sem, da se nimam kam za umakniti	Brezizhodno življenje	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C11	Popolnoma me je podredil	Podrejenost	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C12	bala sem se	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C13	Morala sem prekiniti vse stike s svojimi, njegovo sestrično in drugimi ljudmi	Prekinitev socialnih stikov	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C14	me je osamil	Osamljenost	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C15	me obtoževal, da imam druge moške	Obtožbe prevare	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C16	Pretepal in grozil mi je skoraj vsak drugi ali tretji dan, me žalil, krivil za stvari, ki jih nisem počela, me pljuval, davil, brcal, grozil, da me bo ubil, ter mi govoril, naj poberem svoje stvari	Pretepanje, žaljenje, obtoževanje, pljuvanje, brcanje, grožnje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C17	Izkoriščal me je v vseh pogledih	Izkoriščevanje	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C18	Počutila sem se zaničevano, manjvredno	Zaničevanje in občutek manjvrednosti	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C19	imela sem občutek da nič ne znam in ne zmorem	Občutek ničvrednosti	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C20	zaradi česar sem se počutila še grše, slabše in ničvredno	Slaba samopodoba in občutek ničvrednosti	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C21	saj me je prevaral in to je grozen občutek	Varanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C22	močno prizadeto ter ponižano	Prizadetost in ponižanost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C23	da več nič ne znam in ne zmorem narediti	Občutek ničvrednosti	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C24	Njegove prijateljice so bile več vredne, kot pa jaz	Primerjanje z drugimi	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C25	ogroženo	Ogroženost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C26	sem bila v močnem strahu	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C27	sem se počutila v nevarnosti, da to kar mi je govoril in grozil, res izpelje	Grožnje in občutek ne varnosti	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C28	da bi se lahko vrnil in celo izpeljal to njegovo grožnjo	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C29	izgubljena	Izgubljenost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C30	zelo prestrašena	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C31	Nisem vedela kaj me je doletelo, kaj naj pričakujem, taka čisto zgubljena	Ne dojetanje situacije in njene prihodnosti	Razumevanje nasilja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C32	se mi je zdelo, da se samo ugrezam v neko luknjo in me bombardira vse iz vseh strani	Brezupnost in občutek nemoči	Negativno dojetanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C33	totalno, totalno prestrašena	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C34	strah in nemoč	Strah in občutek nemoči	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C35	sem mu bila podrejena	Podrejenost	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C36	Kar je vedel, da ni okej za mene, je še raje delal	Izzivanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C37	odmaknila od prijateljev	Odmik od prijateljev	Izguba	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C38	psihično sem se počutila utrujeno	Utrujenost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C39	Nisem si niti našla časa za sebe, za sprostitev	Zanemarjanje sebe	Ne zadovoljevanje osebnih potreb	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C40	Bolj ko je družina razpadala, bolj sem se trudila in manj sem imela energije ter slabše je bilo	Razpadanje družine in pomanjkanje energije	Izguba	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C41	Mene je tako pomanjševal, da sem sama o sebi mislila najslabše	Slaba samopodoba	Negativno dojetanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C42	v depresiji	Depresija	Duševna motnja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C43	če se mi slučajno zmeša	Anksioznost	Duševna motnja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C44	sej ne vem, ali lahko kaj naredim otroku	Dejanja v efektu	Nerazsodnost	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C45	me je začel še bolj dajati v nič	Očitek ničvrednosti	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C46	Skodelica je bila pospravljena, on je to videl in jo s principa umaknil	Namerno izzivanje s strani partnerja	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C47	me je poniževal	Poniževanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C48	Vse stene je hotel pobarvati na črno	Namerno izzivanje s strani partnerja	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C49	On me je zapiral	Osamljenost	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C50	Začela sem se ubadati s tem, da si ne bom kaj naredila	Samomorilne misli	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C51	totalno podrejena	Podrejenost	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C52	nemočno	Občutek nemoči	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C53	Ni pa bilo to takšno nasilje, da bi se zelo slabo počutila	Zanikanje teže nasilja	Razumevanje nasilja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C54	slabšo samozavest, nisem se cenila	Slaba samozavest in samopodoba	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C55	Dovolila sem neke stvari, ki jih ne bi rabila in ne bi smela, ampak nisem mogla kaj	Izguba sebe	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C56	sem jokala	Jok	Žalost	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C57	Nisem vedela, ali oditi ali ne, ali ostati zaradi otrok	Dilema o odhodu	Dvom	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C58	vprašanja ali bo boljše ali ne bo	Nesigurnost o prihodnosti	Dvom	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C59	Nosiš težo, da si razdrl družino	Občutek krivde	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C60	občutek krivde, zakaj smo odšli	Občutek krivde	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C61	Psihološko zelo naporno	Psihološki napor	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C62	ničvredno, saj sem imela občutek, da sem dobesedno zanič	Občutek ničvrednosti	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C63	vse sem bila, samo ženska ne	Zaničevanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C64	občutek, kot da ne živim	Brez življenja	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C65	Živela sem tuje življenje in ne svoje, to nisem bila jaz	Živeti tuje življenje	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C66	Nisem smela nikamor iti	Nedovoljeni izhodi	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C67	To sploh ni bilo življenje	Brez življenja	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C68	Svoje družbe nisem smela imeti	Prekinitev socialnih stikov	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C69	Nikoli nisem smela iti na kavo, niti s sodelavkami	Nedovoljeni izhodi	Izvajanje nadzora	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C70	strah bil zmeraj prisoten	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C71	strah da me onesposobi in da postanem invalid	Strah	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C72	mi je grozil s solno kislino	Grožnje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C73	S strahom sem zaspala, saj sem imela zmeraj v mislih, kaj če zaspim, on pride pijan domov, v tistem trenutku svojo grožnjo izvede in to vidijo hčerke	Strah, da se grožnje uresničijo	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C74	grde besede, ki mi jih je ves čas govoril, so me zelo najedale in uničevale	Uničevanje z grdimi besedami	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C75	Vse kar sem naredila, nič ni bilo dobro	Občutek ničvrednosti	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C76	me je obtoževal in vpil name, da nimam rada njegovih prijateljev	Obtoževanje in vpitje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C77	me spraševal, zakaj sedim z njimi in me obtoževal, da sem kurba	Obtoževanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C78	Sploh nisem vedela, kaj naj delam, ker nič ni bilo okej	Izgubljenost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C79	Če sem bila tiho, mi je govoril, da sem kurba in da se tako one obnašajo. Če sem kaj rekla pa me je nadrl, da imam jezik in sem ponovno bila kurba	Nezadovoljstvo s kakršnimkoli koli odzivom	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C80	nisem vedela, kako naj se obnašam, da bo mir	Izgubljenost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C81	se počutiš popolnoma ničvredno, zanič	Občutek ničvrednosti	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C82	sem se počutila, kot da sem stara 65 in ne 45 let	Počutiti se staro	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C83	sem se počutila grdo	Počutiti se grdo	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C84	imela občutek, kot da bom bruhala, saj sem se tako grozno počutila ob pogledu na sebe	Slaba samopodoba	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C85	videti stara in izdelana	Star in izdelan	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C86	nisem imela nobenega spoštovanja	Brez samospoštovanja	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C87	me je zmerjal z vsemi živalmi	Živalske zmerljivke	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C88	mi je sledil, bil je ljubosumen, nisem se smela lepo oblačiti	Sledenje, ljubosumje in prepoved lepega oblačenja	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C89	Grozil mi je	Grožnje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C90	me je zaničeval in mi govoril grde stvari	Zaničevanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C91	Imela sem občutek, da bi bilo včasih boljše, da bi dobila udarec, kot da sem ga morala poslušati nekaj ur, kaj vse grdega mi govori in grozi	Psihološki napor	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C92	Počutila sem se grozno	Počutiti se grozno	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C93	Bila sem popolnoma na tleh	Biti na tleh	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C94	precej depresivna	Depresija	Duševna motnja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C95	Nisem vedela kaj naj naredim, niti kako naj se lotim tega vsega skupaj	Izgubljenost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C96	sem bila čisto na tleh	Biti na tleh	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C97	sem se počutila zelo grozno	Počutiti se grozno	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C98	vsak dan čutila sovraštvo, ki ga je partner gojil do mene	Sovraštvo	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C99	ignoriral me je, par dni skupaj ni spregovoril niti besede z menoj	Ignoriranje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C100	To človeka popolnoma potolče	Biti na tleh	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C101	enostavno nima moči, da bi se pobral	Občutek nemoči	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C102	Počutila sem se izgubljeno	Izgubljenost	Sindrom brezizhodnosti	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C103	Res je bilo grozno	Počutiti se grozno	Negativno dojemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C104	Pravil mi je, da sem grozna, da ga je sram iti z mano na morje	Zaničevanje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C105	me je tudi metal iz stanovanja	Metanje iz stanovanja	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

C106	če se sama ne odselim, da mi bo on sam spakiral kovčke in jih postavil pred vrata	Grožnje	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C107	Najhujše mi je bilo to, da mi je mož pustil še preveč svobode	Preveč svobode	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C108	mi je dal vedeti, da mu je čisto vseeno zame	Ravnodušnost	Vedenje partnerja	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C109	je bilo moje mnenje o sebi slabo, zelo slabo	Slaba samopodoba	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C110	Počutila sem se, kot da sem sama kriva za vse, kar se mi dogaja in da sem grozna	Občutek krivde	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C111	Počutila sem se nesposobno karkoli izvesti	Počutiti se nesposobno	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C112	Mislila sem, da sem grozna mama in žena	Počutiti se grozno	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C113	Zdelo se mi je, da česar se lotim, ne naredim zadosti dobro	Občutek ničvrednosti	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči
C114	da sem grozna, grozna, grozna in da nisem nič vredna	Počutiti se grozno in občutek ničvrednosti	Negativno dožemanje sebe	Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

Vprašanje 4: S čim oziroma na kakšen način menite, da so vam strokovni delavci pomagali?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
D1	z nasveti, kako naprej	Nasveti za naprej	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D2	z svojo prijaznostjo in dobronamernostjo, kar je pozitivno vplivalo name	Prijaznost in dobronamernost	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D3	Zaradi njih sem ponovno začela verjeti vase in sem postala samozavestnejša, saj so	Zaupanje vase in pridobitev na samozavesti	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev

	mi zaupali, verjeli vame in mi pomagali pri tem, da sem se z vsako situacijo znala spoprijeti			
D4	strokovni delavci pomagali, da sem dieto predrugačila in živim bolj zdravo	Pomoč pri spremembi diete in zdravem življenju	Zdravje	Pomoč strokovnih delavcev
D5	Spremljajo me povsod po uradnih dolžnostih, prav tako me bodo še naprej	Spremljanje po uradnih dolžnostih	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D6	vse so mi nudile takojšnjo pomoč in še mi jo zmeraj nudijo	Takojšnja pomoč	Odzivnost	Pomoč strokovnih delavcev
D7	Dobila sem tudi literaturo in ugotovila, da se nasilje nikoli ne konča	Prebiranje literature in nov uvid	Pridobivanje znanja	Pomoč strokovnih delavcev
D8	Tukaj sem dobila različna navodila in napotke, ki so mi v pomoč	Navodila in napotki	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D9	Izven hiše sem le v nujnih primerih in še to najpogosteje s svojo strokovno delavko, saj ima on prepoved približevanja	Spremstvo	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D10	Pomagajo mi v vseh pogledih, tudi pri nakupih hrane in manjših kosih oblačil	Pomoč pri nakupu hrane in oblačil	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D11	Tukaj mi nudijo vso potrebno strokovno pomoč ter vzpodbudo	Strokovna pomoč in vzpodbuda	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D12	s pomočjo sodelovanja uredijo tukaj usposobljeni strokovnjaki	Sodelovanje	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D13	s pomočjo strokovnih delavcev sem uspela predelati, da za nasilje nisem kriva jaz	Razbremenitev krivde	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D14	Pogovori	Pogovor	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D15	pozitivni nameni in veliko topline	Pozitivizem in toplina	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev

D16	vso njeno toploto ter nesebični pomoč in to, da mi je zmeraj stala ob strani	Toplota in nesebična pomoč	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D17	njihova krasna osebnost in empatija	Krasna osebnost in empatičnost	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D18	Strokovne delavke so namreč zelo prijazne	Prijaznost	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D19	pomagajo z dobrimi nasveti, kako si lahko opomoremo po takšnih in drugačnih situacijah	Nasveti in pomoč pri okrevanju	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D20	Pomagala mi je tudi pri tem, da sem sedaj jaz prava jaz in ne takšna, kot si želijo drugi	Biti to kar si	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D21	so me poslušali	Poslušnost	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D22	Razumeli so me, kaj jim hočem povedati	Razumevanje	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D23	Dali so mi nazaj neko informacijo, da nisem jaz nenormalna	Potrditev normalnosti	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D24	to kar delam, je super za mene in za otroka in da bom samo tako lahko zaščitila otroka in sebe	Biti to kar si	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D25	vse informacije, ki so mi jih takrat dali o tem kako postopati, da to ni normalno, da naj zaščitim otroka in da naj grem naprej, kako lahko grem na sodišče itd.	Informacije o postopkih	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D26	Ona mi je razložila, kam se lahko obrnem po pomoč, kaj je potrebno za določen korak narediti, kam iti in tako dalje	Razlaga o oblikah pomoči in postopkih	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev

D27	svetovalka je rekla, da je najboljše, da grem na CSD in naj se tam točno določijo stiki	Nasveti o določitvi stikov	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D28	mi je dajala napotke in me vodila čez postopke	Napotki in vodenje čez postopke	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D29	Da me je nekdo tako razumel, to mi je bilo neverjetno	Razumevanje	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D30	imela nekoga za pogovor in pomoč	Pogovor in pomoč	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D31	pomagala tudi pri tem, da sem oddala vlogo in dobila brezplačno pravno pomoč	Brezplačna pravna pomoč	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D32	lahko gre z menoj na sodišče	Prisotnost na sodišču	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D33	z nasveti, napotki, usmeritvami, kako dalje, kaj narediti in kako to narediti	Nasveti, napotki in usmeritve	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D34	Všeč so mi najini pogovori	Pogovor	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D35	ji lahko vse zaupam, saj sem se počutila prijetno, sprejeto in slišano	Varen prostor za pogovor	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D36	ugotovila, da nisem edina v takšni situaciji oziroma da še je marsikdo na slabšem kot jaz	Uvid	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D37	pomaga pri tem, kam moram iti, kako poteka določen postopek, kam se obrniti in h komu se obrniti po pomoč	Razlaga o oblikah pomoči in postopkih	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D38	Pogovarjali sva se tudi glede tega, kako narediti stike, kako je potem na sodišču in kako z odvetnikom	Pogovori o postopkih glede zaščite otroka	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D39	informirala o tem, kako poteka uradna razveza preko sodišča	Informacije o uradni razvezi	Seznanitev z zakonodajo,	Pomoč strokovnih delavcev

			postopki in pravicom	
D40	Nasveti in pogovori so bili tudi o preživnini	Nasveti in pogovori o preživnini	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicom	Pomoč strokovnih delavcev
D41	Pomagala mi je tudi pri spreminjanju in prijavi naslova za otroka	Pomoč pri spreminjanju in prijavi naslova	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicom	Pomoč strokovnih delavcev
D42	sama nisem vedela, da se mora on s tem strinjati, torej da rabim soglasje, da moram iti na občino, potem k njemu, potem spet na občino	Informacije o postopkih	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicom	Pomoč strokovnih delavcev
D43	pomagala pri urejanju teh uradnih zadev	Pomoč pri uradnih zadevah	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D44	kako se soočiti z bivšim partnerjem	Priprava na soočanje	Pridobivanje znanja	Pomoč strokovnih delavcev
D45	predelujemo sprotne dogodke	Fokus na aktualnih dogodkih	Ravnanje s sedanjostjo	Pomoč strokovnih delavcev
D46	delamo na aktualnih problemih in se ne pogreva to, kar je bilo	Fokus na aktualnih problemih in ne na zgodovini	Ravnanje s sedanjostjo	Pomoč strokovnih delavcev
D47	pogovarjava o tem, kaj sem naredila in kaj bi lahko naredila, da v prihodnosti vem in se naučim za naprej, kako odreagirati v določeni situaciji	Pogovor o preteklih dogodkih za namen učenja	Pridobivanje znanja	Pomoč strokovnih delavcev
D48	Veliko sem se naučila in zmeraj se kaj novega naučim	Učenje	Pridobivanje znanja	Pomoč strokovnih delavcev
D49	so mi nudile vse in to že takoj, ko sem prišla	Takojšnja pomoč	Odzivnost	Pomoč strokovnih delavcev
D50	One pa so mi vse zrihtale in kupile, hčerke so dobile potrebščine za šolo, skratka vse sem dobila, kar sem potrebovala	Nakup stvari	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D51	pomagale s papirji	Pomoč s papirji	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev

D52	S pomočjo njih sem dobila za 1 leto zastoj 3 avtobusne karte	Brezplačne avtobusne karte	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D53	dobivam socialno pomoč, katero so mi pomagale dobiti strokovne delavke	Denarna socialna pomoč	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D54	še zmeraj imam zastoj karte	Brezplačne avtobusne karte	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D55	vse kar se tiče sodišča, so mi pomagale	Pomoč glede sodišča	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D56	Dobila sem brezplačno pravno pomoč, za katero so strokovne delavke dale vlogo	Brezplačna pravna pomoč	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D57	one pa so mi vse same zrihtale. Tako sem dobila vse, kar sem potrebovala.	Dobiti vse kar potrebuješ	Ostale oblike pomoči	Pomoč strokovnih delavcev
D58	vozile tja, kamor sem morala ali želela iti	Nudenje prevoza	Ostale oblike pomoči	Pomoč strokovnih delavcev
D59	Šle so z mano tudi na policijo	Spremljanje na policijo	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D60	Zrihtale so, da nisem rabila ničesar plačati jaz, ampak je moral vse on	Razbremenitev plačila	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D61	na primer k zdravniku, za avto, povsod so šle z menoj	Spremljanje	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D62	Pomagali so mi z izpolnjevanjem in urejanjem papirjev	Izpolnjevanje in urejanje papirjev	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D63	psihološko in finančno pomoč, s pomočjo katerih sem si opomogla	Psihološka in finančna pomoč	Druge oblike pomoči	Pomoč strokovnih delavcev
D64	rihtale prehrambno pomoč	Prehrambna pomoč	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D65	pomagala poslati prošnjo za bivalno enoto	Izpolnjevanje in urejanje papirjev	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D66	one pa so verjele, da jo lahko dobim	Zaupanje vate	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev

D67	strokovne delavke vse dajo in delajo za tebe	Pripravljenost pomagati	Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D68	so prijazne in polne energije	Prijaznost in energičnost	Osebnostne lastnosti	Pomoč strokovnih delavcev
D69	Pomagale so mi pri tem, da je on dobil prepoved približevanja in da je prišlo do razveze, saj sama nisem vedela, kako postopati	Pomoč pri urejanju prepovedi približevanja in razvezi	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D70	Vključili so nas v Verigo dobrih ljudi	Vključitev v Verigo dobrih ljudi	Druge oblike pomoči	Pomoč strokovnih delavcev
D71	Vsak otrok dobi 50 eur na mesec. S tem kupim otroku nekaj, kar potrebuje in mu ne morem sama kupiti zaradi finančne stiske	50 EUR za otroka	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D72	Enkrat na mesec dobimo pomoč hrane, rabljenih oblačil in higienske pripomočke	Dobiti hrano, oblačila in higienske pripomočke	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D73	Tam se družimo, spoznavamo in delamo na sebi	Druženje in delanje na sebi	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D74	To je kot nekakšna psihoterapija, saj poslušáš težave drugih, oni tvoje in se o tem pogovarjaš	Pogovor o težavah	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D75	Pogovarjamo se o tem, kaj moraš delati, da prideš k sebi, da nisi skrhan in zlomljen	Opolnomočenje	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D76	Videti je bilo, da so delale s srcem, z željo, da ti pomagajo in ne zato, da so pač tam, ker morajo biti.	Srčnost	Osebnostne lastnosti	Pomoč strokovnih delavcev
D77	Želja njih je bila, da se dvignem in postavim na svoje noge, kar je zame bila dodatna vzpodbuda	Opolnomočenje	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev

D78	so mi pomagale, da sem si opomogla	Opolnomočenje	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D79	s pomočjo prijateljev in strokovnih delavk popolnoma opremila stanovanje	Pomoč pri opremlitvi stanovanja	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D80	Iz varne hiše so mi dali posodo in posteljnino	Pomoč pri opremlitvi stanovanja	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D81	Predvsem so mi pomagali z urejanjem papirjev	Pomoč s papirji	Zagovorništvo	Pomoč strokovnih delavcev
D82	nimam več toliko slabih pogledov na sebe	Boljši pogled nase	Pozitiven odnos na do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D83	se več ne počutim tako nesposobno	Počutiti se sposobno	Pozitiven odnos do sebe	Pomoč strokovnih delavcev
D84	Pomagali so mi glede razveze	Pomoč pri uradni razvezi	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D85	Pri informiranju glede vseh postopkov	Informacije o postopkih	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D86	so mi pomagale poiskati brezplačno pravno pomoč	Brezplačna pravna pomoč	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D87	so mi pomagale urediti denarno socialno pomoč	Denarna socialna pomoč	Finančna in materialna pomoč	Pomoč strokovnih delavcev
D88	Ogromno je bilo nasvetov in pomoči glede ločitve in s tem povezanih papirjev	Pomoč pri uradni razvezi	Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam	Pomoč strokovnih delavcev
D89	se precej pogovarjamo in govorimo o tem, kako se moramo sprejemati, da smo vse drugačne med seboj, kdaj in kako sprejemati kompromise	Pogovor	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D90	skupaj predelujeva pretekle dogodke in se učiva iz njih	Pogovor o preteklih dogodkih za namen učenja	Pridobivanje znanja	Pomoč strokovnih delavcev

D91	Če pride do česarkoli, glede moža in mene, če dobim kakšno sporočilo, ali me karkoli druga muči, potem stopim do zaposlenih v varni hiši, se z njimi pogovorim o tem in mi pomagajo rešiti stisko	Pogovor o težavah	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D92	nas usmerjajo, da ne skrenemo s poti	Usmeritve	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D93	so nam vedno na voljo	Vedno na voljo	Odzivnost	Pomoč strokovnih delavcev
D94	Če imamo kakršno koli vprašanje, tudi če ni v zvezi z ločitvijo ali nastanitvijo, so nam v pomoč	Odgovori na vprašanja	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D95	kadar pride do stiske, to lahko predelam z zaposlenimi in ne tlačim v sebi	Reševanje stisk	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D96	se tudi pripravljam na soočanje na sodišču	Priprava na soočanje	Pridobivanje znanja	Pomoč strokovnih delavcev
D97	svetujejo, kaj naj poskusim popraviti	Nasveti	Svetovanje	Pomoč strokovnih delavcev
D98	so zelo prijazne in polne energije, kar še dodatno vpliva na dobro vzdušje v hiši	Prijaznost in energičnost	Osebne lastnosti strokovnih delavcev	Pomoč strokovnih delavcev
D99	pregledujem oglase za stanovanja in pri tem mi pomagajo tudi zaposlene	Pregledovanje oglasov za stanovanje	Ostale oblike pomoči	Pomoč strokovnih delavcev

Vprašanje 5: Kaj je bilo za vas koristno oziroma kaj vam je pomagalo v procesu nujenja pomoči in podpore, ki ste jo dobili od strokovnih delavcev v varni hiši/ svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
E1	sem se lahko umaknila pred možem	Umik na varno	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nujenja podpore in pomoči

E2	Koristno je bilo prav vse	Izražanje zadovoljstva	Pohvala	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E3	Dali so mi vedeti, da nisem takaknula	Občutek vrednosti	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E4	Dobila sem vso podporo in pomoč ter nasvete, ker sem jih in še jih bom potrebovala	Podpora, pomoč in nasveti	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E5	mnenja strokovnih delavcev upoštevam in cenim, ter se držim vsega, kar mi priporočajo	Upoštevanje in cenjenje mnenja	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E6	velikokrat prosim za mnenje in mi je všeč, da imam nekoga s kom se lahko posvetujem o svojih odločitvah	Posvetovanje	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E7	dobila svoj mir, ki ga potrebujem za prihodnost	Imeti svoj mir	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E8	tukaj bivamo različne generacije, kar je poživljajoče in prijetno za vse	Bivanje različnih generacij	Raznolikost	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E9	topli pogovori	Pogovor	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E10	vsi nasveti, ki sem jih dobila	Nasveti	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E11	načrti, ki sva jih skupaj naredili in jih tudi reševali	Soustvarjanje načrtov	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

E12	mi je dejansko vse v varni hiši koristilo	Izražanje zadovoljstva	Pohvala	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E13	Vsi pogovori, razgovori, svetovanja	Pogovor, razgovor in svetovanje	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E14	Dobila sem vso pomoč, ki sem jo potrebovala	Pridobitev vse potrebne pomoči	Pohvala	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E15	naučiš, kako razporejati z denarjem	Razporejanje s financami	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E16	Če ne bi bilo te svetovalnice, jaz po moje ne bi šla drugič na policijo	Vlivanje poguma	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E17	Policaj je napadel svetovalko besedno, da tam nima kaj za iskati, da se bo on pogovoril z mano, z njo pa ne. Ona je sicer vztrajala, jaz pa tudi, da bi jo rada imela ob sebi. Potem je policist celo rekel, da ne spadamo k njim, ker spadam pod drugo policijsko postajo. Potem ne vem, kaj je ta policist rekel drugima, da sta tudi onadva rekla, da svetovalka ne sme biti z menoj. Ona je sicer rekla, da če jaz zahtevam, da je ona z mano, je lahko, ampak tega nama niso dovolili	Vztrajanje strokovne delavke in uveljavljanje zagovorništva	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E18	za vsakega posebej drugačen pristop	Individualen pristop	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

E19	svetovalnica rešitev iz globokih težav	Rešitev iz težav	Pohvala	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E20	V času korone sva se slišali po telefonu, se pogovarjali o tem, kaj je novega in kak se počutim, tako da lahko rečem, da je bila podpora tudi, ko so bili zaprti	Pomoč preko telefonskega klica	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E21	njihova poslušnost in njihovo svetovanje	Poslušnost in svetovanje	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E22	Tudi zdaj, ko sem dobila iz CSD-ja, sem lahko poklicala svetovalko in me je takoj poklicala nazaj	Odzivnost	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E23	lahko kadarkoli pokličem, ona je dejansko zmeraj tam za mene, mi dvigne telefon ali pa me pokliče nazaj takoj ko lahko, mi svetuje kako in kaj naj naredim	Vedno pripravljeni pomagati	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E24	mi ne reče, naredi to pa to, ampak me vodi, da sama pridem do rešitve	Vodenje do rešitve problema	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E25	vse tako umirjeno in se počutim prijetno, kot da sem doma	Občutek domačnosti	Počutje	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E26	svetovalka pa mi s takim nežnim, umirjenim tonom odgovori nazaj in me s tem avtomatsko umiri	Nežen in umirjen ton glasu	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E27	neko varnost čutim	Občutek varnosti	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

E28	ni opisovanja kaj je bilo, ampak se pogovarjava bolj o čustvih, o strahu, zakaj je prišlo do tega, česa me je strah in podobno	Brez opisovanja preteklih dogodkov	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E29	česa me je zdaj strah, kako bi postopala k temu, kako naprej, skratka o takih stvareh, ki jih potrebuješ do konca življenja	Reševanje trenutnega stanja	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E30	Pogovarjava se o tem, kaj je novega	Aktualni problemi	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E31	me vpraša kako se počutim in avtomatsko prideva do tega, da govoriva o čustvih	Pogovor o čustvih	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E32	Nikoli mi ni rekla, da bo vse okej, ampak mi vse možnosti predstavi	Predstavitev vseh možnosti	Realen prikaz situacije	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E33	mi ni rekla, da bo se takoj rešilo. Povedala mi je, da se znajo te stvari vleči in tako sem vedela, da se ne bo takoj vse uredilo	Dolgotrajnost postopkov	Realen prikaz situacije	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E34	bi zaupanje izgubila, če bi mi dala neko lažno upanje	Ni lažnega upanja	Realen prikaz situacije	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E35	koristen prav vsak nasvet	Nasveti	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E36	preden grem po otroka v vrtec, si vzamem eno uro in pol časa za sebe. Najprej sem imela slabo vest zaradi tega, potem pa sem s pomočjo svoje svetovalke prišla do ugotovitve, da ta čas potrebujem, saj se sama boljše	Čas zase	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

	počutim in posledično tudi otrok			
E37	Najbolj pogovor	Pogovor	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E38	mi je pomagala razčistiti, da nisem kriva za nasilje	Razbremenitev občutka krivde	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E39	pogovarjava o odnosih v družini in o tem, kako se ohranjajo	Pogovor o odnosih v družini	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E40	vem, kaj želim v prihodnje v odnosu	Vizualizacija prihodnosti	Predstava o prihodnosti	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E41	ves čas sodeluješ z eno svetovalko, z njo ustvariš nek način pogovora in zaupanje	Individualen pristop	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E42	sem se vprašala kaj hočem, kaj mislim, kaj čutim in kaj želim	Vprašanja o počutju	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E43	se tako vživi in razume moja čustva	Empatija	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E44	mi je veliko pomenilo, da dobim pomoč brezplačno in mi ta ne predstavlja dodatnega stroška	Brezplačna pomoč	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E45	Koristno je bilo popolnoma vse	Izražanje zadovoljstva	Pohvala	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E46	Vsi njihovi nasveti	Nasveti	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa

				nudenja podpore in pomoči
E47	Naučila sem se, da moraš imeti najraje sebe	Imeti se rad	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E48	Delati moraš na sebi, da dobro izgledaš, da se dobro počutiš in ko se dobro počutiš, se tudi boljše obnašaš	Spoznanje	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E49	Spoznala sem, da če si sam zadovoljen, so zadovoljni vsi	Spoznanje	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E50	moraš spoštovati sebe, če želiš, da te spoštujejo drugi	Spoznanje	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E51	Priporočale so mi tudi, da obiščem psihiatra, sedaj še zmeraj hodim k njemu in sem zelo zadovoljna	Obisk psihiatra	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E52	Psihoterapija je potekala na način, da nam dokažejo, da nismo me krive	Razbremenitev občutka krivde	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E53	Če ne bi bilo njih, ne vem, kaj bi bilo z mano in mojimi otroci	Brez pomoči negotova prihodnost	Predstava o prihodnosti	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E54	sem se razbremenila občutka krivde	Brez občutka krivde	Počutje	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E55	so me v varni hiši zelo dobro sprejele	Občutek sprejetosti	Počutje	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E56	sem lahko sama sebi kreirala prihodnost	Lastno kreiranje prihodnosti	Način dela	Koristi in prednosti procesa

				nudenja podpore in pomoči
E57	pridobila kar nekaj novega znanja o tem kako pomagati drugim	Znanje o pomoči drugim	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E58	sedaj znam svetovati drugim, kam se lahko obrnejo po pomoč	Svetovanje o oblikah pomoči	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E59	S pomočjo vzpodbude in svetovanja sem tudi tožila policijo	Vzpodbuda za tožbo	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E60	sem dobila streho nad glavo	Umik na varno	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E61	svoj mir	Imeti svoj mir	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E62	sem se lahko legla normalno in se vstala normalno, v miru in brez strahu	Umik na varno in občutek miru	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E63	spoznanje, da nisem sama v takšni situaciji	Spoznanje	Pridobitev novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E64	pomembno oporo, da sem vedela kam in kako dalje	Opora	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E65	nas pripravljajo na življenje izven varne hiše	Priprave na samostojno življenje	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E66	vse kar me je mučilo, sem lahko vprašala strokovne delavke, od	Nasveti	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa

	njih pa sem zmeraj dobila nasvet			nudenja podpore in pomoči
E67	Kreganje v hiši ni bilo dovoljeno, kar mi je zelo ustrezalo	Prepoved kreganja	Komunikacija	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E68	Skupaj smo jedle, kuhale in praznovale vse praznike, kar mi je dalo novo energijo in prijeten občutek	Skupinske dejavnosti	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E69	Ugotovila sem, da želim na podoben način preživljati praznike tudi s svojimi otroci	Preživeti praznike z otroci	Predstava o prihodnosti	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E70	smo hodile na sprehode	Skupinske dejavnosti	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E71	Hodile smo na igrišča, bazene in razne izlete, kar nam je dajalo dodatno energijo za življenje	Skupinske dejavnosti	Način dela	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E72	Najbolj mi je pomagalo to, da sem se imela kam za umakniti, da nisem pristala pod mostom oziroma brezdomka	Umik na varno	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E73	da sem imela kam iti	Umik na varno	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E74	njihova pomoč in pogovori so mi pomagali, da nisem obležala	Pomoč in pogovori	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E75	sem se lahko umaknila iz tistega okolja, ker je bilo res negativno zame	Umik na varno	Zadovoljevanje potreb	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E76	so me razbremenili občutka krivde	Brez občutka krivde	Počutje	Koristi in prednosti procesa

				nudenja podpore in pomoči
E77	me usmerjajo, kako samostojno živeti naprej	Priprava na samostojno življenje	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E78	tukaj spoznavam sama sebe in se dvigujem	Spoznavanje sebe	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E79	Koristna je bila vključitev v Društvo SOS	Vključitev v društvo SOS	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E80	V času koronavirusa se nismo mogle družiti v živo, zato smo se slišale po telefonu in tam predelovale probleme, se pogovarjale o tem kako bi jih rešile, si med seboj pomagale in vzdigovale	Pomoč preko telefonskega klica	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E81	Če se zgodi dogodek, ki nas potre, smo tu druga za drugo, da ne obležimo in se vzpodbujamo	Opora	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E82	smo v varni hiši različne generacije, saj se imam možnost učiti od mlajših, oni pa se lahko naučijo kaj od nas starejših	Bivanje različnih generacij	Raznolikost	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E83	moram za varno hišo plačevati in da si kuham sama, ker se s tem privajam na mojo samostojno življenje, ko bom na svojem	Priprava na samostojno življenje	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E84	Tukaj si zdaj recimo lahko sposodim 10 eur, da pridem čez mesec, ko pa bom na svojem, pa tega ne bo več	Finančna pomoč	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

E85	Tukaj se učim samo za eno osebo kuhati in kako organizirati dan oziroma razporediti čas. Ko bom na svojem bom to že vsaj malo obvladala in bom pripravljena	Učiti se kuhati in razporejati s časom	Pridobivanje novih veščin	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči
E86	Če jaz mislim, da je najboljše, da se obrnem po pomoč, se obrnem, če pa želim imeti mir, pa ga bom tudi dobila	Možnost izbire	Podpora	Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

Vprašanje 6: Kaj vam ni bilo všeč v procesu nudenja pomoči in podpore oziroma kaj bi spremenili?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
F1	ne vem kaj bi morali spremeniti	Brez želj po spremembi	Spremembe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F2	vse je popolno	Popolnost	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F3	nimam pripomb	Brez pripomb	Pripombe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F4	vse dobro opravljeno in OK	Dobro opravljeno	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F5	čisto vse mi je bilo v redu	Vse v redu	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F6	Nimam ene slabe stvari za povedati, ali pa ene stvari, ki bi jo želela spremeniti	Brez želj po spremembi	Spremembe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F7	Nimam nobenih pripomb pomoč je bila res ustrezna	Brez pripomb	Pripombe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F8	pomoč je bila res ustrezna	Ustreznost pomoči	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči

F9	Ne morem ničesar skritizirati	Brez kritike	Pripombe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F10	Nič ne bi spremenila	Brez želj po spremembi	Spremembe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F11	so mi vse uredile in mi vse pomagale	Vse uredijo in pomagajo	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F12	Nimam kaj za dodati glede sprememb	Brez želj po spremembi	Spremembe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F13	je bilo vse v redu	Vse v redu	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F14	Ni nobene take stvari	Brez pripomb	Pripombe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F15	Ni kritik, ker ko sem prišla, sem se počutila res grozno, to pa se je kaj kmalu spremenilo	Brez kritike	Pripombe	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči
F16	sem zadovoljna in srečna, da sem dobila pomoč	Zadovoljna in srečna	Izražanje zadovoljstva	Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči

Vprašanje 7: Kako ste se počutili po tem, ko ste strokovno pomoč prejeli oziroma kako se počutite sedaj, ko jo prejimate že dlje časa?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
G1	Počutim se dobro	Dobro počutje	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G2	Vesela sem, da sem zbrala pogum in zbežala iz nezdravega okolja	Zbran pogum in beg iz slabega okolja	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G3	Na moža se niti ne spomnim, tudi na dom ne	Dom in mož sta pozabljena	Pozabljena preteklost	Počutje po prejemu strokovne pomoči

G4	moje zdravje se je precej izboljšalo, saj nisem več tako strašno suha	Izboljšanje zdravja in sprememba telesne teže	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G5	Začela sem se urejati	Čedenje	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G6	začutila veselje do življenja	Veselje do življenja	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G7	Sem samozavestnejša	Pridobitev samozavesti	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G8	se začela kvalitetnejše in boljše prehranjevati	Kvalitetnejša in boljša prehrana	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G9	Dobila sem novo energijo do življenja in kuhanja	Nov zagon do življenja in kuhanja	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G10	se počutim koristno	Občutek koristnosti	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G11	Počutim se svobodno	Občutek svobode	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G12	Dobila sem tudi zaupanje vase in energijo	Zaupanje vase	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G13	ne živim več v strahu, kdaj me bo mož pretepel	Občutek miru	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G14	počutim se umirjeno	Umirjenost	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G15	sem si opomogla	Pobrali se	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G16	Zelo hvaležno	Izražanje hvaležnosti	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči

G17	Sedaj se počutim srečno in čudovito	Srečno in čudovito	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G18	se počutim zelo dobro, ker mi stojijo ob strani in mi pomagajo pri vsakem koraku	Občutek podpore in pomoči	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G19	Ne počutim se več samo	Konec osamljenosti	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G20	Prej sem se počutila ničvredno, sedaj se ne počutim tako	Razbremenitev občutka ničvrednosti	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G21	Vredno, pomembno	Občutek veljave	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G22	bolj samozavestno, pogumno ter močno	Pridobitev samozavesti, poguma in moči	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G23	zmedeno, ker sem težko verjela oziroma doumela, da mi nekdo lahko verjame in da mi lahko kar tako svetuje	Pozitivna zmedenost	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G24	pozitivnih informacij	Pozitivne informacije	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G25	komaj sem čakala, da spet pridem tja	Neučakanost do ponovnega obiska	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G26	Najin pogovor je bil zelo zanimiv in prijeten	Prijeten in zanimiv pogovor	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G27	sem zelo pozitivna	Pozitivizem	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G28	sem spoznala, da povsod pride do prepira in da je to vse normalno	Spoznanje, da so težave povsod	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G29	imam neko izkušnjo več	Nova izkušnja	Pridobitev znanja	Počutje po prejemu strokovne pomoči

G30	znam svetovati drugim	Svetovanje drugim	Pridobitev znanja	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G31	še zmeraj prestrašena	Strah	Negativne posledice	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G32	Za varnost vedno pogledam, če je kje v hiši, ko stopim vanjo	Občutek ne varnosti	Negativne posledice	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G33	imam druge prioritete, druge stvari so mi pomembne, za druge stvari se sekiram	Nov pogled na svet	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G34	se je moje življenje precej spremenilo na boljše, je bolj kvalitetno	Kvalitetnejše in boljše življenje	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G35	sem čisto druga oseba, po energiji in volji sem takšna kot sem bila v mladosti	Sprememba energije in volje	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G36	sama najdem rešitev	Samostojno iskanje rešitev	Pridobitev znanja	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G37	znam tudi njej svetovati	Nudjenje pomoči drugim	Pridobitev znanja	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G38	Počutim se boljše	Boljše počutje	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G39	sedaj več vem	Vedeti več	Pridobitev znanja	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G40	znam boljše odreagirati	Boljši odzivi	Pridobitev znanja	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G41	Pomirjena	Občutek miru	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G42	Postavila sem si vrednote o sebi	Nove vrednote o sebi	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči

G43	Pridobila sem na samozavesti, ker čutim, da sem cenjena in delam dobro	Pridobitev samozavesti	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G44	počutim kot mladoletnica	Mladostno	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G45	sem zdrava, tako psihično kot fizično	Psihično in fizično zdrava	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G46	mi pravijo, da nisem stara niti 45 let	Mladostno	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G47	neverjetno, kakšna je razlika, ko dobiš pomoč, postaneš dobesedno drug človek, poln življenja	Biti poln življenja	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G48	Počutim se mlajšo	Mladostno	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G49	Dobila sem nove prijatelje	Novo prijateljstvo	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G50	veliko bolj družabna	Biti družaben	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G51	Neopisljiva je razlika med tem, kako sem se počutila prej in kako se sedaj. Popolnoma drugače je	Boljše počutje	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G52	Pridobila sem na samozavesti	Pridobitev samozavesti	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G53	Imam se rada	Imeti se rad	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G54	sem ženska in to močna ter vesela ženska	Močna in vesela	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči

G55	prenovljena, počutila sem se, kot da sem se ponovno rodila in to v drugačnem, lepšem svetu	Prenovljena in ponovno rojena	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G56	Straha več nimam	Brez strahu	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G57	se počutim varno	Občutek varnosti	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G58	sem bolj umirjena	Umirjenost	Novi občutki	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G59	Boljše se počutim, saj ni več tega, da bi mi nekdo nonstop ponavljal, kako nič ne znam in nič ne naredim v redu in kako sem nesposobna	Boljše počutje	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G60	pridobivam na samozavesti	Pridobitev samozavesti	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G61	postajam samostojna	Postati samostojen	Osebna rast	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G62	ugotavljam, da nisem tako ničvredna	Razbremenitev občutka ničvrednosti	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G63	ni vse na meni in da nisem bla vsega kriva jaz	Razbremenitev občutka krivde	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G64	se počutim dobro	Dobro počutje	Zdravje	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G65	Tukaj je zelo fajn, res je super	Imeti se dobro	Zadovoljstvo	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G66	Malo me muči le to, da ne vem, kaj lahko pričakujem od moža na sodišču, saj se bojim, da se mi bo želel maščevati ali pa mi nagajati, glede na to, da sem šla	Strah pred maščevanjem	Negativne posledice	Počutje po prejemu strokovne pomoči

G67	počasi prihajam do tega, da se pobiram	Pobirati se	Nov okvir sedanjosti	Počutje po prejemu strokovne pomoči
G68	imam malo slabo mnenje o sebi	Slabo mnenje o sebi	Negativne posledice	Počutje po prejemu strokovne pomoči

Vprašanje 8: V primeru, da ste pred strokovno pomočjo, ki ste jo prejeli od strokovnih delavcev v varni hiši/svetovalnici za žrtve nasilja in zlorab, poiskali kakšno drugo pomoč (pomoč pri znancih, prijateljih, na spletu,..), kako se je ta razlikovala od strokovne pomoči, ki jo prejimate sedaj?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
H1	Pomoči drugje nisem iskala	Brez iskanja druge pomoči	Brez druge pomoči	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H2	Tudi zdravnikom, ki so me spraševali po tem, s kom živim nisem povedala ničesar	Molčanje zdravniku	Brez druge pomoči	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H3	Ni primerjave	Brez primerjave	Socialna mreža in strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H4	Sestre so mi sicer pomagale, mi držale ramo, ko sem jih poklicala, ampak ne morem te njihove pomoči primerjati s pomočjo strokovne delavke, ki je drugačna	Opora sester	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H5	S sestrami sem se veliko pogovarjala. One so mi dajale neko toplino in podporo	Pogovor in podpora sester	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H6	Za svetovalke pa lahko rečem, da so mi dajale bolj strokovno pomoč	Strokovna pomoč	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H7	strokovne delavke veliko več vedo in so mi lahko svetovale, kam se obrniti, kam iti, kako nekaj rešiti in tako dalje, česar pa sestre seveda niso mogle vedeti	Znanje in svetovanje	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H8	prijatelji nimajo takšnih izkušenj	Neizkušenost prijateljev	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi

H9	Moja mama jih sicer ima, saj je imela podobno situacijo kot jaz, vendar pa ona neke povratne informacije ni imela in mi je velikokrat povedala slabe stvari	Izkušnje mame in njeni slabi vidiki	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H10	mi je mama takoj rekla, da mi je povedala, da brez veze, da hodimo na policijo, ker nič ne bo	Zatiranje iz strani mame	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H11	sem od nje dobila popolnoma drug odziv, saj je rekla, da je to nasilje in da ga moram prijaviti	Pridobitev poguma od strokovnih delavk za prijavo	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H12	Prijateljice so mi stale vse ob strani, ampak mi nekako niso mogle pomagati. Lahko so mi pomagale tako, da smo šle skupaj na kavico, da smo se pogovarjale in sem na ta način za trenutek pozabila na vse	Pozabljanje in preusmeritev problema s pomočjo prijateljic	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H13	mi ne morejo prav svetovati, nimajo takih izkušenj	Nezmožnost svetovanja in neizkušnost	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H14	V svetovalnici pa vedo, kaj mi morejo povedati, na kakšen način me morajo voditi in kako mi lahko konkretno pomagajo	Znanje, vodenje pogovora in konkretna pomoč	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H15	se zelo razlikuje svetovanje od prijateljic ali pa od svetovalk	Razlikovanje svetovanja	Socialna mreža in strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H16	Znanje in izkušnje naredijo pomembno razliko v prid svetovalnice	Znanje in izkušnost	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H17	Družina mi je psihološko stala ob strani	Psihološka pomoč družine	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H18	od svoje svetovalke dobila strokovne nasvete, kako poteka nek postopek	Strokovni nasveti o postopkih	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H19	Njihova pomoč je bila bolj strokovna, razložili so mi o razpisih, posameznih zakonih, ukrepih in pravicah	Razlaga razpisov, zakonov, ukrepov in pravic	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi

H20	je družina veliko pomagala, vendar oni ne vedo, kako ti uradni postopki ob razvezi, o stikih z otroci in tako dalje potekajo	Nevednost družine o poteku postopkov	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H21	dobro, da sem poiskala pomoč v svetovalnici, saj so mi bili v veliko oporo in pomoč	Podpora in pomoč	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H22	Sin in hčerke so mi bile v oporo	Opora sina in hčerk	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H23	strokovne delavke so mi bile v oporo	Opora	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H24	različna podpora	Razlikovanje podpore	Socialna mreža in strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H25	S strani družine sem dobila ljubezensko podporo	Ljubezenska podpora družine	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H26	od strokovnih delavcev dobila finančno in psihično podporo	Finančna in psihološka podpora	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H27	V varni hiši sem dobila navodila in napotke o tem kam dalje in kako postopati	Navodila in napotki o postopkih	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H28	Tudi domači niso vedeli teh stvari, ki sem jih izvedela v varni hiši	Nevednost družine o poteku postopkov	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H29	Družina mi je lahko dala le ljubezensko podporo	Ljubezenska podpora družine	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H30	varna hiša, ki ima več znanja in izkušenj	Znanje in izkušnost	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H31	Najbolj pomembno podporo sem dobila v varni hiši in oni so tisti, ki so me spravili nazaj k življenju, da sedaj živim srečno in zadovoljno	Nudnje najpomembnejše podpore	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H32	Otroci in mama mi žal niso mogli pomagati, kako bi mi?	Nezmožnost pomoči družine	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H33	Mama je tako ali tako bila v BIH. Tudi moj najstarejši otrok ni živel z menoj in so mi zato še težje pomagali	Nezmožnost pomoči zaradi oddaljenosti	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi

H34	Hčerki pa sta hodili še v OŠ in me seveda nista mogli zaščititi	Nezmožnost zaščite	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H35	Razlika definitivno je	Razlikovanje	Socialna mreža in strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H36	Psihoterapevtka me usmerja, da pridem sama do odgovora	Osebno vodenje	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H37	Prijateljice pa so mi bolj polagale v uho tisto, kar sem želela slišati	Govoriti kar želiš slišati	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H38	so me nasmejale, ko je bilo treba in poskrbele za to, da sem pozabila na to, kaj se mi je dogajalo	Pozabljanje in preusmeritev problema s pomočjo prijateljic	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H39	Pomagale so mi lahko le s pogovorom	Pogovor	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H40	strokovne delavke imajo tako znanje kot izkušnje, s katerim so mi pomagale z vsem	Znanje in izkušnost	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H41	so mi samo one lahko pomagale pri urejanju papirjev	Pomoč pri urejanju papirjev	Strokovni delavci	Razlikovanje med prejetimi pomočmi
H42	Prijateljice mi recimo niso mogle svetovati o tem, kako postopati pri postopku razveze, saj nimajo te izkušnje in znanja	Nezmožnost svetovanja in neizkušnost	Socialna mreža	Razlikovanje med prejetimi pomočmi

Vprašanje 9: Še želite kaj dodati?

Številka izjave	Izjava	Pojem	Kategorija	Propozicija
I1	da bi morale informacije o tovrstni pomoči priti v širšo javnost, saj veliko žensk trpi za nasiljem in so tiho tako, kot sem bila jaz	Ozaveščanje skupnosti o oblikah pomoči	Ukrepi	Drugo
I2	Hvala vsem za vse!	Zahvala	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I3	Vesela bi bila, če bi se o delu na področju nasilja v družini informirala širša javnost	Informiranost skupnosti o delu na področju nasilja	Ukrepi	Drugo

I4	da se ženske opogumijo stopiti iz tega kroga nasilja, ker obstaja rešitev ter življenje v miru	Opogumljanje preživelih nasilja	Ukrepi	Drugo
I5	Da je sedaj vse OK	Zadovoljstvo	Izražanje zadovoljstvu	Drugo
I6	Postavila sem se na svoje noge in sem zelo srečna v varni hiši	Postavitev na svoje noge	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I7	bi še rada pohvalila strokovne delavke in se jim zahvalila za vse	Pohvala in zahvala	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I8	Za dodati nimam kaj	Brez pripomb	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I9	so res super	Pohvala	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I10	Sem tudi eni drugi prijateljici, ki je imela še fizično nasilje zraven, svetovala naj gre tja. Pa je tudi ona zelo zadovoljna in se mi zahvalila, da sem jo poslala v svetovalnico	Priporočilo prijateljici in njeno zadovoljstvo	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I11	Mislím, da se premalo oglašuje vse skupaj	Neinformiranost skupnosti	Ukrepi	Drugo
I12	mi je bil všeč najin pogovor in tvoj vprašalnik	Pohvala	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I13	v svetovalnici dobro delajo	Pohvala	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I14	sem zelo vesela, da sem našla pomoč pri njih	Zadovoljstvo	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I15	bi šla še enkrat z veseljem nazaj v varno hišo, ker mi je tam bilo zelo všeč	Pozitivna izkušnja	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I16	Vsem strokovnim delavcem bom do konca svojega življenja hvaležna	Izraz hvaležnosti	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I17	Vsega gorja je konec zahvaljujoč varni hiši	Konec gorja	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I18	Vsakič ko slišim, da ženska ima težave, se spomnim nase in na	Opogumljanje preživelih nasilja	Ukrepi	Drugo

	to, da lahko najdejo pot k boljši in lepši prihodnosti			
I19	Verjamem, da če sem do sem prišla, bom tudi naprej šla. Ne dvomim v to, da kakorkoli se bo izteklo, bo veliko boljše, kot je bilo prej	Verjetni v lepšo prihodnost	Izražanje zadovoljstva	Drugo
I20	Če bi vedela že prej, da obstaja varna hiša, bi že prej poiskala pomoč in ne bi čakala tako dolgo, tako da upam, da ostale ženske vedo za te ustanove in telefonske številke	Nezmožnost ukrepanja zaradi nevednosti	Ukrepi	Drugo
I21	Če ne vedo nič o tem, tako kot nisem vedela jaz, pa bi bilo super, če bi nas o tem kdo informiral	Informiranost skupnosti o delu na področju nasilja	Ukrepi	Drugo

Priloga 9: Osno kodiranje

Tema 1: Prvo iskanje pomoči

- Druge oblike pomoči
  - Klic na pomoč (A1)
  - Vrnitev v BIH (A16)
  - Internet (A23)
- Socialna mreža
  - Soseba (A2)
  - Sestre (A8)
  - Družina (A12)
  - Prijatelji (A13, A21)
  - Svakinja in starši (A14)
  - Otroci in mama (A19)
  - Prijatelj policist (A22)
- Socialna služba
  - Dom Danice Vogrinec (A4)
  - Klic kriznega centra (A5)
  - Krizni center in preusmeritev v varno hišo (A6)
  - Center za socialno delo (A9, A20)
  - Prijava v svetovalnico za žrtve nasilja in zlorab (A11)
  - CSD in pogodba za varno hišo (A18)
- Državni upravni organ
  - Policija (A10)
  - Klic policije (A7, A3, A15)
- Zdravstvo
  - Zdravnik predlaga obisk CSD (A17)

Tema 2: Razlogi za iskanje strokovne pomoči

- Usmeritev, predlog drugih
  - Usmeritev v varno hišo (B1)
  - Dom Danice Vogrinec svetuje krizni center (B4)
  - Predlog centra za socialno delo (B8, B15)
  - Vzpodbuda centra za socialno delo za obisk svetovalnice (B9)
  - Pogovor svakinje s psihologinjo v hospicu (B11)
  - Svetovalnico našla s pomočjo svakinje in njene psihologinje (B13)

- Rekama na televiziji za Društvo SOS (B23)
- Društvo SOS napoti v varno hišo (B24)
- Nepoznana oblika pomoči
  - Nepoznavanje varne hiše (B2, B3)
  - Nepoznavanje svetovalnice (B7, B12)
  - Nepoznavanje varne hiše, kriznih centrov in materinskih domov (B16)
  - Ničesar vedeti o pomoči (B18)
- Povod
  - Zaradi groženj (B5)
  - Prva ogroženost in klic kriznega centra (B6)
  - Zavedanje, da lahko le pomagajo (B14)
  - Udarec v glavo in klic policije (B17)
  - Brez pomoči in možnosti (B19)
  - Zavedanje, da si na dnu in potrebuješ pomoč (B22)
- Razlogi za dolgotrajno prejemanje pomoči
  - Poslušnost in svetovanje (B10)
- Negativna izkušnja
  - Brez pomoči CSD-ja (B20)
  - Iskati pomoč drugje (B21)

Tema 3: Počutje pred prejetjem strokovne pomoči

- Sindrom brezizhodnosti
  - Strah pred ponovnim pretepom (C1)
  - Težko življenje (C9)
  - Strah (C12, C26, C28, C30, C33, C34, C70, C71)
  - Zaničevanje in občutek manjvrednosti (C18)
  - Prizadetost in ponižanost (C22)
  - Ogroženost (C25)
  - Grožnje in občutek ne varnosti (C27)
  - Izgubljenost (C29, C78, C80, C95, C102)
  - Utrujenost (C38)
  - Občutek nemoči (C34, C52, C101)
  - Izguba sebe (C55)
  - Psihološki napor (C61, C91)
  - Brez življenja (C64, C67)
  - Živeti tuje življenje (C65)
  - Strah, da se grožnje uresničijo (C73)

- Biti na tleh (C93, C96, C100)
- Izvajanje nadzora
  - Izsiljevanje denarja (C3)
  - Dajanje denarja (C4)
  - Jemanje denarja (C5)
  - Brezizhodno življenje (C10)
  - Podrejenost (C11, C35, C51)
  - Prekinitev socialnih stikov (C13, C68)
  - Osamljenost (C14, C49)
  - Izkoriščevanje (C17)
  - Nedovoljeni izhodi (C66, C69)
- Ne zadovoljevanje osebnih potreb
  - Prikrajšanost (C6)
  - Zanemarjanje sebe (C39)
- Vedenje partnerja
  - Varanje (C7, C21)
  - Zaničevanje (C8, C63, C90, C104)
  - Obtožbe prevare (C15)
  - Pretepanje, žaljenje, obtoževanje, pljuvanje, brcanje, grožnje (C16)
  - Primerjanje z drugimi (C24)
  - Izzivanje (C36)
  - Očitek ničvrednosti (C45)
  - Namerno izzivanje s strani partnerja (C46, C48)
  - Poniževanje (C47)
  - Grožnje (C72, C89, C106)
  - Uničevanje z grdimi besedami (C74)
  - Obtoževanje in vpitje (C76)
  - Obtoževanje (C77)
  - Nezadovoljstvo s kakršnimkoli koli odzivom (C79)
  - Živalske zmerljivke (C87)
  - Sledenje, ljubosumje in prepoved lepega oblačenja (C88)
  - Sovraštvo (C98)
  - Ignoriranje (C99)
  - Metanje iz stanovanja (C105)
  - Preveč svobode (C107)
  - Ravnodušnost (C108)
- Negativno dojemanje sebe

- Občutek ničvrednosti (C19, C20, C23, C62, C75, C81, C113, C114)
- Slaba samopodoba (C20, C41, C54, C84, C109)
- Brezupnost in občutek nemoči (C32)
- Samomorilne misli (C50)
- Slaba samozavest (C54)
- Občutek krivde (C2, C59, C60, C110)
- Počutiti se staro (C82)
- Počutiti se grdo (C83)
- Star in zdelan (C85)
- Brez samospoštovanja (C86)
- Počutiti se grozno (C92, C97, C103, C112, C114)
- Počutiti se nesposobno (C111)
- Razumevanje nasilja
  - Ne dojetanje situacije in njene prihodnosti (C31)
  - Zanihanje teže nasilja (C53)
- Izguba
  - Odmik od prijateljev (C37)
  - Razpadanje družine in pomanjkanje energije (C40)
- Duševna motnja
  - Depresija (C42, C94)
  - Anksioznost (C43)
- Nerazsodnost
  - Dejanja v efektu (C44)
- Žalost
  - Jok (C56)
- Dvom
  - Dilema o odhodu (C57)
  - Nesigurnost o prihodnosti (C58)

Tema 4: Pomoč strokovnih delavcev

- Svetovanje
  - Nasveti za naprej (D1)
  - Navodila (D8)
  - Napotki (D8, D33)
  - Strokovna pomoč in vzpodbuda (D11)
  - Sodelovanje (D12)

- Pogovor (D14, D30, D34, D89)
- Nasveti in pomoč pri okrevanju (D19)
- Pomoč (D30)
- Nasveti (D33, D97)
- Usmeritve (D33, D92)
- Varen prostor za pogovor (D35)
- Pogovor o težavah (D74, D91)
- Opolnomočenje (D75, D77, D78)
- Odgovori na vprašanja (D94)
- Reševanje stisk (D95)
- Seznanitev z zakonodajo, postopki in pravicam
  - Informacije o postopkih (D25, D42, D85)
  - Razlaga o oblikah pomoči in postopkih (D26, D37)
  - Nasveti o določitvi stikov (D27)
  - Napotki in vodenje čez postopke (D28)
  - Pogovori o postopkih glede zaščite otroka (D38)
  - Informacije o uradni razvezi (D39)
  - Nasveti in pogovori o preživnini (D40)
  - Pomoč pri spreminjanju in prijavi naslova (D41)
  - Pomoč glede sodišča (D55)
  - Pomoč pri urejanju prepovedi približevanja in razvezi (D69)
  - Pomoč pri razvezi (D84, D88)
- Finančna in materialna pomoč
  - Pomoč pri nakupu hrane in oblačil (D10)
  - Brezplačna pravna pomoč (D31, D56, D86)
  - Nakup stvari (D50)
  - Brezplačne avtobusne karte (D52, D54)
  - Denarna socialna pomoč (D53, D87)
  - Razbremenitev plačila (D60)
  - Prehrambna pomoč (D64)
  - 50 EUR za otroka (D71)
  - Dobiti hrano, oblačila in higienske pripomočke (D72)
  - Pomoč pri opremljanju stanovanja (D79, D80)
- Osebnostne lastnosti strokovnih delavcev
  - Prijaznost (D2, D18, D68, D98)
  - Dobronamernost (D2)
  - Pozitivizem in toplina (D15)

- Toplota in nesebična pomoč (D16)
- Krasna osebnost in empatičnost (D17)
- Poslušnost (D21)
- Razumevanje (D22, D29)
- Zaupanje vate (D66)
- Pripravljenost pomagati (D67)
- Srčnost (D76)
- Energičnost (D68, D98)
- Pozitiven odnos do sebe
  - Zaupanje vase in pridobitev na samozavesti (D3)
  - Razbremenitev krivde (D13)
  - Biti to kar si (D20, D24)
  - Potrditev normalnosti (D23)
  - Uvid (D36)
  - Druženje in delanje na sebi (D73)
  - Boljši pogled nase (D82)
  - Počutiti se sposobno (D83)
- Zdravje
  - Pomoč pri spremembi diete (D4)
- Odzivnost
  - Takojšnja pomoč (D6, D49)
  - Vedno na voljo (D93)
- Pridobivanje znanja
  - Prebiranje literature in nov uvid (D7)
  - Priprava na soočanje (D44, D96)
  - Pogovor o preteklih dogodkih za namen učenja (D47, D90)
  - Učenje (D48)
- Zagovorništvo
  - Spremljanje po uradnih dolžnostih (D5)
  - Spremistvo (D9, D61)
  - Prisotnost na sodišču (D32)
  - Pomoč pri uradnih zadevah (D43)
  - Pomoč s papirji (D51. D81)
  - Spremljanje na policijo (D59)
  - Izpolnjevanje in urejanje papirjev (D62. D65)
- Ravnanje s sedanjostjo

- Fokus na aktualnih dogodkih (D45)
- Fokus na aktualnih problemih in ne na zgodovini (D46)
- Ostale oblike pomoči
  - Dobiti vse kar potrebuješ (D57)
  - Nudjenje prevoza (D58)
  - Psihološka in finančna pomoč (D63)
  - Vključitev v Verigo dobrih ljudi (D70)
  - Pregledovanje oglasov za stanovanje (D99)

Tema 5: Koristi in prednosti procesa nudenja podpore in pomoči

- Zadovoljevanje potreb
  - Umik na varno (E1, E60, E62, E72, E73, E75)
  - Občutek vrednosti (E3)
  - Imeti svoj mir (E7, E61, E62)
  - Občutek varnosti (E27)
  - Čas zase (E36)
  - Imeti se rad (E46)
- Pohvala
  - Izražanje zadovoljstva (E2, E12, E45)
  - Pridobitev vse potrebne pomoči (E14)
  - Pozitivna izkušnja (E17)
  - Rešitev iz težav (E19)
- Podpora
  - Podpora, pomoč in nasveti (E4)
  - Upoštevanje in cenjenje mnenja (E5)
  - Posvetovanje (E6)
  - Vlivanje poguma (E16)
  - Pomoč preko telefonskega klica (E20, E80)
  - Odzivnost (E22)
  - Vedno pripravljeni pomagati (E23)
  - Razbremenitev občutka krivde (E38, E52)
  - Brezplačna pomoč (E44)
  - Obisk psihiatra (E51)
  - Vzpodbuda za tožbo (E59)
  - Opora (E64, E80)
  - Pomoč in pogovori (E74)
  - Vključitev v Društvo SOS (E79)

- Finančna pomoč (E84)
- Možnost izbire (E86)
- Raznolikost
  - Bivanje različnih generacij (E8, E82)
- Komunikacija
  - Pogovor (E9, E13, E37)
  - Nasveti (E10, E34, E46, E66)
  - Razgovor in svetovanje (E13)
  - Poslušnost in svetovanje (E21)
  - Nežen in umirjen ton glasu (E26)
  - Pogovor o čustvih (E31)
  - Pogovor o odnosih v družini (E39)
  - Vprašanja o počutju (E42)
  - Prepoved kreganja (E67)
- Pridobivanje novih veščin
  - Razporejanje s financami (E15)
  - Spoznanje (E48, E49, E50, E63)
  - Priprava na samostojno življenje (E65, E77, E83)
  - Znanje o pomoči drugim (E57)
  - Svetovanje o oblikah pomoči (E58)
  - Spoznavanje sebe (E78)
  - Učiti se kuhati in razporejati s časom (E85)
- Način dela
  - Soustvarjanje načrtov (E11)
  - Individualen pristop (E18, E41)
  - Vodenje do rešitve problema (E24)
  - Brez opisovanja preteklih dogodkov (E28)
  - Reševanje trenutnega stanja (E29)
  - Aktualni problemi (E30)
  - Empatija (E43)
  - Lastno kreiranje prihodnosti (E56)
  - Skupne dejavnosti (E68, E70, E71)
- Počutje
  - Občutek domačnosti (E25)
  - Brez občutka krivde (E54, E76)
  - Občutek sprejetosti (E55)

- Realen prikaz situacije
  - Predstavitev vseh možnosti (E32)
  - Dolgotrajnost postopkov (E33)
  - Ni lažnega upanja (E34)
- Predstava o prihodnosti
  - Vizualizacija prihodnosti (E40)
  - Brez pomoči negotova prihodnost (E53)
  - Preživeti praznike z otroci (E69)

Tema 6: Pomanjkljivosti v procesu nudenja podpore in pomoči

- Spremembe
  - Brez želj po spremembi (F1, F6, F10, F12)
- Izražanje zadovoljstva
  - Popolnost (F2)
  - Dobro opravljeno (F4)
  - Vse v redu (F5, F13)
  - Ustreznost pomoči (F8)
  - Vse uredijo in pomagajo (F11)
  - Zadovoljna in srečna (F16)
- Pripombe
  - Brez pripomb (F3, F7, F14)
  - Brez kritike (F9, F15)

Tema 7: Počutje po prejemu strokovne pomoči

- Zdravje
  - Dobro počutje (G1, G59, G64)
  - Izboljšanje zdravja in sprememba telesne teže (G4)
  - Kvalitetnejša in boljša prehrana (G8)
  - Mladostno (G44, G46, G48)
  - Psihično in fizično zdrava (G45)
- Zadovoljstvo
  - Zbran pogum in beg iz slabega okolja (G2)
  - Izražanje hvaležnosti (G16)
  - Srečno in čudovito (G17)
  - Pozitivne informacije (G24)
  - Neučakanost do ponovnega obiska (G25)

- Prijeten in zanimiv pogovor (G26)
- Pozitivizem (G27)
- Boljše počutje (G38, G51, G59)
- Imeti se dobro (G65)
- Pozabljena preteklost
  - Dom in mož sta pozabljena (G3)
- Nov okvir sedanosti
  - Čedenje (G5)
  - Veselje do življenja (G6)
  - Nov zagon do življenja in kuhanja (G9)
  - Pobrati se (G15, G67)
  - Konec osamljenosti (G19)
  - Razbremenitev občutka ničvrednosti (G21, G62)
  - Pozitivna zmedenost (G23)
  - Spoznanje, da so težave povsod (G28)
  - Nov pogled na svet (G33)
  - Kvalitetnejše in boljše življenje (G34)
  - Sprememba energije in volje (G35)
  - Biti poln življenja (G47)
  - Novo prijateljstvo (G49)
  - Biti družaben (G50)
  - Prenovljena in ponovno rojena (G55)
  - Brez strahu (G56)
  - Razbremenitev občutka krivde (G63)
- Osebna rast
  - Pridobitev samozavesti (G7, G43, G52, G60)
  - Zaupanje vase (G12)
  - Pridobitev samozavesti, poguma in moči (G22)
  - Nove vrednote o sebi (G42)
  - Imeti se rad (G53)
  - Postati samostojen (G61)
- Novi občutki
  - Občutek koristnosti (G10)
  - Občutek svobode (G11)
  - Občutek miru (G13, G41)
  - Umirjenost (G14, G58)
  - Občutek podpore in pomoči (G18)

- Močna in vesela (G54)
- Občutek varnosti (G57)
- Pridobitev znanja
  - Nova izkušnja (G29)
  - Svetovanje drugim (G30)
  - Samostojno iskanje rešitev (G36)
  - Nudenje pomoči drugim (G37)
  - Vedeti več (G39)
  - Boljši odzivi (G40)
- Negativne posledice
  - Strah (G31)
  - Občutek ne varnosti (G32)
  - Strah pred maščevanjem (G66)
  - Slabo mnenje o sebi (G68)

Tema 8: Razlikovanje med prejetimi pomočmi

- Brez druge pomoči
  - Brez iskanja druge pomoči (H1)
  - Molčanje zdravniku (H2)
- Socialna mreža in strokovni delavci
  - Brez primerjave (H3)
  - Razlikovanje svetovanja (H15)
  - Razlikovanje podpore (H24)
  - Razlikovanje (H35)
- Socialna mreža
  - Opora sester (H4)
  - Pogovor in podpora sester (H5)
  - Neizkušenost prijateljev (H8)
  - Izkušnje mame in njeni slabi (H9)
  - Zatiranje iz strani mame (H10)
  - Pozabljanje in preusmeritev problema s pomočjo prijateljic (H12, H38)
  - Nezmožnost svetovanja in neizkušenost (H13, H42)
  - Psihološka pomoč družine (H17)
  - Nevednost družine o poteku postopkov (H20, H28)
  - Opora sina in hčerk (H22)
  - Ljubezenska podpora družine (H25, H29)
  - Nezmožnost pomoči družine (H32)

- Nezmožnost pomoči zaradi oddaljenosti (H33)
- Nezmožnost zaščite (H34)
- Pogovor (H39)
- Strokovni delavci
  - Strokovna pomoč (H6)
  - Znanje in svetovanje (H7)
  - Pridobitev poguma od strokovnih delavk za prijavo (H11)
  - Znanje, vodenje pogovora in konkretna pomoč (H14)
  - Znanje in izkušnost (H16, H30, H40)
  - Strokovni nasveti o postopkih (H18)
  - Razlaga razpisov, zakonov, ukrepov in pravic (H19)
  - Podpora in pomoč (H21)
  - Opora (H23)
  - Finančna in psihološka podpora (H26)
  - Navodila in napotki (H28)
  - Nudenje najpomembnejše podpore (H31)
  - Osebno vodenje (H36)
  - Pomoč pri urejanju papirjev (H41)

Tema 9: Drugo

- Ukrepi
  - Ozaveščanje skupnosti o oblikah pomoči (I1)
  - Informiranost skupnosti o delu na področju nasilja (I3)
  - Opogumljanje preživelih nasilja (I4, I18)
  - Neinformiranost skupnosti (I11)
  - Nezmožnost ukrepanja zaradi nevednosti (I20)
- Izražanje zadovoljstva
  - Zahvala (I2, I7)
  - Zadovoljstvo (I5, I14)
  - Postavitev na svoje noge (I6)
  - Pohvala (I7, I9, I12, I13)
  - Brez pripomb (I8)
  - Priporočilo prijateljici in njeno zadovoljstvo (I10)
  - Pozitivna izkušnja (I15)
  - Izraz hvaležnosti (I16)
  - Konec gorja (I17)
  - Verjeti v lepšo prihodnost (I19)